

Telemarksforsking

Regional analyse Sogn og Fjordane 2018

Næringsutvikling, befolkningsutvikling, attraktivitet og scenarier

Knut Vareide, Didrik Vareide, Kristine Persdatter Miland

TF-rapport nr. 461
regionaleanalyser.no

2018

Tittel: Regional analyse for Sogn og Fjordane 2018
Undertittel: Næringsutvikling, befolkningsutvikling, attraktivitet og scenarier
TF-rapport nr: 461
Forfattere: Knut Vareide, Didrik Vareide, Kristine Persdatter Miland
Dato: 2019-01-21
ISBN: 978-82-336-0179-9
ISSN: 1501-9918
Pris: 200,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Prosjekt: Regional analyse 2018
Prosjektnummer: 20180290
Prosjektleder: Knut Vareide
Oppdragsgiver: Sogn og Fjordane fylkeskommune

Resyme: Rapporten beskriver og analyserer utviklingen i Sogn og Fjordane med hensyn til arbeids- nærings- og befolkningsutvikling. Telemarksforskningens attraktivitetsmodell er brukt for å måle attraktivitet for bosetting og næringsliv, og for å lage scenarier for framtidig utviklingen i befolkning og antall arbeidsplasser.

Knut Vareide er utdannet sosialøkonom (cand. oecon.) fra Universitetet i Oslo (1985). Han har arbeidet ved Telemarksforskning siden 1996

Didrik Vareide er utdannet i Matematikk, Informatikk og Teknologi fra Universitetet i Oslo (2015). Han har arbeidet deltid som konsulent hos Telemarksforskning siden 2012.

Kristine Persdatter Miland har mastergrad i statsvitenskap og ledelse fra Universitetet i Agder. Hun startet å arbeide ved Telemarksforskning i 2018.

Spørsmål om denne rapporten kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
2822 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
www.telemarksforskning.no

Forord

Den regionale analysen for Sogn og Fjordane er laget på oppdrag fra Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Regional analyse for Sogn og Fjordane inngår i en serie regionale rapporter som Telemarksforskning har utarbeidet for kommuner, regioner og fylker i Norge i 2018. Rapportene gir en beskrivelse av utviklingen på stedet med hensyn til arbeids-, nærings- og befolkningsutvikling. Ambisjonen med rapportene er imidlertid større enn bare å beskrive utviklingen. Vi ønsker også å analysere utviklingen for å avdekke drivkreftene som står bak og vise hvordan ulike forhold i samfunnsutviklingen henger sammen. Telemarksforskning har gjennom mange år utviklet en helhetlig modell, attraktivitetsmodellen, for å forstå og analysere samfunnsutviklingen på regionalt nivå. Attraktivitetsmodellen skiller ut strukturelle forhold som ikke kan påvirkes lokalt, men som likevel påvirker utviklingen. Noen steder greier å skape mer vekst enn de strukturelle forholdene tilsier. Det å skape ekstra vekst er et tegn på at stedet har vært attraktivt. Gjennom å bruke attraktivitetsmodellen kan vi måle om stedene har vært attraktive for næringsliv og bosetting.

Modellen gir også grunnlag for å lage scenarier for framtidig utvikling på steder når det gjelder antall arbeidsplasser og befolkning. I løpet av de siste årene er scenariomodellen videreutviklet slik at scenariene også viser utviklingen i antall innbyggere på ulike alderstrinn. Vår scenario-modell gir i noen tilfeller ganske avvikende utvikling fra SSBs framskrivinger av folketallet. Vi mener at våre scenarier er et nyttig supplement til SSBs framskrivinger og at det er viktig å ha flere scenarier slik at usikkerheten i slike framskrivinger kommer tydelig fram.

For å utvikle gode modeller for regional utvikling er det svært viktig å teste ut modellen gjennom å utarbeide lokale og regionale analyser som det er gjort i denne rapporten. Gjennom å anvende modellen gjennom mange slike rapporter for kommuner, regioner og fylker får vi testet ut modellen i nær dialog med dem som driver med regional utvikling i praksis.

Fra og med 2018 er de regionale analysene tilgjengelig i en interaktiv versjon på web. Analysene som er på nettet blir oppdatert kontinuerlig etter hvert som nye data blir tilgjengelig. Vi anbefaler sterkt å bruke analysene som er på web som finnes her: regionaleanalyser.no. Her vil brukeren kunne få fram langt mer data enn hva som finnes i denne pdf-rapporten og brukeren vil til enhver tid også få oppdatert statistikk og analyser.

Bø, 1. desember 2018

Knut Vareide, Prosjektleder

Innhold

Sammendrag	5
Rapportens oppbygging	8
Del 1: Arbeidsplasser	
1.1 Arbeidsplassutvikling	9
1.2 Næringsattraktivitet	17
1.3 Pendling	23
1.4 Sysselsetting	26
Del 2: Befolkning	
2.1 Befolkningsutvikling	30
2.2 Bostedsattraktivitet	34
2.3 Boligbygging	38
Del 3: Samlet Attraktivitet	
3.1 Samlet attraktivitet	40
Del 4: Scenarier	
4.1 Scenarier for Norge	42
4.2 Scenarier for Sogn og Fjordane	46
Del 5: Utdanning	
5.1 Utdanning blant sysselsatte	51
5.2 Utdanning i næringslivet	54
Del 6: Næringslivsindeksen	
6.1 Indikatorer og metode	58
6.2 Verdiskaping og produktivitet	59
6.3 Lønnsomhet	62
6.4 Nyetablering	65
6.5 Arbeidsplassvekst	68
6.6 Næringslivets størrelse	70
6.7 Næringslivsindeksen	72

Sammendrag

Det var vekst i antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane i 2017, men veksten ble svak i forhold til resten av landet. Næringslivet i Sogn og Fjordane fikk spesielt svak vekst, langt svakere enn forventet. Sogn og Fjordane var derfor ikke attraktivt for næringsliv i 2017, etter å ha hatt høy næringsattraktivitet i 2016. Et positivt trekk er at næringslivet i Sogn og Fjordane har en høy vekst i verdiskapingen. Næringslivets produktivitet, det vil si verdiskaping per ansatt, har økt mye. Næringslivet i fylket er nå blant de mest produktive i landet.

Folketallet i Sogn og Fjordane sank i 2017. Det var en positiv fødselsbalanse, men nettoutflyttingen fra fylket var større. Nettoutflyttingen fra Sogn og Fjordane var sterkere enn forventet. Dermed var Sogn og Fjordane heller ikke attraktiv for bosetting i 2017, etter å ha hatt høy bostedsattraktivitet i 2016. Noe av forklaringen til den lave bostedsattraktiviteten til Sogn og Fjordane i 2017 kan være at fylket har bosatt mange flyktninger i 2016 og 2017 som har flyttet ut fra fylket i 2017.

Scenariene for befolkningsutviklingen til Sogn og Fjordane viser at det er nødvendig å ha høy og positiv attraktivitet både for næringsliv og bosetting for å unngå befolkningsnedgang.

Arbeidsplasser

I figuren vises arbeidsplassveksten i 2017 i Sogn og Fjordane og hvordan denne veksten kan dekomponeres. Det er også mulig å velge å se utviklingen i hele den siste tiårsperioden.

Sogn og Fjordane hadde en arbeidsplassvekst på 346 i 2017. Mesteparten av veksten skjedde i offentlig sektor, hvor det ble 261 flere arbeidsplasser i løpet av året.

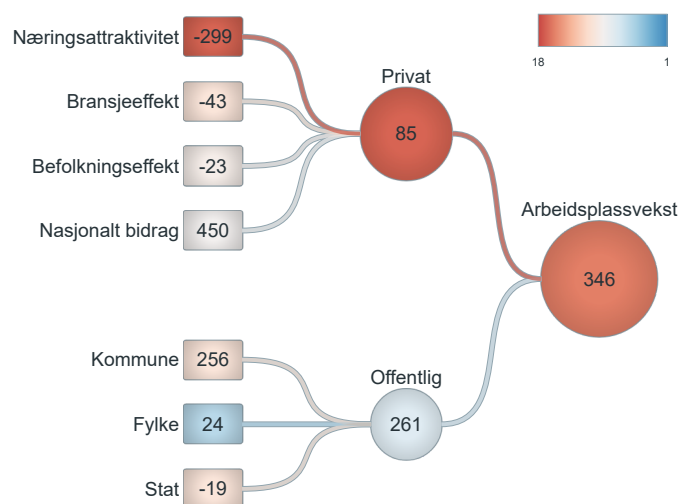
I næringslivet økte antall arbeidsplasser med 85. Dette var prosentmessig den nest laveste veksten i næringslivet av fylkene dette året.

Hvis næringslivet hadde hatt en vekst som gjennomsnittet for landet (nasjonalt bidrag), ville det blitt 450 flere arbeidsplasser i næringslivet i 2017.

Befolkningsutviklingen i Sogn og Fjordane var lavere enn ellers i landet, noe som reduserte veksten i næringslivet med 23 (befolkningseffekt).

Bransjestrukturen i Sogn og Fjordane var litt ugunstig for veksten i 2017, noe som reduserte veksten med ytterligere 43 (bransjeeffekt).

Det var altså en forventet vekst i næringslivet i Sogn og Fjordane på 384 arbeidsplasser. Når fasiten ble bare 85, var dette 299 arbeidsplasser mindre enn forventet. Dette tilskrives en negativ næringsattraktivitet.

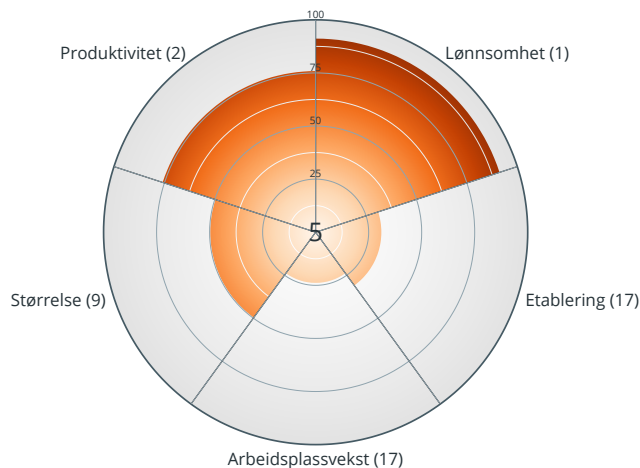
Figur 0.1.1 Endringer i antall arbeidsplasser i 2017 i absolutte tall. Fordelt på offentlig og privat sektor og dekomponert i ulike sektorer/drivkrefter. Fargene illustrerer utviklingen i prosent i forhold til fylkene i landet. Det er mulig å vise utviklingen i de siste ti årene, eller skifte enhet i figuren.

Næringslivsindeksen

Næringslivsindeksen måler næringsutviklingen med 11 forskjellige indikatorer som er samlet i fem delindekser for produktivitet, lønnsomhet, nyetableringer, arbeidsplassvekst og næringslivets relative størrelse. I figuren kan vi se hvordan Sogn og Fjordane skårer på næringslivsindeksen for 2017. Vi kan også velge å se på de siste ti årene under ett i figuren.

Det er noen klare positive trekk i næringsutviklingen i Sogn og Fjordane. Lønnsomheten i næringslivet er best av alle fylkene i landet. En stor andel av foretakene i fylket har overskudd. Produktiviteten i næringslivet, målt som verdiskaping per ansatt, er også svært høy. Næringslivet i Sogn og Fjordane har den nest høyeste produktiviteten av alle fylkene. Produktiviteten i næringslivet i Sogn og Fjordane har også økt i forhold til næringslivet ellers i landet.

Næringslivet i Sogn og Fjordane gjør det svakt når det gjelder nyetableringer og arbeidsplassvekst i 2017.

Figur 0.1.2 Score og rangering på næringslivsindeksen i 2017. Score går fra 0 = dårligste fylke til 100=beste fylke. Totalrangeringen til Sogn og Fjordane vises i sentrum. Rangeringen på de fem delindeksene står i parentesene. Det er også mulig å se rangeringen for de ti siste årene i figuren.

Befolkning

Figuren er en oppsummering av befolkningsutviklingen i Sogn og Fjordane i 2017 og viser hvordan veksten i folketallet kan dekomponeres i ulike drivkrefter. Det er også mulig å velge å se de siste ti årene under ett i figuren.

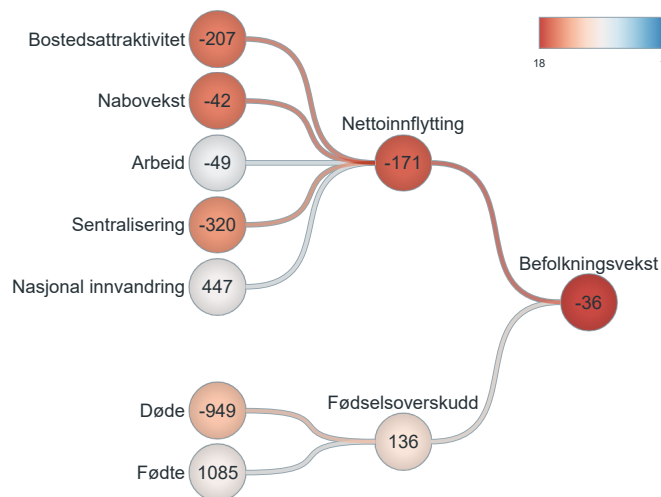
Sogn og Fjordane fikk nedgang i folketallet i 2017 på 36 innbyggere. Fylket hadde et fødselsoverskudd på 136 personer.

Nedgangen skyldes en netto utflytting (inkludert innvandring) fra fylket på 171 personer.

Dersom Sogn og Fjordane hadde fått sin relative andel av nettoinnvandringen til Norge, ville det gitt en netto innflytting på 447 personer i 2017. Store deler av Sogn og Fjordane har lav sentralitet. Dette reduserer innflyttingen med 320 personer årlig.

Arbeidsplassutviklingen både i Sogn og Fjordane og steder befolkningen pendler til har vært under gjennomsnittet de siste tre årene. Det reduserte flyttetallene med 91 personer til sammen i 2017.

Forventet nettoutflytting for Sogn og Fjordane i 2017 var +36 personer. Når fasiten ble -171 personer, var dette 207 personer lavere enn forventet. Dette indikerer at Sogn og Fjordane var lite attraktivt som bosted i 2017. Noe av forklaringen til den lave bostedsattraktiviteten kan være at Sogn og Fjordane har bosatt mange flyktninger i 2016 og 2017 og at mange av disse flytter ut av fylket.

Figur 0.1.3 Endringer i antall innbyggere i 2017 i absolutte tall. Fordelt på fødselsbalanse og dekomponert i ulike drivkrefter. Fargene illustrerer utviklingen i prosent i forhold til fylkene i landet. Det er mulig å vise utviklingen i de siste ti årene, eller skifte enhet i figuren.

Scenarier

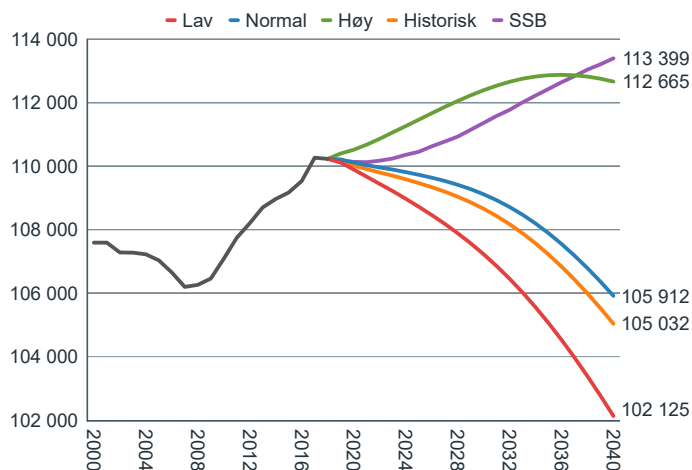
I figuren har vi vist ulike scenarier for utviklingen av folketallet i Sogn og Fjordane fram til 2040. Alle scenariene tar utgangspunkt i at SSBs framskriving for nasjonal befolkningsvekst skal bli som i hovedalternativet, men tar hensyn til ulike verdier av attraktiviteten til Sogn og Fjordane.

SSB har i sine framskrivninger en liten nedgang i folketallet i Sogn og Fjordane i neste årene, før folketallet skal begynne å øke igjen og ende opp i 113 000 innbyggere i 2040.

Våre scenarier viser at dette er optimistisk.

Med normal attraktivitet, eller hvis Sogn og Fjordane fortsetter med samme attraktivitet som før, vil folketallet i fylket synke til 105 000 innbyggere i 2040. I verste fall synker folketallet til 102 000, dersom attraktiviteten blir lav.

Det er imidlertid mulig å skape vekst i befolkningen i Sogn og Fjordane. Scenariet med høy attraktivitet har en vekst i folketallet til 112 000 innbyggere i 2040. Det betinger at en lykkes med å skape høy attraktivitet både for næringsliv og bosetting.

Figur 0.1.4 Utvikling av folketall i Sogn og Fjordane fra 2000 til 2018 samt scenarier for utviklingen fram mot 2040. Scenariene baserer seg på en nasjonal befolkningsutvikling lik SSBs hovedalternativ, men har ulike alternativer for den framtidige attraktiviteten til Sogn og Fjordane.

Rapportens oppbygging

Arbeidsplasser

Det første kapitlet handler om arbeidsplassutviklingen. Først beskriver vi utviklingen i antall arbeidsplasser i sektorer og bransjer. Deretter analyserer vi hva som har vært de viktigste strukturelle drivkreftene for arbeidsplassutviklingen i næringslivet. Vi ser da spesielt på den nasjonale veksten, næringsstrukturen på stedet og effekten av befolkningsendringene på stedet. Summen av disse tre strukturelle drivkreftene vil bestemme hva som er forventet vekst. Eller sagt på en annen måte: hvor mye næringslivet burde ha vokst. Steder hvor næringslivet har en sterkere vekst enn forventet har vært attraktive for næringsliv. I kapitlet om arbeidsplasser viser vi også utviklingen i pendling, sysselsettingsandel og arbeidsmarkedsintegrasjon.

Befolkning

Det andre kapitlet tar for seg befolkningsutviklingen. Det fokuseres spesielt på flyttetallene og hvordan nettoutflyttingen har vært i forhold til andre deler av landet. Nettoutflyttingen analyseres for å avdekke hvordan arbeidsplassutviklingen og strukturelle forhold har påvirket flyttetallene. På samme måte som for arbeidsplassutviklingen, kan vi modellere hva som har vært forventet nettoutflytting. Bostedsattraktiviteten måles som avvik mellom faktisk og forventet nettoutflytting. Steder som har høyere nettoutflytting enn arbeidsplassveksten og strukturelle betingelser tilsier er attraktive som bosted.

Samlet attraktivitet

I det tredje kapitlet oppsummerer vi attraktivitetsanalysene og viser hvordan næringsattraktiviteten og bostedsattraktiviteten har spilt sammen og påvirket veksten i kommunen. Næringsattraktiviteten og bostedsattraktiviteten danner i fellesskap det vi kaller samlet attraktivitet. Vi ser også på hvordan den faktiske utviklingen er skapt gjennom en kombinasjonen av samlet attraktivitet og de samlede strukturelle forutsetningene.

Scenarier

I det fjerde kapitlet bruker vi attraktivitetsmodellen for å vise ulike scenarier for vekst fram til 2030. Scenariene er bygget rundt to alternativer for nasjonal innvandring og fruktbarhet. Ett alternativ er at befolkningsveksten blir som i Statistisk sentralbyrås framskrivning, hovedalternativet. Siden det kan se ut til at befolkningsveksten i Norge blir langt lavere enn dette, har vi laget scenarier med lavere nasjonal vekst. For begge alternativene for nasjonal vekst har vi laget ulike scenarier alt etter hvor høy attraktivitet det lykkes å skape på stedet.

Utdanning

Det femte kapitlet handler om utdanningsnivå. Vi ser på utdanningsnivået i befolkningen og i næringslivet. Variasjonene i utdanningsnivå mellom regionene analyseres med en shift/share-analyse for å se hvor mye av forskjellene som skyldes næringsstrukturen.

Næringslivsindeksen

Det sjettede og siste kapitlet omhandler nyetableringer, lønnsomhet, verdiskaping og produktivitet i næringslivet. Disse indikatorene kombineres i en næringslivsindeks, som gir et mål på hvordan næringslivet presterer. Det er dermed to hovedindikatorer for næringsutvikling: næringsattraktiviteten og næringslivsindeksen. Næringsattraktiviteten er fokusert på arbeidsplassutviklingen i næringslivet og hvordan denne påvirker demografien og samfunnsutviklingen. Det er altså de rent samfunnsmessige resultatene av næringsutviklingen. Næringslivsindeksen fokuserer på bedriftenes resultater og er ment å måle næringsutviklingen på næringslivets premisser.

Arbeidsplassutvikling

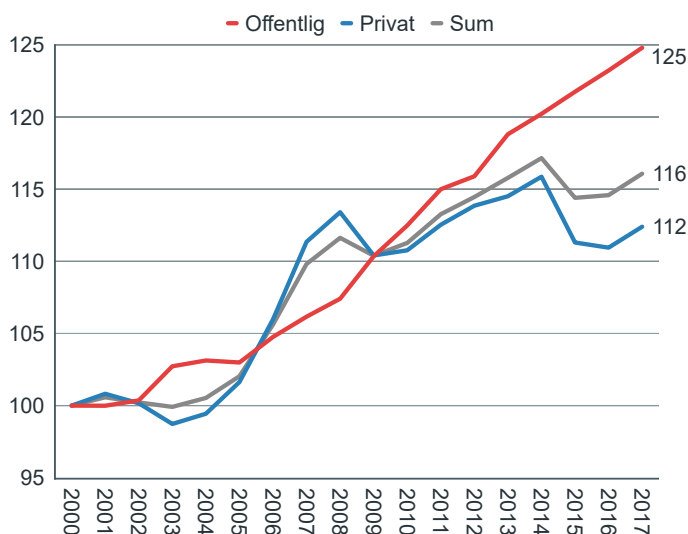
I dette kapitlet beskriver og analyser vi utviklingen i arbeidsplasser. Datagrunnlaget er fra SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk. Analysene konsentrerer seg om utviklingen i næringslivet.

1.1.1 Hovedtrekk i utviklingen i Norge

I figur 1.1.1 er antall arbeidsplasser indeksert slik at nivået i 2000=100 for å vise utviklingen mellom 2000 og 2017. Alle arbeidsplasser i denne rapporten er hentet fra SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk.

Det har vært en vekst på 16,1 prosent i antall arbeidsplasser i Norge fra 2000 til 2017. Antall arbeidsplasser i det offentlige har økt jevnt og trutt og har hatt en vekst på 24,8 prosent siden 2000. Utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet har gått i bølger, med nedgang etter finanskrisen i 2009 og etter oljekrisen i 2015. Antall arbeidsplasser i næringslivet har økt med 12,4 prosent. I 2017 ble det ganske god vekst i næringslivet, da antall arbeidsplasser økte med 1,3 prosent.

Det har blitt et stadig større sprik mellom utviklingen i antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor, noe som antakelig ikke er bærekraftig på lang sikt. I 2017 økte imidlertid antall arbeidsplasser i næringslivet like mye i prosent som i offentlig sektor.

Figur 1.1.1 Utvikling i antall arbeidsplasser i Norge, indeksert slik at nivået i 2000=100.

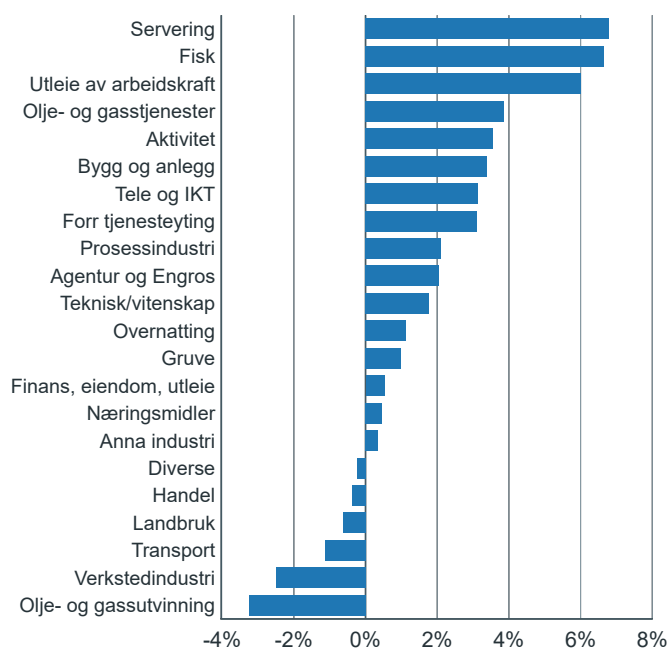
1.1.2 Strukturell utvikling i Norge

I figur 1.1.2 ser vi hvilke bransjer i næringslivet som hadde størst vekst i 2017.

Bransjen servering hadde den høyeste arbeidsplassveksten i 2017. Antall arbeidsplasser i servering økte med 6,8 prosent i 2017.

Bransjen fisk (fiske og havbruk) fikk en vekst på 6,7 prosent. Utleie av arbeidskraft hadde en vekst på 6 prosent. Utleie av arbeidskraft er en bransje som vokser mye når økonomien vokser, som i 2017. Det ble også høy vekst i antall arbeidsplasser i olje- og gass tjenester i 2017, etter to år med nedgang etter oljekrisen.

Bransjene olje- og gassutvinning og verkstedindustri fikk nedgang i antall arbeidsplasser i 2017. Transportbransjen, landbruket og butikkhandel fikk også nedgang.

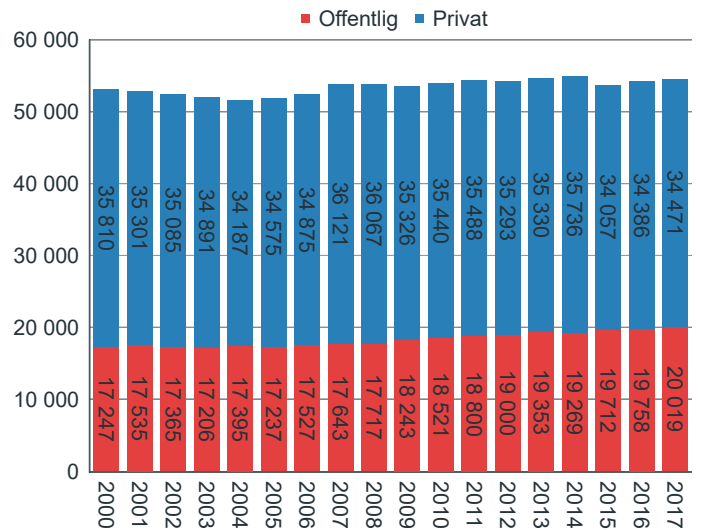
Figur 1.1.2 Årlig vekstrate i 2017 i ulike bransjer.

1.1.3 Arbeidsplassutvikling i Sogn og Fjordane

I figuren ser vi antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane fordelt på offentlig sektor (kommune, fylkeskommune og stat) og privat sektor (næringslivet).

Det ble vekst i antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane i 2017. Både næringslivet og det offentlige fikk flere arbeidsplasser i løpet av året.

Figuren viser en nedgang i 2015, men det skyldes antakelig omlegging av SSBs metode for å telle antall arbeidsplasser.

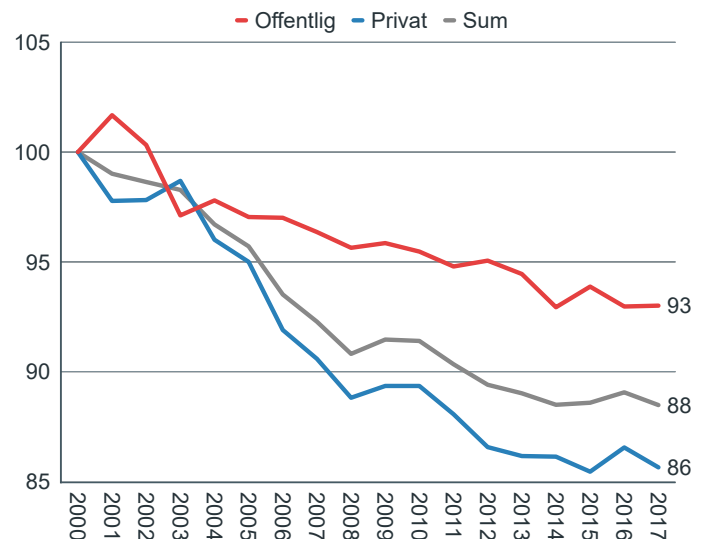
Figur 1.1.3 Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Sogn og Fjordane.

1.1.4 Den relative arbeidsplassutviklingen

Det er interessant å måle utviklingen av antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane opp mot utviklingen i resten av landet. I figur 1.1.4 har vi først indeksert utviklingen slik at nivået i 2000=100. Deretter har vi sett på indeksens utvikling i forhold til indeksen for Norge. En indeksverdi på 100 betyr at utviklingen er den samme som i landet.

Veksten i antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane i 2017 var lavere enn landsgjennomsnittet. I 2016 var arbeidsplassutviklingen i næringslivet bedre enn gjennomsnittet i Norge, men i 2017 var veksten lavere.

Siden 2000 har utviklingen i antall arbeidsplasser i fylket vært vesentlig lavere enn i resten av landet. I næringslivet har arbeidsplassutviklingen vært 14 prosentpoeng lavere. I det offentlige har veksten blitt sju prosentpoeng lavere.

Figur 1.1.4 Utvikling i antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor, indeksert og vektet mot den nasjonale indeksen. Nivå i 2000=100.

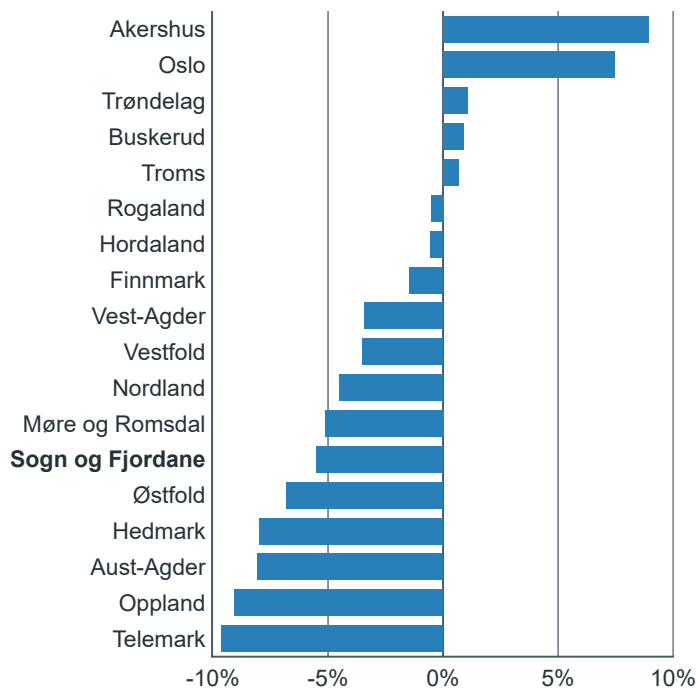
1.1.5 Relativ arbeidsplassvekst i næringslivet

I figuren ser vi hvordan arbeidsplassveksten i næringslivet har variert mellom fylkene. Det er relativ arbeidsplassvekst, dvs. arbeidsplassveksten i fylket fratrukket landsgjennomsnittet, som er vist.

I de siste ti årene er det bare fem fylker som har hatt sterkere arbeidsplassvekst enn gjennomsnittet. Det er Akershus, Oslo, Trøndelag, Buskerud og Troms.

Sogn og Fjordane har hatt 5,5 prosentpoeng lavere vekst enn landsgjennomsnittet. Det er fem fylker som har hatt enda svakere utvikling i denne perioden.

Velger vi å se bare på 2017 i figuren, kan vi se at Sogn og Fjordane har den nest laveste veksten av alle fylker i dette året.

Figur 1.1.5 Relativ arbeidsplassvekst i næringslivet i perioden 2008-2017

1.1.6 Arbeidsplassutvikling i bransjer og sektorer

I tabellen ser vi hvordan antall arbeidsplasser har utviklet seg i Sogn og Fjordane i ulike bransjer og sektorer siden 2000. I den siste kolonnen viser vi endringen i 2017. Næringslivet er delt opp i ulike næringstyper. Basisnæringene er satt sammen av de mest konkurranseutsatte bransjene. Dette er bransjer der de fleste bedriftene konkurrerer på et nasjonalt eller internasjonalt marked. Besøksnæringene består av bransjer der bedriftene er avhengig av at kundene møter opp personlig. Det er bransjer som blir positivt påvirket av besøk. De regionale næringene består av bransjer som hovedsakelig konkurrerer i et regionalt marked.

Besøksnæringene i Sogn og Fjordane fikk en vekst på 165 arbeidsplasser i 2017. Basisnæringene fikk en nedgang på 96. Det er spesielt verkstedindustri og næringsmiddelindustri som hadde nedgang i antall arbeidsplasser i basisnæringene. Av enkeltbransjer var det bygg og anlegg som sto for den sterkeste veksten. Det ble 191 flere arbeidsplasser innen bygg og anlegg i 2017.

I det offentlige ble det en vekst på 261 arbeidsplasser, hvorav 256 kom i kommunesektoren. I statlig sektor ble det en nedgang på 19 arbeidsplasser.

	2000	2004	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Vekst
Anna industri	2 217	1 778	2 059	1 932	1 916	1 896	2 036	2 022	1 979	1 931	2 026	2 035	9
Næringsmidler	2 701	2 251	1 858	1 881	1 897	1 908	1 883	1 830	1 893	1 804	1 801	1 730	-71
Olje- og gassutvinning	27	28	31	33	40	41	47	46	48	65	61	55	-6
Prosessindustri	1 977	1 720	1 685	1 497	1 474	1 535	1 546	1 565	1 588	1 569	1 605	1 612	7
Verkstedindustri	2 871	2 210	2 650	2 466	2 136	2 092	2 114	1 996	2 044	1 883	1 865	1 769	-96
Fisk	1 305	1 047	1 016	965	970	948	923	902	894	916	965	966	1
Gruve	153	174	198	192	159	167	169	156	175	194	197	206	9
Landbruk	3 175	2 519	2 523	2 503	2 346	2 208	2 147	2 021	1 929	1 665	1 544	1 581	37
Olje- og gasstjenester	26	22	59	63	83	102	109	113	127	114	132	113	-19
Teknisk/vitenskap	498	607	652	686	689	567	583	565	615	627	667	692	25
Tele og IKT	106	209	323	348	392	405	439	463	494	426	432	440	8
Basis	15 056	12 565	13 054	12 566	12 102	11 869	11 996	11 679	11 786	11 194	11 295	11 199	-96
Aktivitet	727	815	872	857	876	879	864	871	863	892	928	970	42
Handel	4 762	5 068	5 395	5 188	5 173	5 288	5 165	5 138	5 257	4 813	4 787	4 876	89
Overnatting	1 159	1 114	1 004	890	877	1 008	922	962	1 047	994	958	955	-3
Servering	647	578	533	535	621	624	522	586	622	544	617	654	37
Besøk	7 295	7 575	7 804	7 470	7 547	7 799	7 473	7 557	7 789	7 243	7 290	7 455	165
Agentur og Engros	974	1 106	1 115	1 090	1 118	1 163	1 113	1 154	1 100	1 058	1 097	1 108	11
Bygg og anlegg	3 188	3 435	3 908	3 824	4 032	4 076	4 204	4 346	4 495	4 517	4 772	4 963	191
Diverse	1 623	2 007	1 855	1 965	2 149	2 028	1 977	1 923	1 932	2 069	2 066	1 935	-131
Finans, eiendom, utleie	1 091	1 100	1 095	1 065	1 093	1 084	1 000	969	990	942	907	883	-24
Forr tjenesteyting	1 185	1 019	1 488	1 516	1 421	1 447	1 525	1 639	1 586	1 479	1 462	1 436	-26
Transport	3 225	3 128	3 404	3 504	3 472	3 439	3 476	3 448	3 463	3 101	3 066	3 043	-23
Utleie av arbeidskraft	1 021	958	830	766	817	906	796	811	764	728	677	701	24
Regional	12 307	12 753	13 695	13 730	14 102	14 143	14 091	14 290	14 330	13 894	14 047	14 069	22
Lokale næringer	1 152	1 294	1 514	1 560	1 689	1 677	1 733	1 804	1 831	1 726	1 754	1 748	-6
Privat	35 810	34 187	36 067	35 326	35 440	35 488	35 293	35 330	35 736	34 057	34 386	34 471	85
Kommune	11 600	11 777	11 776	12 119	12 388	12 668	12 800	12 970	12 798	13 347	13 483	13 739	256
Stat	2 390	4 229	4 511	4 674	4 639	4 629	4 723	4 890	5 033	4 953	4 914	4 895	-19
Fylke	3 257	1 389	1 430	1 450	1 494	1 503	1 477	1 493	1 438	1 412	1 361	1 385	24
Offentlig	17 247	17 395	17 717	18 243	18 521	18 800	19 000	19 353	19 269	19 712	19 758	20 019	261
Total	53 057	51 582	53 784	53 569	53 961	54 288	54 293	54 683	55 005	53 769	54 144	54 490	346

Tabell 1.1.6 Antall arbeidsplasser og vekst det siste året, bransjevis

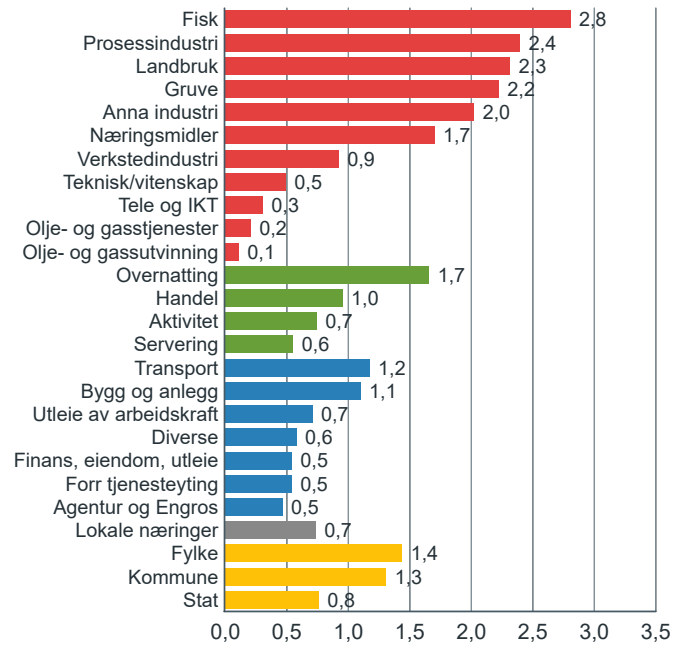
1.1.7 Næringsstruktur

Hvilke bransjer har Sogn og Fjordane mye av?

I figur 1.1.7 ser vi lokaliseringkvotientene til de forskjellige bransjene. Lokaliseringkvotienten er andelen som bransjen utgjør av samlet sysselsetting i Sogn og Fjordane dividert på bransjens andel i Norge. Hvis tallet er over 1, betyr det at det er relativt mye av denne bransjen i Sogn og Fjordane.

Hvordan næringslivet fordeler seg på de ulike bransjene betyr mye for veksten. Det skal vi analysere senere i denne rapporten.

Bransjer som fisk (fiske og havbruk), prosessindustri, landbruk, gruver, anna industri, næringsmiddelindustri og overnatting er bransjer som det er relativt mye av i Sogn og Fjordane.

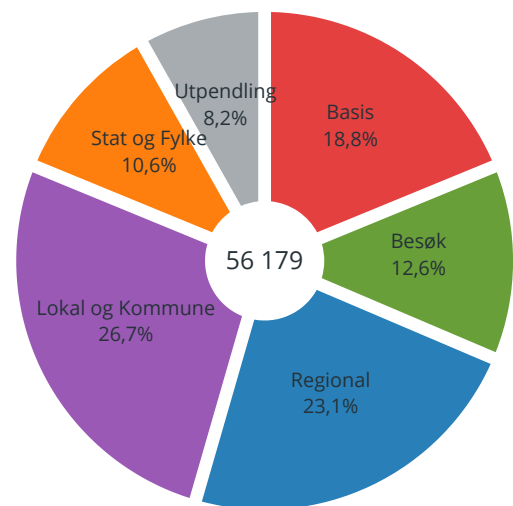

Figur 1.1.7 Lokaliseringkvotienter for ulike bransjer i Sogn og Fjordane i 2017.

1.1.8 Sysselsatte

I figur 1.1.8 ser vi hvordan de sysselsatte i Sogn og Fjordane fordeler seg i 2017.

I figuren ser vi at over halvparten av de sysselsatte i Sogn og Fjordane arbeider i næringslivet i fylket. Nesten 40 prosent arbeider i offentlig sektor i eget fylke, mens 8,2 prosent av de sysselsatte pendler ut av fylket.

Figur 1.1.8 Fordelingen av sysselsatte i Sogn og Fjordane i 2017 på bransjer, sektorer og netto utpendling.

1.1.9 Lønnstakere

SSB har begynt å publisere kvartalsvis statistikk over antall lønnstakere. Denne statistikken er ikke like komplett som den registerbaserte sysselsettingsstatistikken som vi har brukt hittil i dette kapitlet. Selvstendige næringsdrivende er for eksempel ikke med. Statistikken over antall lønnstakere blir imidlertid oppdatert hver kvartal, slik at vi kan få en tidlig indikasjon på utviklingen i løpet av året. Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken blir bare oppdatert en gang i året.

De siste dataene er for tredje kvartal 2018. I figuren kan vi se antall lønnstakere i privat og offentlig sektor i Sogn og Fjordane.

Figur 1.1.9 Antall lønnstakere i Sogn og Fjordane

1.1.10 Vekst i antall lønnstakere

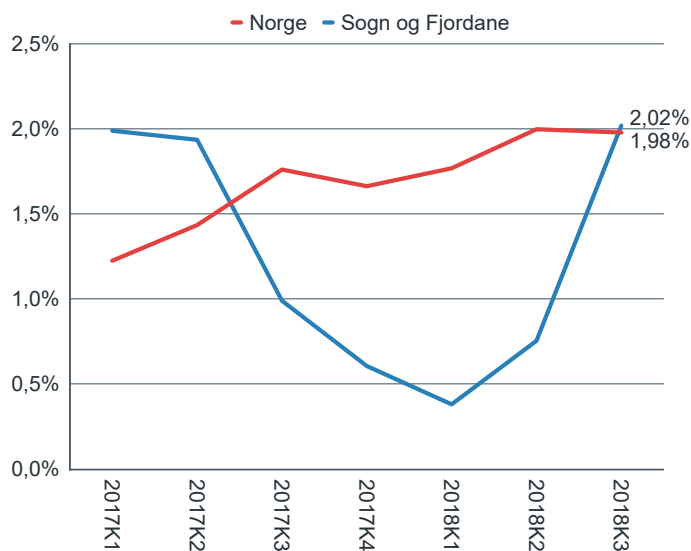
De fleste steder har sine typiske sesongvariasjoner i antall lønnstakere. Ofte er det flest lønnstakere i 3. kvartal. For å få et bilde på veksten er det best å måle den prosentvise veksten i antall lønnstakere fra samme kvartal året før.

I figuren har vi vist hvordan denne årlige veksten har utviklet seg i Sogn og Fjordane sammenliknet med Norge.

På landsbasis har det vært en stigende vekst i antall lønnstakere det siste året. Det er næringslivet som har fått sterkere vekst. Årsveksten i antall lønnstakere i næringslivet i Norge er nå to prosent.

I de to første kvartalene av 2017 var veksten sterkere enn ellers i landet. I de tre neste kvartalene ble veksten i antall lønnstakere stadig lavere i Sogn og Fjordane.

Veksten tok seg likevel opp, og i tredje kvartal 2018 er den litt høyere enn veksten på landsbasis.

Figur 1.1.10 Årlig vekst i antall lønnstakere

1.1.11 Vekst i antall lønnstakere i fylkene

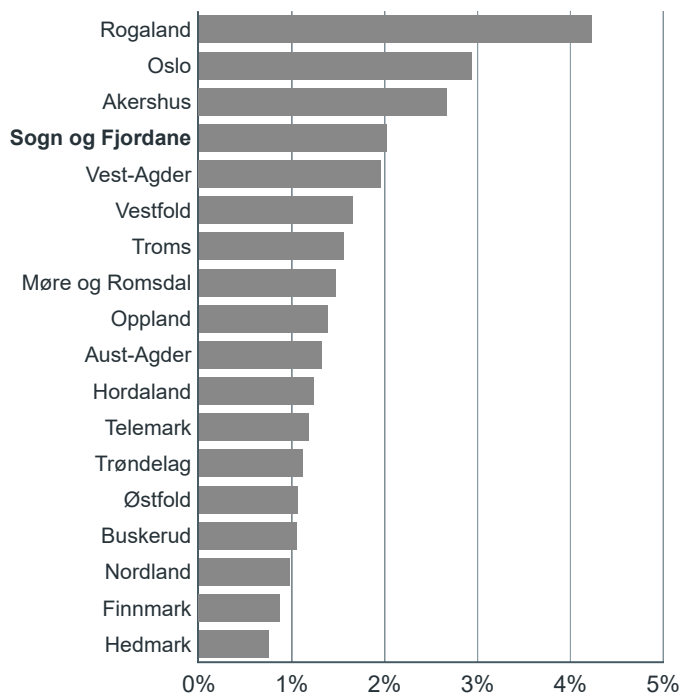
I figuren har vi sammenlignet og rangert fylkene etter årsveksten i antall lønnstakere for det siste tilgjengelige året. Det er fra 3. kvartal 2017 til 3. kvartal 2018.

Rogaland har den høyeste veksten i antall lønnstakere av fylkene det siste året.

I figuren kan vi velge andre perioder. Ser vi på årsveksten i antall lønnstakere tidligere, vil vi se at Rogaland og Møre og Romsdal hadde nedgang. Nå har disse fylkene vekst igjen. Det kan se ut til at oljekrisen, i hvert fall midlertidig, er avblåst. I tredje kvartal 2018 har alle fylkene vekst i antall lønnstakere siden tredje kvartal 2017.

Sogn og Fjordane pleier å gjøre det relativt best når det er lavkonjunktur i landet.

De fire siste kvartalene har Sogn og Fjordane fjerde høyest vekst av fylkene. Fortrinnet ugjøres i stor del av vekst i næringslivet.

Figur 1.1.11 Sammenligning av vekst i fylkene

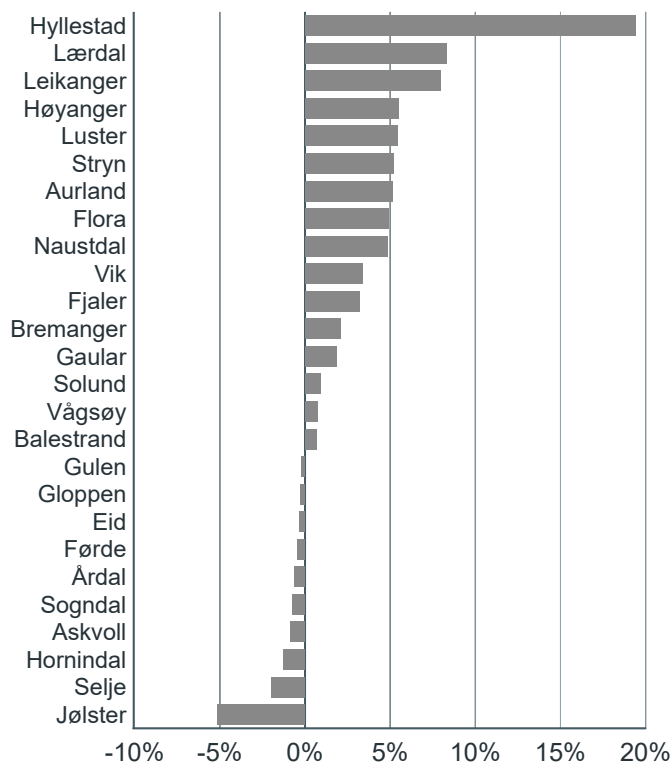
1.1.12 Vekst i antall lønnstakere i kommunene

I figuren kan vi se veksten i antall lønnstakere de siste fire kvartalene i kommunene i Sogn og Fjordane.

Hyllestad har gjort det klart best av kommunene i fylket det siste året.

Lærdal og Leikanger gjør det også bra de siste 12 månedene, med vekst i antall lønnstakere på over sju prosent.

Jølster, Selje og Hornindal er blant kommunene som har hatt nedgang det siste året.

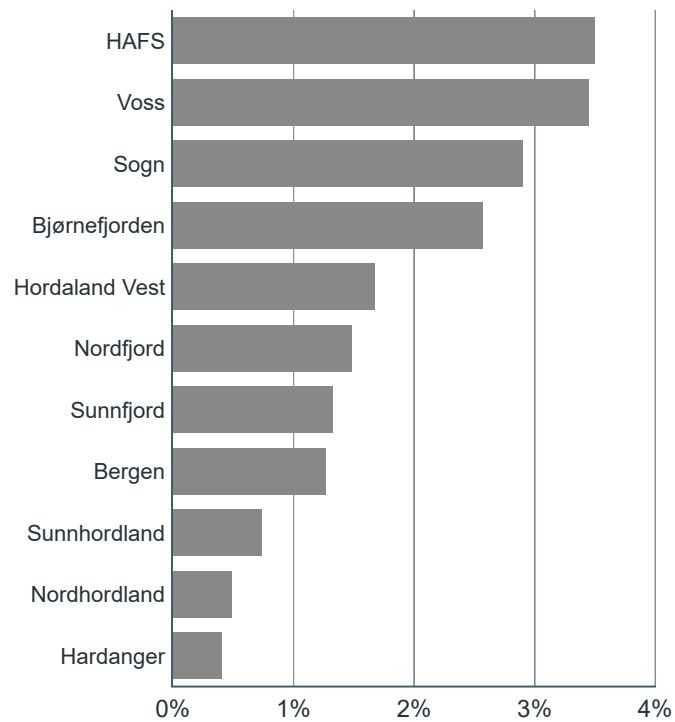

Figur 1.1.12 Sammenligning av vekst i utvalgte kommuner

1.1.13 Vekst i antall lønnstakere i regionene

Veksten i antall lønnstakere i regionene er vist i figuren.

HAFS har den høyeste veksten av regionene på vestlandet det siste året.

Figur 1.1.13 Sammenligning av vekst i utvalgte regioner

Næringsattraktivitet

I kapitlet om næringsattraktivitet analyserer vi utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet som er beskrevet i forrige kapittel. Hensikten er å avdekke hvilke drivkrefter som ligger bak utviklingen.

Analysene konkluderer med å beregne næringsattraktiviteten til Sogn og Fjordane. Denne næringsattraktiviteten er forskjellen mellom faktisk utvikling og forventet utvikling. Attraktive steder er de stedene som oppnår sterkere vekst enn forventet.

1.2.1 Drivkrefter for næringsvekst

Det er tre forhold som har en systematisk og sterk betydning for arbeidsplassveksten i næringslivet på et sted.

For det første er det den nasjonale veksten, det vil si om næringslivet i Norge har vekst eller nedgang i den perioden vi ser på. Den nasjonale veksten er imidlertid den samme for alle steder.

Det andre forholdet er bransjesammen-setningen på stedet. Hvis det er en høy andel av arbeidsplasser i vekst-bransjer, vil det normalt føre til vekst.

For det tredje har befolkningsveksten en direkte effekt på veksten i noen bransjer, som handel, servering, lokale næringer, bygg og anlegg og eiendom.

I de to figurene til høyre har vi beregnet nasjonal vekst, bransje- og befolkningseffekten for fylkene for de ti siste årene. I den øverste figuren er det de første åtte årene som er vist, i den nederste de to siste. Oljekrisen som kom i slutten av 2014 har fått stor betydning for de strukturelle drivkreftene for vekst.

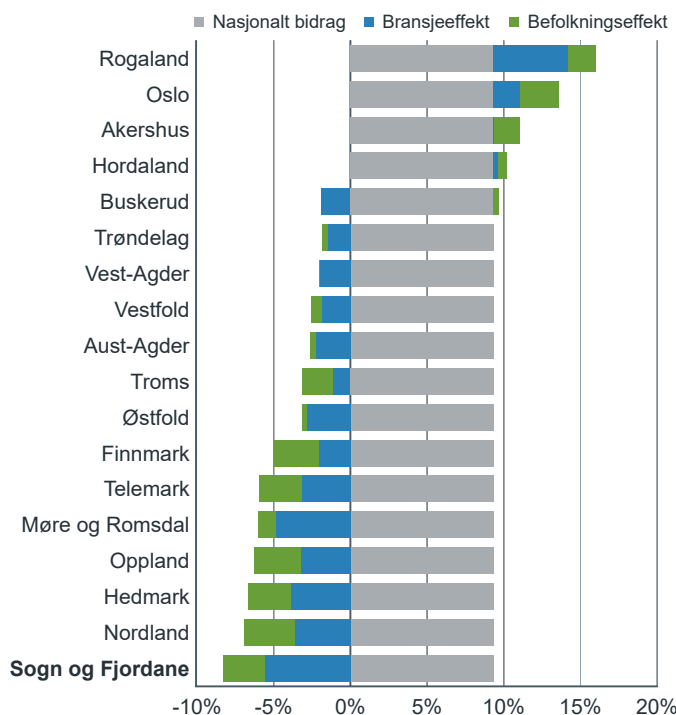
Fram til 2014 hadde Rogaland de beste betingelser for vekst. Oljenæringene vokste raskt. Samtidig hadde Rogaland befolkningsvekst over gjennomsnittet, noe som ga ytterligere stimulans til næringslivsveksten. Oslo, Akershus og Hordaland hadde også strukturelle betingelser som tilsa bedre vekst i næringslivet enn gjennomsnittet.

I den nederste figuren ser vi bransje- og befolkningseffekten for de siste to årene. Den nasjonale veksten tilsvarer nesten en prosent. Oslo har de klart beste vekstbetingelsene, mens Rogaland har de klart dårligste.

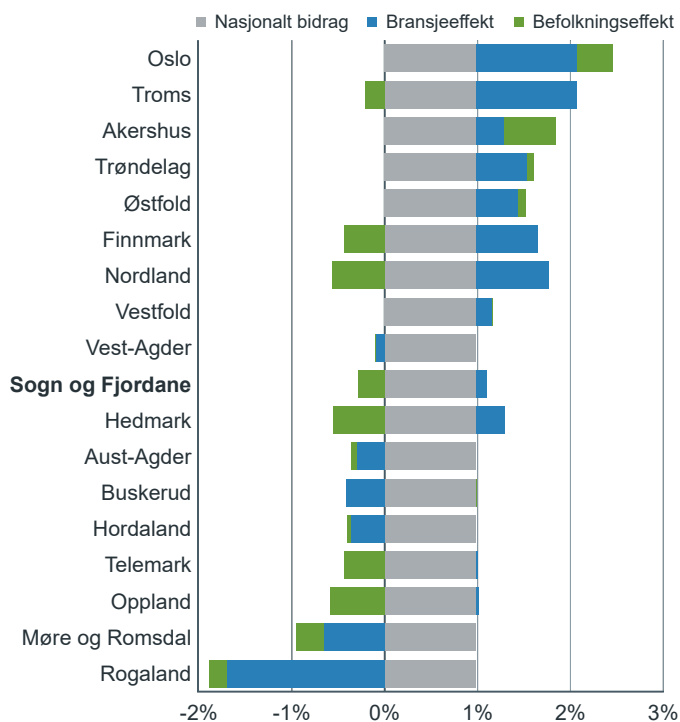
I den første perioden hadde Sogn og Fjordane de minst gunstige vekstbetingelsene av alle fylkene. Det skyldes både ugunstig bransjestruktur og lav befolkningsvekst.

I de siste årene, etter oljekrisen, har bransjestrukturen i Sogn og Fjordane bidratt positivt til veksten. Befolkningsutviklingen er fremdeles lavere enn gjennomsnittet, noe som trekker ned forventet vekst.

Arbeidsplassveksten i næringslivet i Sogn og Fjordane er dermed forventet å være omtrent som gjennomsnittet av fylkene i de siste to årene. Det har den også vært, etter høy vekst i 2016 og lav vekst i 2017.

Figur 1.2.1 1 Forventet vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i perioden 2007-2014. Rangert etter forventet arbeidsplassvekst

Figur 1.2.1 2 Forventet vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i perioden 2016-2017. Rangert etter forventet arbeidsplassvekst

1.2.2 Næringsattraktivitet i fylkene

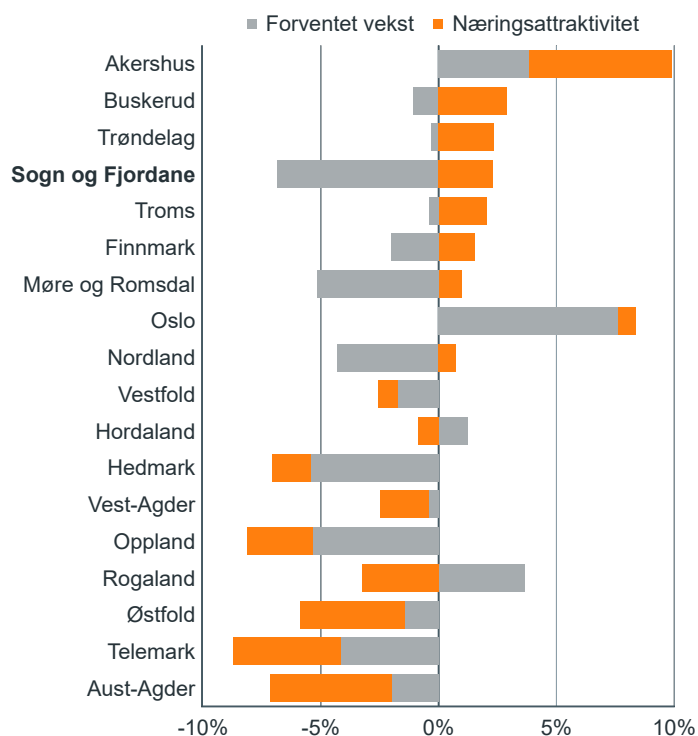
Fylker som er attraktive for næringsliv har bedre vekst i antall arbeidsplasser enn forventet ut fra de strukturelle betingelsene. De strukturelle betingelsene er en kombinasjon av bransjestrukturen og befolkningseffekten. Næringsattraktivitet er derfor definert som differansen mellom faktisk og forventet vekst.

I figur 1.2.2 ser vi hvordan veksten i antall arbeidsplasser har vært i fylkene de siste ti årene. Akershus har hatt den høyeste næringsattraktiviteten av fylkene i de siste ti årene. Buskerud, Trøndelag, Sogn og Fjordane og Troms har også hatt en vekst i næringslivet som er klart bedre enn forventet.

Det er faktisk bare fire fylker som har forventet vekst i næringslivet de siste ti årene: Oslo, Akershus, Rogaland og Hordaland.

Næringsattraktiviteten til Sogn og Fjordane har vært positiv. Sogn og Fjordane er rangert som nummer fire av de 19 fylkene når det gjelder næringsattraktivitet de siste ti årene. Svak arbeidsplassvekst i Sogn og Fjordane har altså strukturelle årsaker.

Det har ikke gitt arbeidsplassvekst i næringslivet, men bidratt til at nedgangen har vært lavere enn forventet.

Figur 1.2.2 Forventet vekst og næringsattraktivitet i Sogn og Fjordane og sammenligningsstedene i perioden 2008-2017. Summen av de to søylene er den faktiske arbeidsplassveksten i kommunen. Rangert etter næringsattraktivitet.

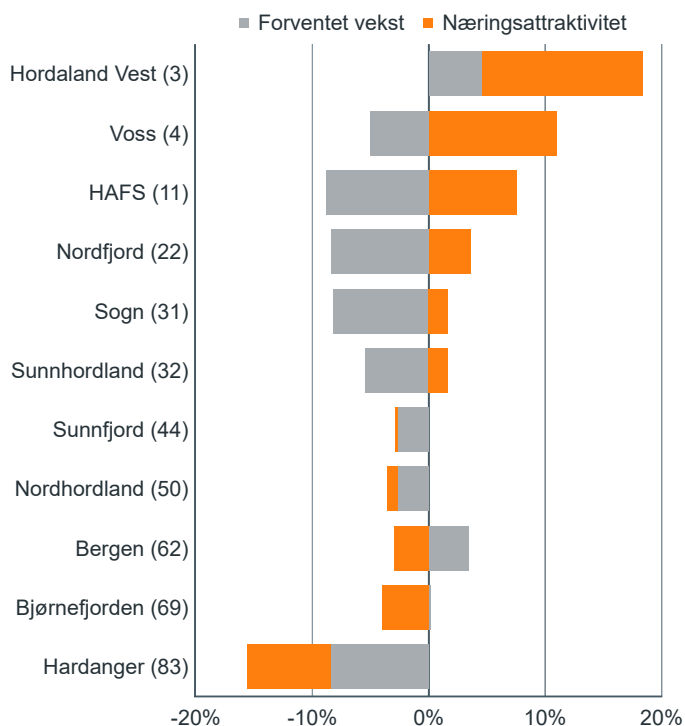
1.2.3 Næringsattraktivitet i regionene

I figuren viser vi utviklingen i regionene i Sogn og Fjordane og Hordaland, som snart blir slått sammen til Vestland.

HAFS har hatt høyest næringsattraktivitet av regionene i Sogn og Fjordane. HAFS er oppe på en 11. plass av de 85 regionene i landet når det gjelder næringsattraktivitet.

Nordfjord og Sogn har også hatt en positiv næringsattraktivitet de ti siste årene.

Sunnfjord har hatt omtrent nøytral næringsattraktivitet, men har hatt de beste strukturelle betingelsene av regionene i Sogn og Fjordane i denne perioden.

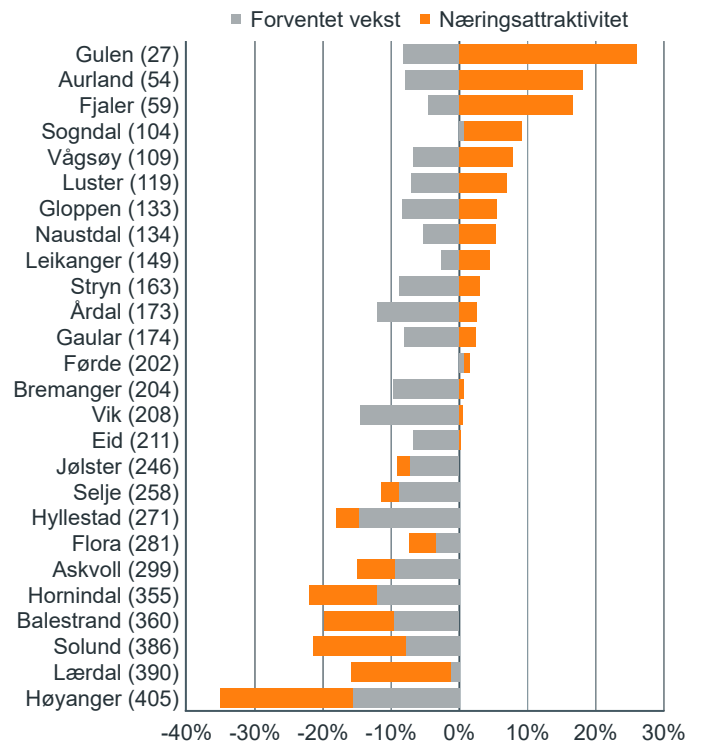

Figur 1.2.3 Forventet vekst og næringsattraktivitet i regionene i perioden 2008-2017. Summen av de to søylene er den faktiske arbeidsplassveksten i kommunen. Rangert etter næringsattraktivitet.

1.2.4 Næringsattraktivitet i kommunene

I figur 1.2.4 kan vi se forventet vekst og næringsattraktivitet i kommunene i Sogn og Fjordane de siste ti årene. Det er mulig å velge andre tidsperioder i figuren.

Det er flere av kommunene i Sogn og Fjordane som har hatt positiv næringsattraktivitet de ti siste årene. Gulen, Aurland og Fjaler har hatt den høyeste næringsattraktiviteten av disse.

Figur 1.2.4 Forventet vekst og næringsattraktivitet i kommunene i Sogn og Fjordane i perioden 2008-2017. Summen av de to søylene er den faktiske arbeidsplassveksten i kommunen. Rangert etter næringsattraktivitet.

1.2.5 Utvikling i næringsattraktivitet

I figuren har vi oppsummert arbeidsplass-utviklingen i næringslivet i Sogn og Fjordane år for år fra 2001 til 2017. Figuren viser 3-års serier som default, men det er mulig å velge 1-års serier.

De grå søylene i figuren viser hvordan den nasjonale veksten (konjunktorene) har påvirket veksten i Sogn og Fjordane. I årene 2006-2008 var det høykonjunktur, i 2009 kom finanskrisen, og etter 2014 ble det nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge. I enkeltåret 2017 fikk likevel norsk næringsliv ganske god vekst på 1,3 prosent.

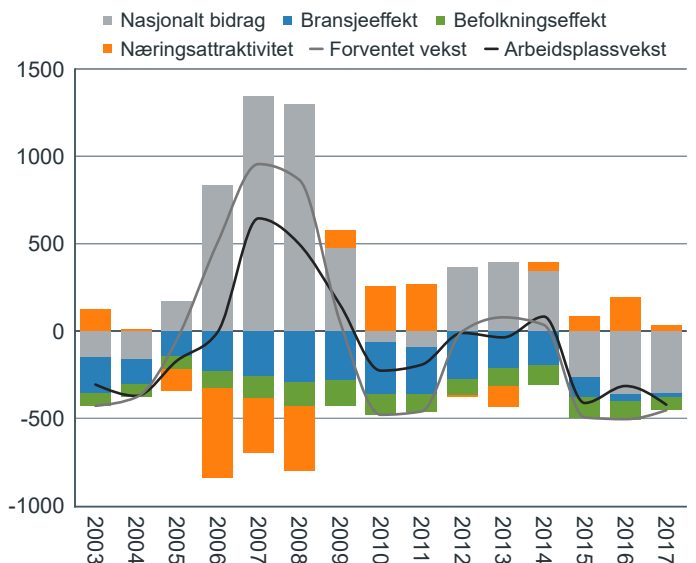
De blå søylene viser hva bransje-sammensetningen i Sogn og Fjordane har betydd for veksten.

De grønne søylene viser befolkningseffekten. Steder som har befolkningsvekst bedre enn landsgjennomsnittet blir påvirket positivt.

Sogn og Fjordane har hatt en svært lite gunstig bransjestruktur. Bransjestrukturen har imidlertid blitt mindre ugunstig de siste årene.

Sogn og Fjordane taper arbeidsplasser fordi befolkningsveksten er lavere enn gjennomsnittet.

Næringsattraktiviteten har vært positiv de siste tre periodene. Hvis vi velger å se på 1-års serier er næringsattraktiviteten i enkeltåret 2017 negativ.

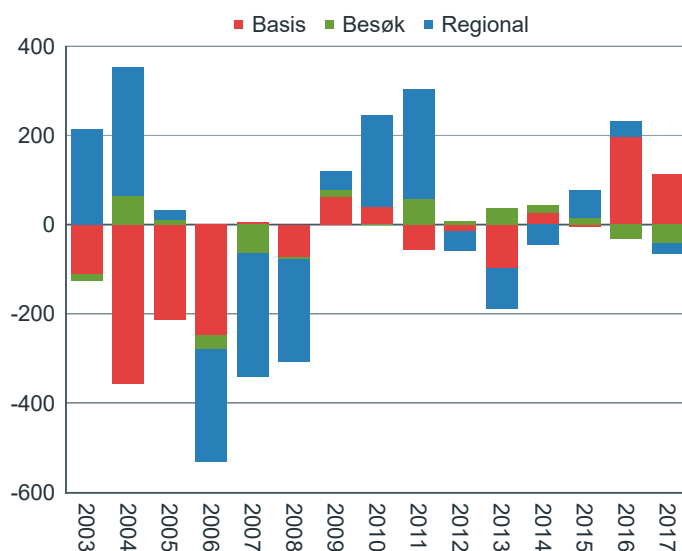

Figur 1.2.5 Faktisk og forventet vekst i næringslivet, drivkrefter for vekst og næringsattraktivitet.

1.2.6 Næringsattraktivitet for ulike næringsstyper

På forrige side så vi hvordan næringsattraktiviteten i Sogn og Fjordane har utviklet seg siden 2000. Det er interessant å se om det er spesielle deler av næringslivet som har påvirket næringsattraktiviteten. I figuren har vi splittet næringsattraktiviteten i Sogn og Fjordane på de tre næringsstypene: basisnæringer, besøksnæringer og regionale næringer. Det er de gule søylene i figur 1.2.5 som nå er vist i figur 1.2.6, men oppsplittet i de tre næringsstypene. Det er 3-årige serier (tre års glidende gjennomsnitt) som er vist i figuren, men det er mulig å velge 1-års serier.

Det har vært en god utvikling i basisnæringerne i Sogn og Fjordane de siste to periodene. Det er den positive utviklingen i basisnæringerne som har gjort av næringsattraktiviteten har vært positiv. Utviklingen i enkeltåret 2017 har imidlertid vært negativ.

Figur 1.2.6 Næringsattraktiviteten i Sogn og Fjordane fordelt på basis-, besøks- og regionale næringer.

1.2.7 Bransjevis Næringsattraktivitet

I tabellen under kan vi studere i detalj hvilke bransjer som har utviklet seg bedre eller dårligere enn forventet siden 2000. Forventet vekst i den enkelte bransjen er den samme prosentvise veksten som bransjen har på landsbasis. Noen bransjer, handel, servering, bygg og anlegg, finans, eiendom, utleie og lokale næringer, blir også påvirket av befolkningsveksten i regionen. I tabellen er det avvik mellom faktisk og forventet vekst som er vist. Tabellen er forhåndsinnstilt på 3-års serier (tre års glidende gjennomsnitt), men en kan også velge 1-årig.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Anna industri	-26	-64	0	29	47	42	49	41	22	73	75	82	32	54	56
Næringsmidler	-68	-54	-53	-109	-91	-75	28	32	32	-13	-39	-11	3	17	-31
Olje- og gassutvinning	0	1	3	1	0	-5	-2	1	1	2	0	1	6	7	5
Prosessindustri	-19	-37	3	-32	-25	45	46	36	10	68	87	68	23	14	-2
Verkstedindustri	-4	-103	-134	-95	58	-38	-31	-98	-81	-85	-110	-75	-43	64	47
Fisk	-27	-41	-45	-24	-16	11	3	16	-20	2	-13	-6	1	14	1
Gruve	5	13	4	4	-1	3	-2	-10	-16	-14	-4	2	17	21	19
Landbruk	-15	-73	-11	-48	9	-44	-13	3	8	-11	-34	-44	-55	-45	-9
Olje- og gasstjenester	-4	1	3	3	-1	8	9	10	4	1	0	-1	3	18	9
Teknisk/vitenskap	18	-25	-4	1	10	-25	-37	-11	-39	-57	-70	-4	15	47	39
Tele og IKT	30	24	19	20	16	6	11	20	22	19	11	14	-10	-13	-20
Aktivitet	-7	1	1	1	-21	-4	-9	-4	-16	-7	6	1	3	-4	8
Handel	4	57	34	1	-1	25	63	14	43	35	45	31	-18	-30	-26
Overnatting	-4	19	-1	-9	-31	-12	-37	-34	2	-8	6	0	32	11	-11
Servering	-8	-13	-23	-26	-11	-16	1	22	29	-12	-20	-14	-1	-9	-13
Agentur og Engros	2	40	42	73	-32	-15	-44	22	31	9	10	-16	5	5	14
Bygg og anlegg	80	72	-15	-151	-101	-13	10	80	53	46	-5	64	107	152	135
Diverse	81	113	76	-11	-58	-142	-71	23	56	-1	-61	-40	9	31	-7
Finans, eiendom, utleie	6	3	1	8	9	-13	-24	-13	5	-19	-27	-10	15	7	-14
Forr tjenesteyting	-5	-19	-20	-3	3	9	15	-5	-32	-27	35	21	-16	-50	-52
Transport	43	69	40	26	-2	40	127	133	67	-19	-19	-12	-90	-84	-84
Utleie av arbeidskraft	7	10	-102	-196	-95	-96	27	-35	66	-32	-23	-52	33	-25	-15
Lokale næringer	34	13	62	19	24	-60	-22	9	19	42	37	49	10	-11	-15

Tabell 1.2.7 3-års gjennomsnittlig næringsattraktivitet

1.2.8 Oppsummering arbeidsplassvekst

Figuren er en oppsummering av arbeidsplassutviklingen i Sogn og Fjordane i 2017 i absolutte tall. Det er mulig å velge andre år i figuren og andre enheter. Fargene illustrerer om utviklingen i Sogn og Fjordane har vært relativt god (blå farge) eller svak (rød farge) i forhold til de andre fylkene i landet.

Sogn og Fjordane hadde en arbeidsplassvekst på 346 i 2017. Mesteparten av veksten skjedde i offentlig sektor, hvor det ble 261 flere arbeidsplasser i løpet av året.

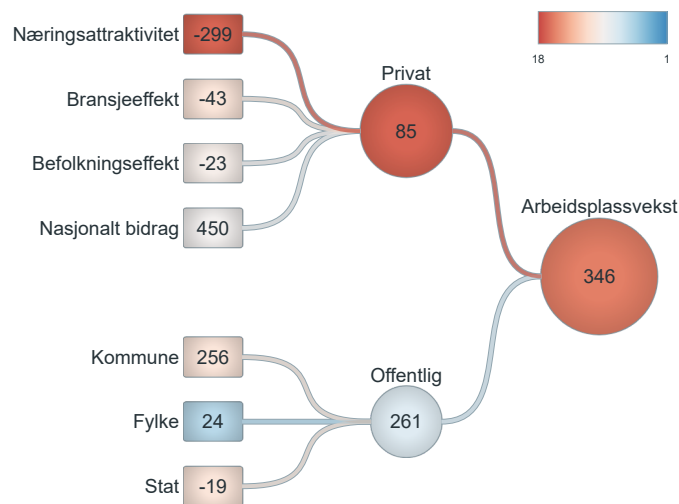
I næringslivet økte antall arbeidsplasser med 85. Dette var prosentmessig den nest laveste veksten i næringslivet av fylkene dette året.

Hvis næringslivet hadde hatt en vekst som gjennomsnittet for landet (nasjonalt bidrag), ville det blitt 450 flere arbeidsplasser i næringslivet i 2017.

Befolkningsutviklingen i Sogn og Fjordane var lavere enn ellers i landet, noe som reduserte veksten i næringslivet med 23 (befolkningseffekt).

Bransjestrukturen i Sogn og Fjordane var litt ugunstig for veksten i 2017, noe som reduserte veksten med ytterligere 43 (bransjeeffekt).

Det var altså en forventet vekst i næringslivet i Sogn og Fjordane på 384 arbeidsplasser. Når fasiten ble bare 85, var dette 299 arbeidsplasser mindre enn forventet. Dette tilskrives en negativ næringsattraktivitet.

Figur 1.2.8 Endringer i antall arbeidsplasser i 2017 i absolutte tall. Fordelt på offentlig og privat sektor og dekomponert i ulike sektorer/drivkrefter. Fargene illustrerer utviklingen i prosent i forhold til fylkene i landet. Det er mulig å vise utviklingen i andre perioder, eller skifte enhet i figuren.

Pendling

I dette kapitlet skal vi beskrive pendling og arbeidsmarkedsintegrasjon. Arbeidsmarkedsintegrasjon viser hvor tilgjengelig arbeidsmarkedet utenfor stedet er for innbyggerne, og hvor tilgjengelig arbeidskraften utenfor stedet er for arbeidsgivere på stedet. Arbeidsmarkedsintegrasjonen til steder er et viktig element for å forstå sammenhengen mellom arbeidsplassvekst og flytting.

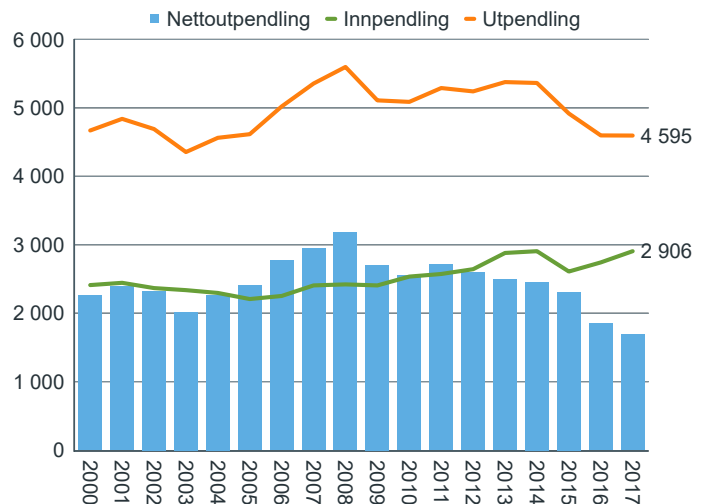
Arbeidsmarkedsintegrasjonen har også stor betydning for flyttetallene.

1.3.1 Inn- og utpendling

I figuren har vi vist antall personer som pendler ut av Sogn og Fjordane, antall som pendler inn, samt nettoutpendlingen år for år siden 2000.

Sogn og Fjordane har hatt et synkende antall personer som pendler ut av fylket etter 2008. Samtidig er det stadig flere som pendler inn til fylket.

Det gjør at nettoutpendlingen har blitt lavere.

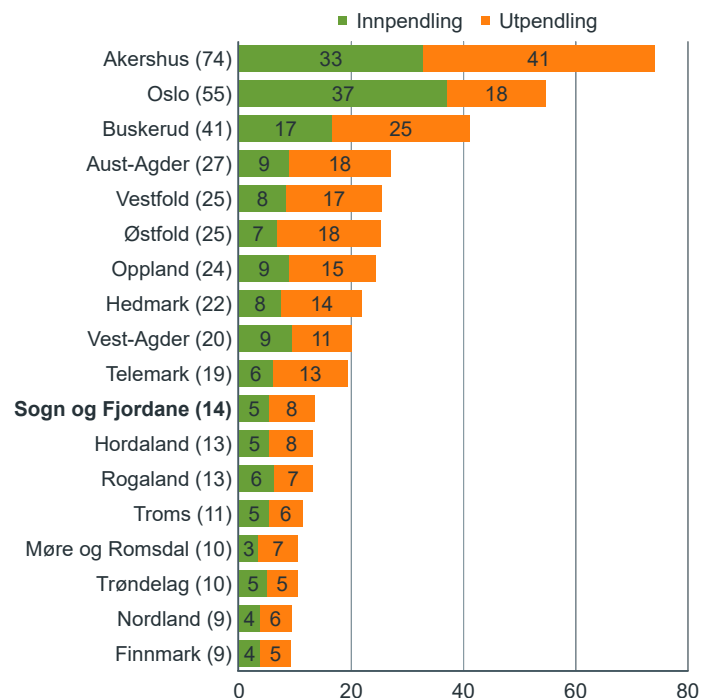
Figur 1.3.1 Antall personer som pendler ut og inn av Sogn og Fjordane, samt netto utpendling.

1.3.2 Arbeidsmarkedsintegrasjon

Vi måler arbeidsmarkedsintegrasjonen gjennom å summere andelen av de sysselsatte som pendler ut fra stedet med andelen av arbeidsplassene det pendles inn til. Med et slikt mål er det Akershus som har den klart sterkeste arbeidsmarkedsintegrasjonen av fylkene. Deretter følger Oslo, Buskerud og Aust-Agder.

I fylker som Finnmark og Nordland er det liten integrasjon med arbeidsmarkedene utenfor.

I Sogn og Fjordane er det forholdsvis liten andel som pendler ut og inn av fylket.

Figur 1.3.2 Arbeidsmarkedsintegrasjon i fylkene i 2017, målt som summen av andelen som pendler ut og inn. Tallet for den samlede arbeidsmarkedsintegrasjonen er vist til venstre.

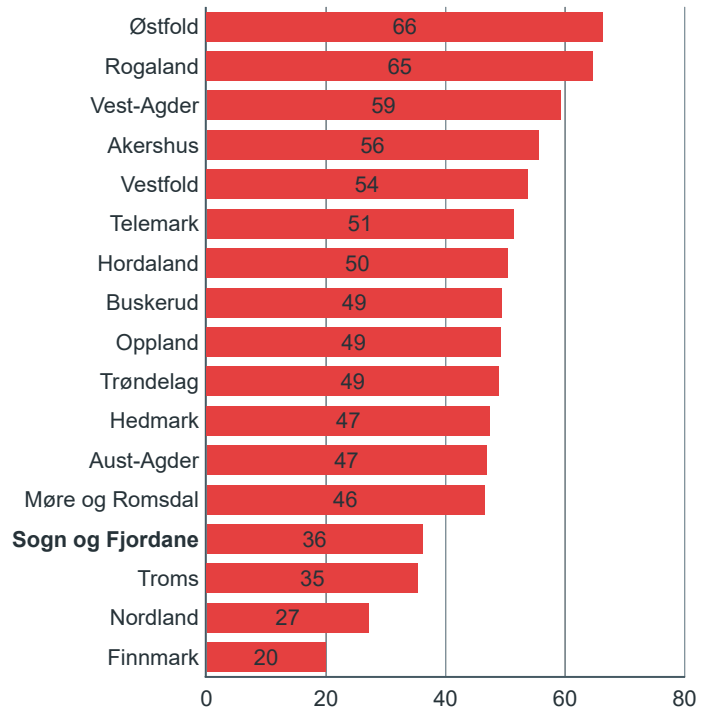
1.3.3 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon

Den interne arbeidsmarkedsintegrasjonen måler hvor godt kommunene i en region eller et fylke henger sammen. Det er gjennomsnittet av hver enkelt kommunes inn- og utpendling til regionen.

Målt på denne måten er det Østfold som har den sterkeste interne arbeidsmarkedsintegrasjonen. Rogaland, Vest-Agder, Vestfold og Akershus er også fylker med høy intern arbeidsmarkeds-integrasjon. I disse fylkene kan innbyggerne stort sett pendle til alle arbeidsplasser i fylket.

Høy intern arbeidsmarkedsintegrasjon gjør at innbyggerne får flere valgmuligheter når det gjelder arbeid. Vi skal se senere at dette har betydning for flyttetall og bostedsattraktivitet.

Den interne arbeidsmarkedsintegrasjonen i Sogn og Fjordane er forholdsvis lav. Det betyr at fylket er oppdelt i flere små arbeidsmarkeder.

Figur 1.3.3 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i fylkene i 2017.

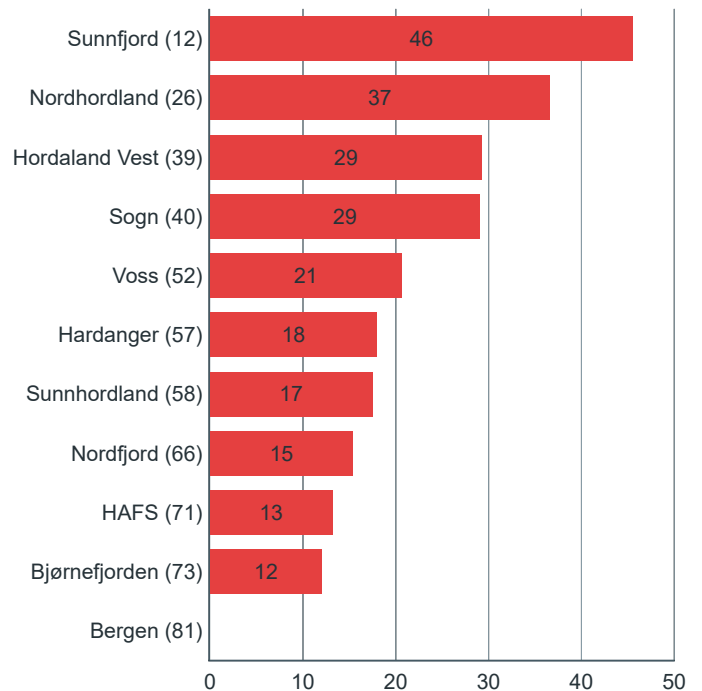
1.3.4 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i regionene

I figuren kan vi se den interne arbeidsmarkedintegrasjonen i regionene.

Sunnfjord er en region med sterk intern arbeidsmarkedsintegrasjon. Når fire av kommunene slår seg sammen vil dette bildet bli endret.

Sogn har middels sterk intern arbeidsmarkedsintegrasjon. Her blir det også kommunesammenslåing av de kommunene hvor det er mest intern pendling.

I Nordfjord og HAFS er den interne arbeidsmarkedsintegrasjonen lav.

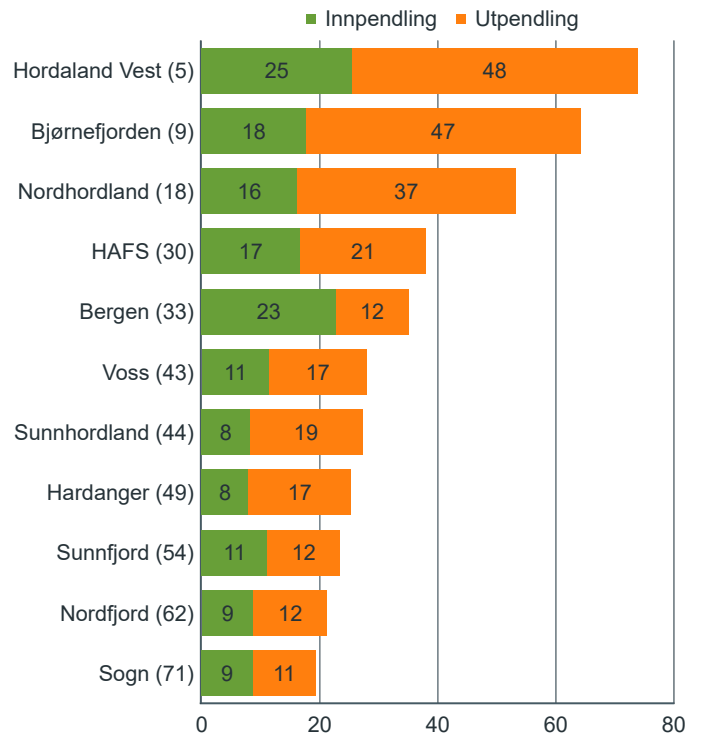
Figur 1.3.4 Intern arbeidsmarkedsintegrasjon i regionene i 2017. Regionens rangering er vist helt til venstre.

1.3.5 Arbeidsmarkedsintegrasjon i regioner

I figuren kan vi se den eksterne arbeidsmarkedsintegrasjonen i regionene.

Av kommunene i Sogn og Fjordane er det HAFS som har størst ekstern arbeidsmarkeds-integrasjon. Mer enn hver femte sysselsatte i HAFS pendler ut av regionen.

Sunnfjord, Nordfjord og Sogn har lav ekstern arbeidsmarkedsintegrasjon, med lite pendling ut og inn av regionene.

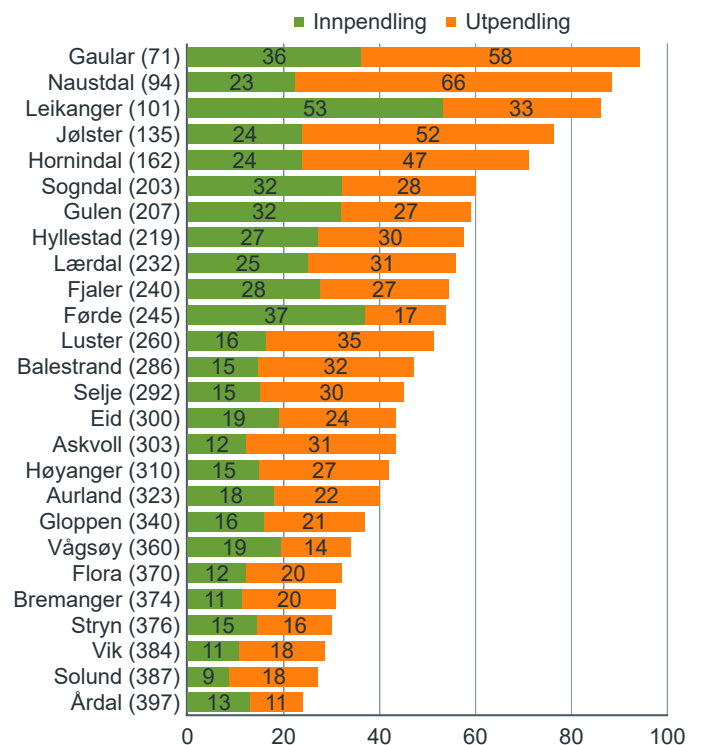
Figur 1.3.5 Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene i undefined i 2017.

1.3.6 Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommuner

I figuren ser vi hvordan arbeidsmarkeds-integrasjonen i kommunene i Sogn og Fjordane varierer i 2017.

Gauler, Naustdal, Leikanger og Jølster har sterkest arbeidsmarkedsintegrasjon av kommunene i Sogn og Fjordane. De vil alle inngå i større kommuner i 2020.

Årdal, Solund og Vik har lavest arbeidsmarkedsintegrasjon av kommunene i fylket.

Figur 1.3.6 Arbeidsmarkedsintegrasjon i kommunene i Sogn og Fjordane i 2017.

Syssetting

I dette kapitlet skal vi se nærmere på sysselsettingsandelen i befolkningen. Syssettingandelen er beregnet som andelen av befolkningen i arbeidsdyktig alder som er i arbeid. Vi se på hvordan sysselsettingsandelen har utviklet seg i Sogn og Fjordane og sammenlikne med andre steder. Vi skal også analysere om hvordan sysselsettingsandelen blir påvirket av alders- og kjønnsfordelingen i befolkningen.

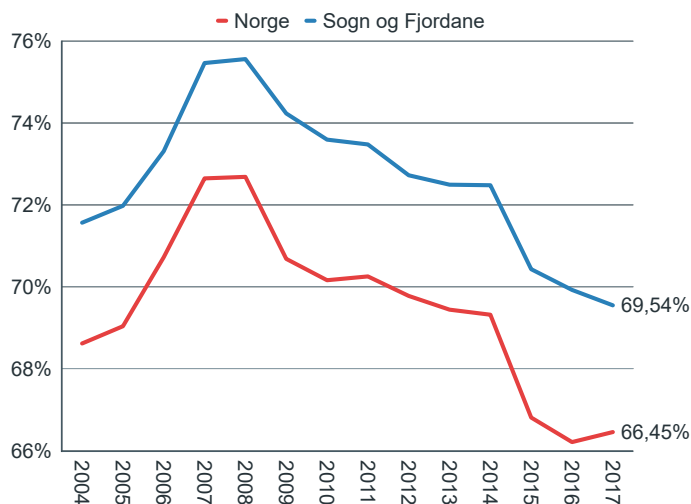
1.4.1 Andel sysselsatte

Syssettingandelen blir vanligvis regnet ut ved antall sysselsatte i prosent av befolkningen mellom 15 og 74 år. Denne statistikken ligger tilgjengelig på SSBs nettsider.

I figuren ser vi hvordan sysselsettingsandelen har utviklet seg i Norge og Sogn og Fjordane fra 2004 til 2017. I oppgangskonjunktoren fram til 2008 økte sysselsettingsandelen i Norge. Etter 2008 falt sysselsettingandelen fram til 2016. I 2017 ble det for første gang siden 2007 en økning i sysselsettingandelen.

Sogn og Fjordane har hatt en klart høyere sysselsettingsandel enn landsgjennomsnittet i alle årene.

I 2017 hadde 69,54 prosent av befolkningen i arbeidsdyktig alder i Sogn og Fjordane arbeid. Tilsvarende tall for landet er 66,45 prosent.

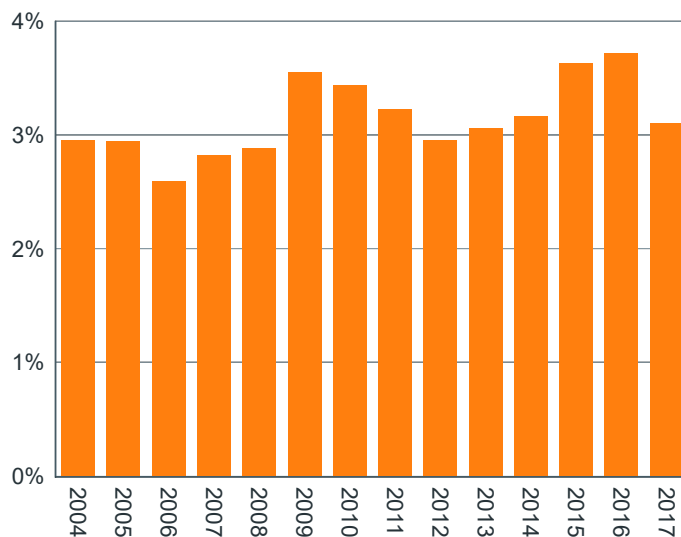
Figur 1.4.1 Andel sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år.

1.4.2 Avvik sysselsettingsandel

I figuren har vi vist hvordan sysselsettingsandelen i Sogn og Fjordane avviker fra sysselsettingsandelen i Norge. Det er de samme tallene som ligger til grunn for figur 1.4.1. Stolpene er avviket i de to linjene i figur 1.4.1.

Forskjellen mellom sysselsettingsandelen i Sogn og Fjordane og Norge var størst i 2016. I 2017 falt sysselsettingsandelen i Sogn og Fjordane mens den økte ellers i landet.

Syssettingandelen i Sogn og Fjordane er likevel fremdeles 3,1 prosent høyere enn landsgjennomsnittet.

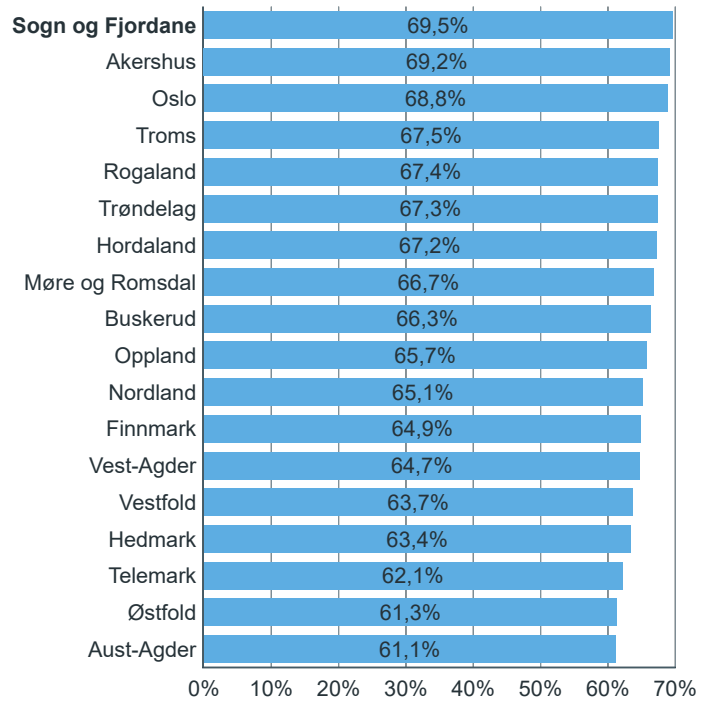

Figur 1.4.2 Avvik fra sysselsettingsandelen i Norge.

1.4.3 Sysselsettingsandel i fylkene

I figuren ser vi hvordan sysselsettingsandelen varierer mellom fylkene. Sogn og Fjordane hadde høyest sysselsettingsandel av alle fylkene i 2017, fulgt av Akershus og Oslo.

Det er stor forskjell på sysselsettingsandelen i Sogn og Fjordane (69,54 prosent) og Aust-Agder (61,13 prosent).

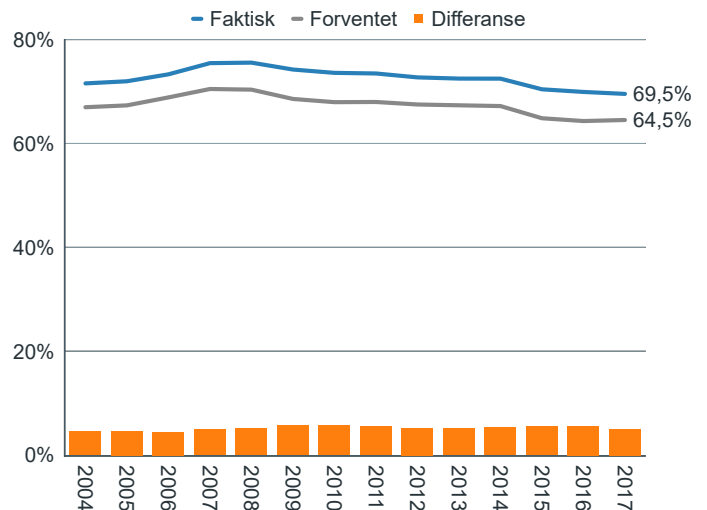

Figur 1.4.3 Sysselsettingsandel i fylkene

1.4.4 Alder og kjønnskorrigert sysselsettingsandel

Sysselsettingsandelen varierer mye mellom de ulike aldersgruppene. Blant unge mellom 15 og 25 år og eldre over 65 år er sysselsettingsandelen ganske lav. Det er også forskjeller mellom kjønn, der menn har høyere sysselsettingsandel enn kvinner. Forskjeller i sysselsettingsandeler mellom ulike områder kan derfor skyldes at det er forskjellig alders- og kjønnsstruktur innenfor aldersgruppen 15 til 74 år. Dette kan vi korrigere for gjennom å se hvilken sysselsettingsandel det burde være i Sogn og Fjordane gitt alders- og kjønnsfordelingen og sammenlikne denne med den faktiske. I figuren har vi gjort denne beregningen.

Det er klart at den høye sysselsettingsandelen i Sogn og Fjordane ikke skyldes alders- og kjønnsfordeling. Det er en klart oversysselsetting i befolkningen i Sogn og Fjordane i forhold til resten av landet.

Figur 1.4.4 Forventet og faktisk sysselsettingsandel.

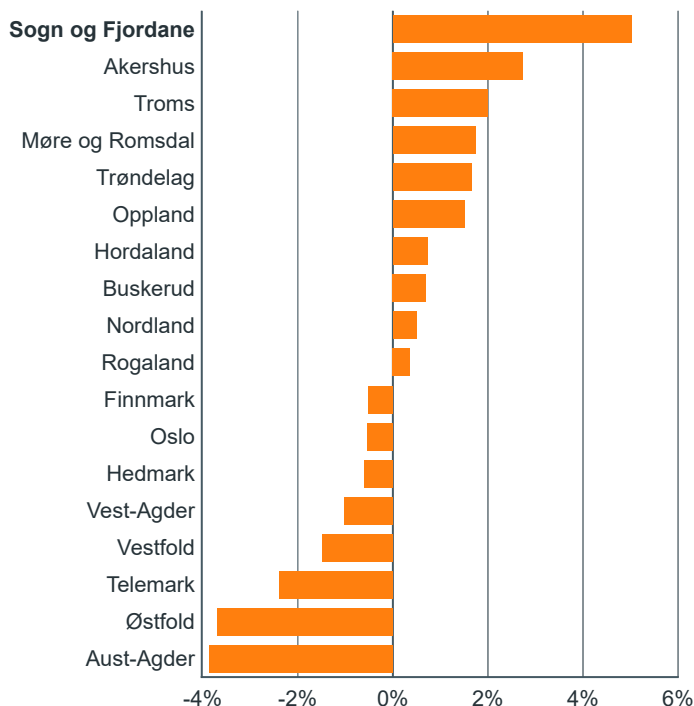
1.4.5 Justert sysselsettingsandel i fylkene

I figuren ser vi den justerte sysselsettingandelen i fylkene. Det er avvik fra landsgjennomsnittet som er vist i figuren.

Sogn og Fjordane og Akershus har den høyeste sysselsettingsandelen både før og etter justering. Det er først og fremst Oslo som får en ganske annet resultat etter justeringen. Oslo framsto som et fylke med høy sysselsettingsandel for justering, men har ganske lav sysselsettingsandel når vi justerer for alder og kjønn.

Sogn og Fjordane har høyest sysselsettingsandel av fylkene også etter at vi har korrigert for befolkningens sammensetning på alder og kjønn. Faktisk øker avstanden til landsgjennomsnittet etter denne korrigeringen.

Sysselsettingsandelen i Sogn og Fjordane er over fem prosent høyere enn forventet.

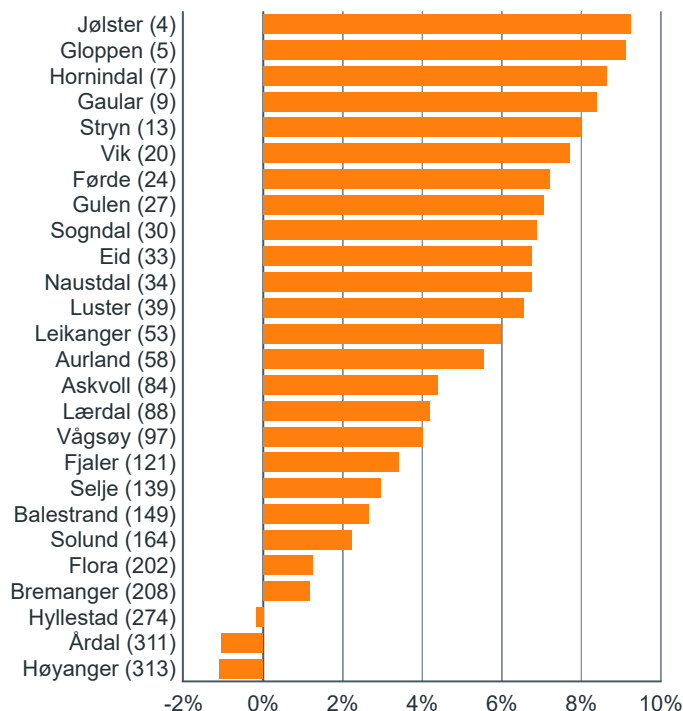
Figur 1.4.5 Justert sysselsettingsandel i fylkene

1.4.6 Justert sysselsettingsandel i kommunene

I figuren kan vi se hvordan den justerte sysselsettingsandelen varierer mellom kommunene i Sogn og Fjordane.

De fleste kommunene i Sogn og Fjordane har svært høy justert sysselsettingsandel. Jølser, Gloppen, Hornindal og Gaular er alle blant de ti kommunene i landet med høyest justert sysselsettingsandel.

Det er bare tre kommuner i fylket med lav sysselsettingsandel: Hyllestad, Årdal og Høyanger.

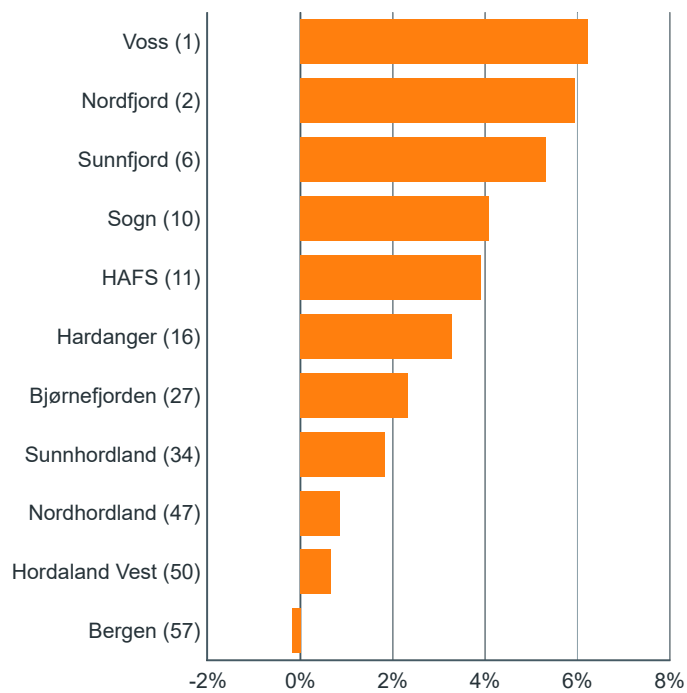

Figur 1.4.6 Justert sysselsettingsandel i kommunene

1.4.7 Justert sysselsettingsandel i regionene

I figuren kan vi se hvordan sysselsettingsandelen er i regionene.

Voss har den høyeste justerte sysselsettingsandelen av alle regionene i landet. Nordfjord har den nest høyeste. Sunnfjord er nummer seks i landet, mens Sogn er nummer 10.

Figur 1.4.7 Justert sysselsettingsandel i regionene

Befolkningsutvikling

I dette kapitlet skal vi beskrive befolkningsutviklingen i Norge og Sogn og Fjordane. Vi bruker da befolkningsdata fra SSB og oppdaterer hvert kvartal.

2.1.1 Utviklingen i Norge

Befolkningsveksten i Norge var over én prosent av folketallet mellom 2007 og 2015. På slutten av 2008 var årsveksten nesten 1,4 prosent. Den sterke veksten kom av høy nettoinnvandring. Det var spesielt arbeidsinnvandringen fra Øst-Europa som økte.

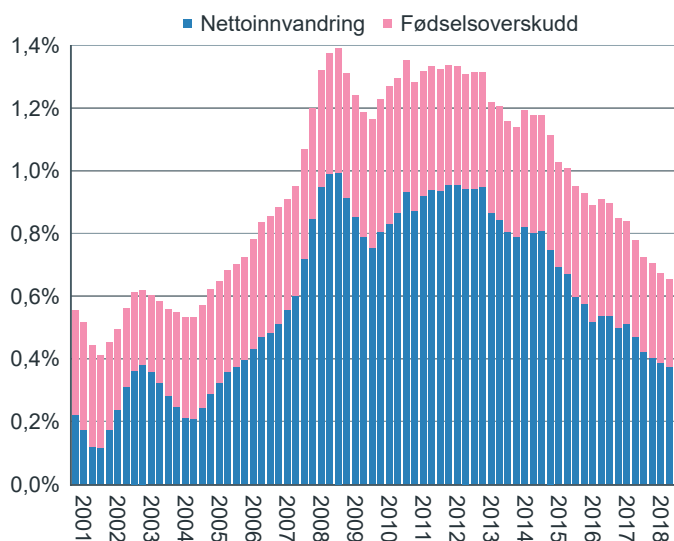
Nettoinnvandringen til Norge har hatt en sterkt fallende trend siden 2013. De siste 12 månedene har nettoinnvandringen tilsvart 0,36 prosent av folketallet.

Fødselsoverskuddet har også blitt lavere. De siste 12 månedene utgjorde fødselsoverskuddet 0,27 prosent av folketallet. Det er det laveste siden 2003. Dermed har befolkningsveksten de siste 12 månedene blitt 0,63 prosent av folketallet.

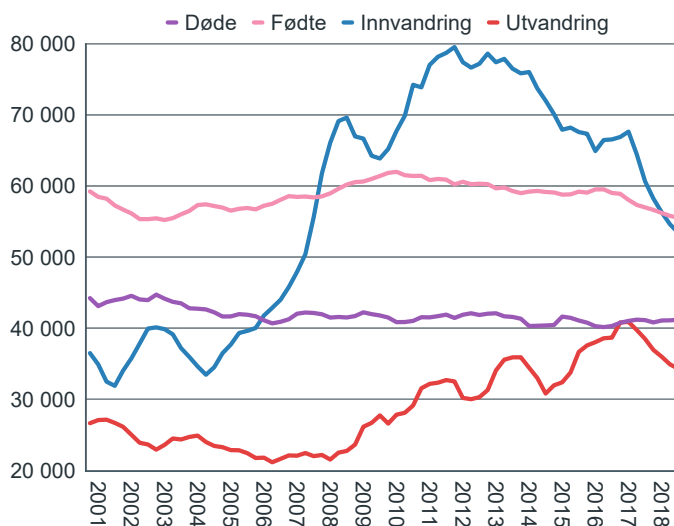
I den nederste figuren ser vi at det har vært en nedgang i innvandring samtidig som det er en trend med økt utvandring. Det er mange arbeidsinnvandrere fra land som Polen, Sverige og Litauen som returnerer. Samtidig kommer det færre flyktninger.

Antall fødte har sunket siden 2010. Nedgangen i fødselsoverskuddet skyldes dermed lavere antall fødte. Det er en trend at norske kvinner får færre barn enn tidligere. Antall døde har også sunket, men vil antakelig øke når eldrebølgen slår inn.

Synkende innvandring og fruktbarhet i Norge vil få betydning for befolkningsutviklingen på alle steder. Vi må derfor se befolkningsutviklingen på det enkelte stedet i lys av disse nasjonale trendene.

Figur 2.1.1 1 Prosentvis befolkningsvekst i Norge fra nettoinnvandring og fødselsoverskudd siste 12 måneder målt hvert kvartal.

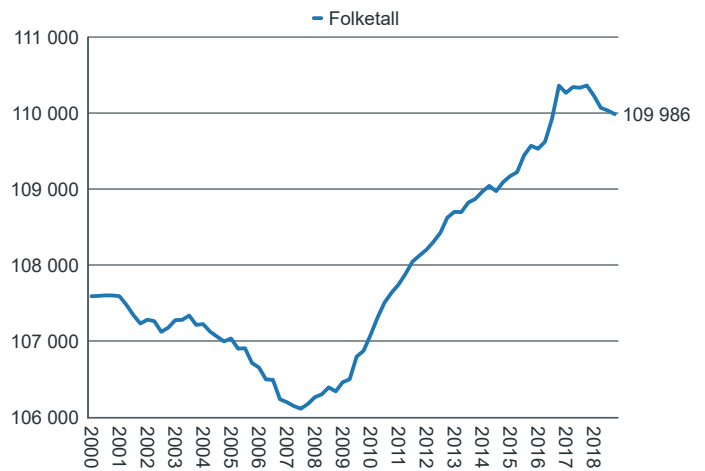

Figur 2.1.1 2 Antall fødte, døde, innvandrere og utvandrere siste 12 måneder i Norge målt hvert kvartal.

2.1.2 Utviklingen i Sogn og Fjordane

I figuren ser vi hvordan folketallet har utviklet seg i Sogn og Fjordane siden 2000.

Folketallet sank mellom 2000 og 2007. Etter 2007 var det vekst fram til 2016. I de siste årene har folketallet nesten stått stille, men har sunket de siste kvartalene.

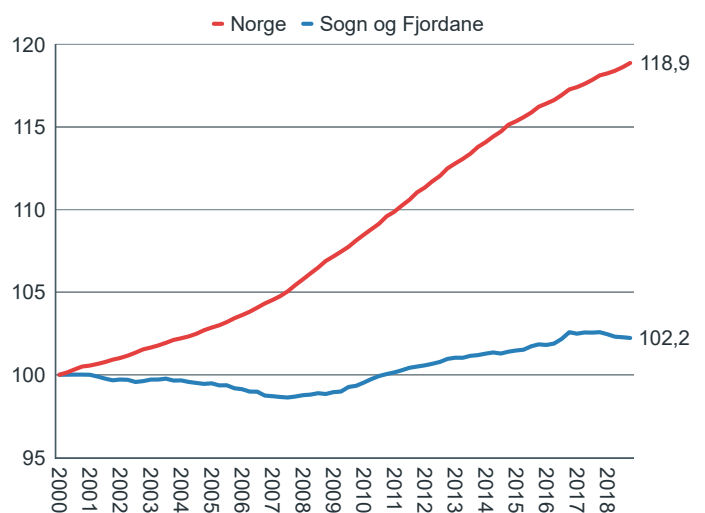

Figur 2.1.2 Folketallet i Sogn og Fjordane målt i slutten av hvert kvartal.

2.1.3 Indeksert folketall

I figur 2.1.3 har vi indeksert folketallet slik at nivået i 2000=100 og sett Sogn og Fjordane sin utvikling i forhold til landet.

Folketallet i Sogn og Fjordane har økt med 2,2 prosent siden 2000. På landsbasis har veksten vært 18,9 prosent.

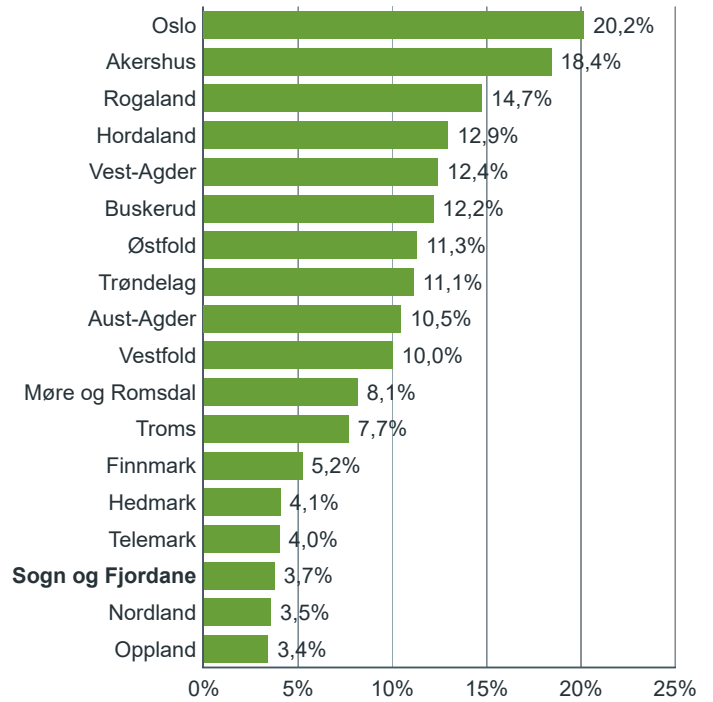
Figur 2.1.3 Det indekserte folketallet i Sogn og Fjordane målt i slutten av hvert kvartal.

2.1.4 Befolkningsutvikling i fylkene

I figuren ser vi den prosentvise veksten i folketallet i fylkene de ti siste årene. Alle fylkene har hatt befolkningsvekst i denne perioden.

Oslo og Akershus har hatt klart sterkest befolkningsvekst, mens Oppland og Nordland har hatt lavest vekst.

I 2017 hadde Sogn og Fjordane aller lavest befolkningsvekst.

Figur 2.1.4 Befolkningsvekst i perioden 2008-2017

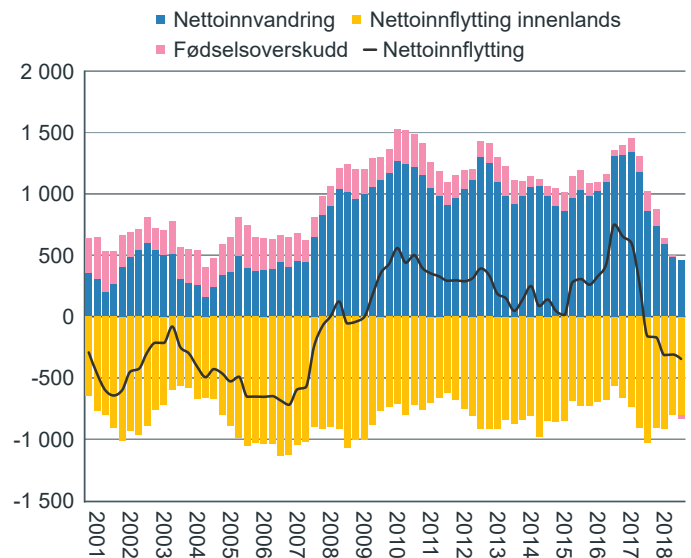
2.1.5 Befolkningsutviklingen dekomponert

I figur 2.1.5 er befolkningsendringene i Sogn og Fjordane dekomponert i fødselsoverskudd, nettoinnvandring og innenlands nettoutflytting.

Sogn og Fjordane har et fødselsoverskudd som øker befolkningen, men fødselsoverskuddet har etterhvert krympet.

Det har vært netto utflytting til andre fylker i alle periodene etter 2000. Nettoutflyttingen har økt det siste året.

Det er innvandring som har ført til veksten i folketallet i Sogn og Fjordane. I det siste året har innvandringen sunket, og dermed har det også blitt netto utflytting fra fylket.

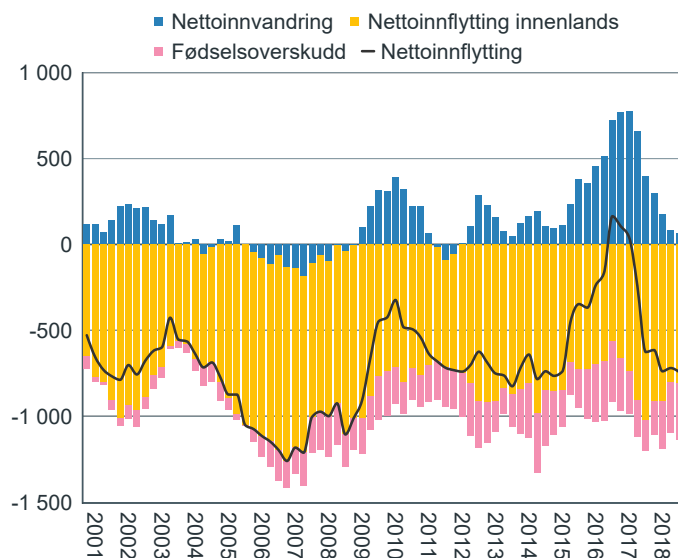
Figur 2.1.5 Dekomponert befolkningsutvikling i Sogn og Fjordane siste 12 måneder

2.1.6 Relativ befolkningsutvikling

I figur 2.1.6 har vi brukt de samme tallene som i 2.1.5, men trukket fra landsgjennomsnittet.

Da kommer det fram at fødselsoverskuddet i Sogn og Fjordane er lavere enn landsgjennomsnittet. Innvandringen til Sogn og Fjordane har vært høyere enn landsgjennomsnittet i de fem siste årene. Innvandringen har vært spesielt høy etter 2015, men har avtatt det siste året.

Den økte innenlandske utflyttingen kan ha sammenheng med at innvandringen har vært høy. Sogn og Fjordane har tatt i mot mange flyktninger etter 2015. Mange av disse flytter ut etter kort tid.

Figur 2.1.6 Dekomponert relative befolkningsutvikling i Sogn og Fjordane siste 12 måneder

Bostedsattraktivitet

I dette kapitlet skal vi bruke attraktivitetsmodellen for å analysere flyttetallene i Sogn og Fjordane. Hensikten er å avdekke de viktigste strukturelle drivkreftene for flytting og hvordan disse har påvirket nettoflyttingen til fylket, regionene og kommunene. Noen steder har bedre flyttetall enn forventet ut fra de strukturelle betingelsene. Slik steder er attraktive for bosetting. Vi skal se hvordan denne bostedsattraktiviteten har utviklet seg i Sogn og Fjordane.

2.2.1 Drivkrefter for flytting

Det er tre drivkrefter som påvirker flyttingen til et sted.

Den nasjonale innvandringen påvirker flyttestrømmen i alle kommuner og regioner på samme måte. Når det er høy innvandring til Norge vil de fleste steder få sin andel av innvandringen.

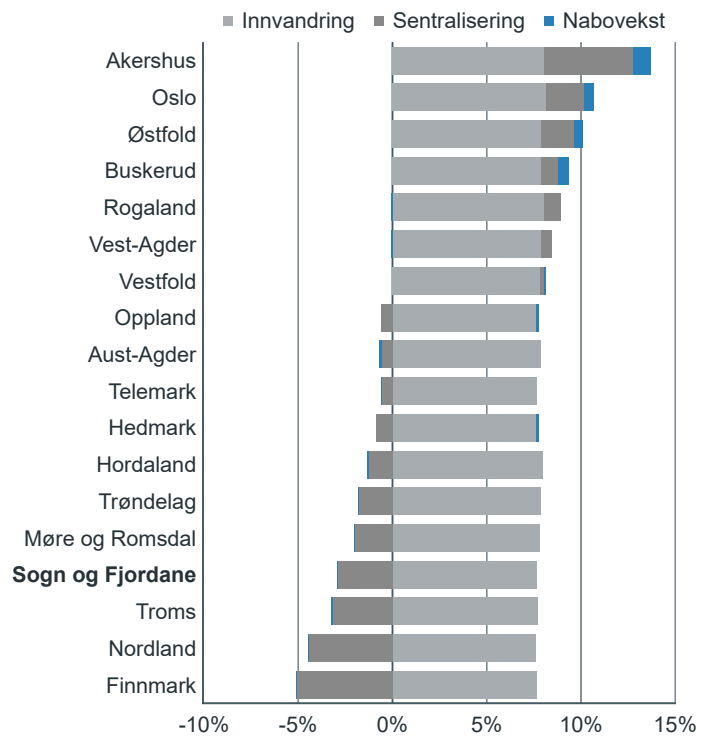
Det sentraliserte flyttemønsteret i Norge går fra små og isolerte steder til folkerike steder. Vi kan beregne hvilken sentraliseringseffekt en region vil ha ved å se på folketallet i regionen og arbeidsmarkedsintegrasjonen. Regioner med mange innbyggere får bedre flyttetall enn små. Regioner med høy arbeidsmarkedsintegrasjon får bedre flyttetall enn regioner med lav. Både den eksterne og interne arbeidsmarkedsintegrasjonen i regionen har betydning. Sentraliseringskreftene kan beregnes gjennom de tre størrelsene folketall, ekstern og intern arbeidsmarkedsintegrasjon.

Arbeidsplassutviklingen påvirker også nettoflyttingen. Det gjelder både arbeidsplassutviklingen på stedet og arbeidsplassutviklingen i omkringliggende steder som det pendles til. Effekten av arbeidsplassveksten i de omkringliggende stedene er vist i figur 2.2.1 som «nabovekst».

Disse tre drivkreftene utgjør til sammen strukturelle forhold som påvirker nettoflyttingen til regionen. De strukturelle forholdene ligger utenfor regionens kontroll.

I figur 2.2.1 ser vi den forventede nettoflyttingen til fylkene de ti siste årene som summen av tre ulike strukturelle drivkrefter. Oslo og Akershus har de beste strukturelle betingelsene for å få netto innflytting. De har en sentral beliggenhet, samtidig som at arbeidsplassveksten har vært høy. Finnmark, Nordland og Troms har de minst gunstige strukturelle betingelsene for å få innflytting.

Sogn og Fjordane blir påvirket negativt av sentraliseringsmekanismene. Det er bare de tre nordligste fylkene som har sterkere negative sentraliseringseffekter.

Figur 2.2.1 Strukturelle drivkrefters betydning for nettoflytting i perioden 2008-2017

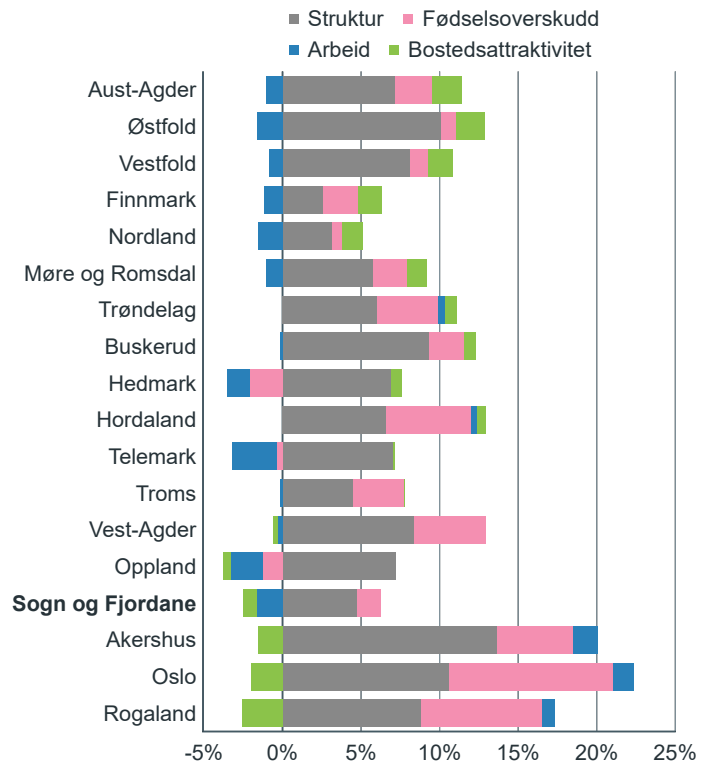
2.2.2 Bostedsattraktivitet i fylkene

De strukturelle flyttebetingelsene som ble beskrevet på forrige side er teoretiske tall som framkommer gjennom vår attraktivitetsmodell. Tallene baserer seg på ulike karakteristika ved den enkelte region, og har hovedsakelig med lokalisering og befolkningstetthet å gjøre.

Arbeidsplassveksten i egen region påvirker også nettoflyttingen. De strukturelle betingelsene og den relative arbeidsplassveksten på stedet vil da til sammen bestemme forventet nettoflytting.

Den faktiske nettoflyttingen kan være forskjellig fra den forventede. Noen regioner har bedre flyttetall enn forventet. Dette er regioner som av en eller annen årsak har vært attraktive for bosetting. Vår definisjon på bostedsattraktivitet er differansen mellom faktisk og forventet nettoflytting. I figur 2.2.2 har vi vist bostedsattraktiviteten sammen med strukturelle drivkrefter, effekten av arbeidsplassvekst i egen region og fødselsbalansen. Summen av alle søylene vil nå være stedets faktiske befolkningsvekst i perioden. Aust-Agder, Østfold, Vestfold og Finnmark er de fylkene som har hatt høyest bostedsattraktivitet de siste ti årene. Rogaland, Oslo og Akershus har hatt lavest bostedsattraktivitet. Felles for Rogaland, Oslo og Akershus er at de har hatt høy forventet befolkningsvekst, men veksten har vært lavere enn forventet.

Sogn og Fjordane er et av fylkene med negativ bostedsattraktivitet de siste ti årene. Flyttetallene har altså vært litt mer negative enn forventet.

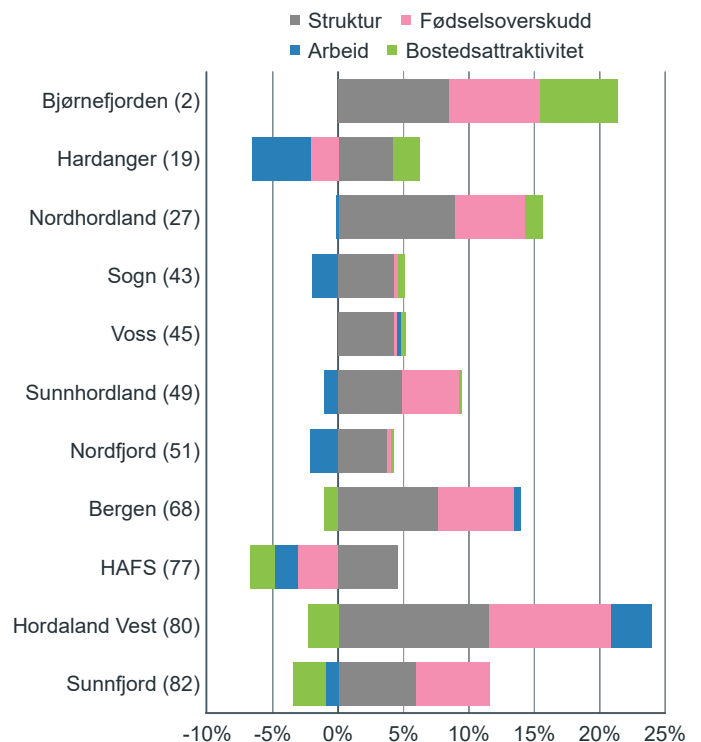
Figur 2.2.2 Betydningen av struktur, fødselsoverskudd, arbeidsplassvekst og bostedsattraktivitet for nettoflytting i perioden 2008-2017

2.2.3 Bostedsattraktivitet i regionene

I figur 2.2.3 kan vi se hvordan befolkningsveksten i regionene kan dekomponeres i strukturelle forhold, effekten av arbeidsplassveksten i egen region, fødselsoverskudd og bostedsattraktivitet.

Sogn og Nordfjord har omtrent nøytral bostedsattraktivitet. Nettoflyttingen har dermed vært omtrent som forventet ut fra arbeidsplassvekst og lokalisering.

I HAFS og Sunnfjord har bostedsattraktiviteten vært negativ. Sunnfjord har imidlertid en fordel gjennom å ha et ganske høyt fødselsoverskudd.

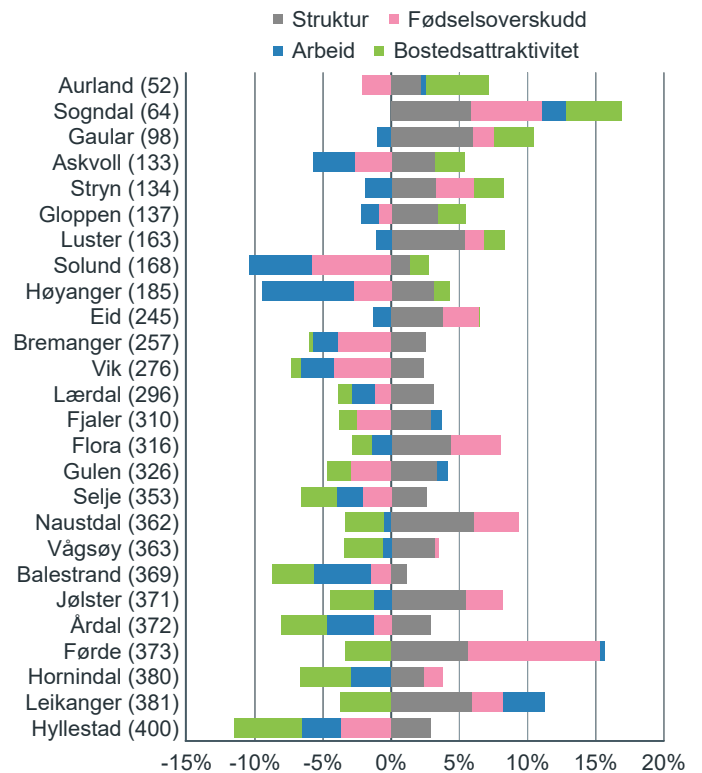
Figur 2.2.3 Betydningen av struktur, fødselsoverskudd, arbeidsplassvekst og bostedsattraktivitet for nettoflytting i perioden 2008-2017

2.2.4 Bostedsattraktivitet i kommunene

I figuren viser vi befolkningsveksten i kommunene i Sogn og Fjordane de ti siste årene, dekomponert i strukturelle flyttefaktorer, effekt av arbeidsplassutvikling i egen kommune, fødselsoverskudd og bostedsattraktivitet.

Aurland, Sogndal og Gaular har høyest bostedsattraktivitet av kommunene i Sogn og Fjordane. Sogndal har i tillegg hatt bedre arbeidsplassvekst enn gjennomsnittet og et ganske stort fødselsoverskudd.

Hyllestad, Hornindal og Årdal har sterkest negativ bostedsattraktivitet. De har også hatt lavere arbeidsplassvekst enn gjennomsnittet.

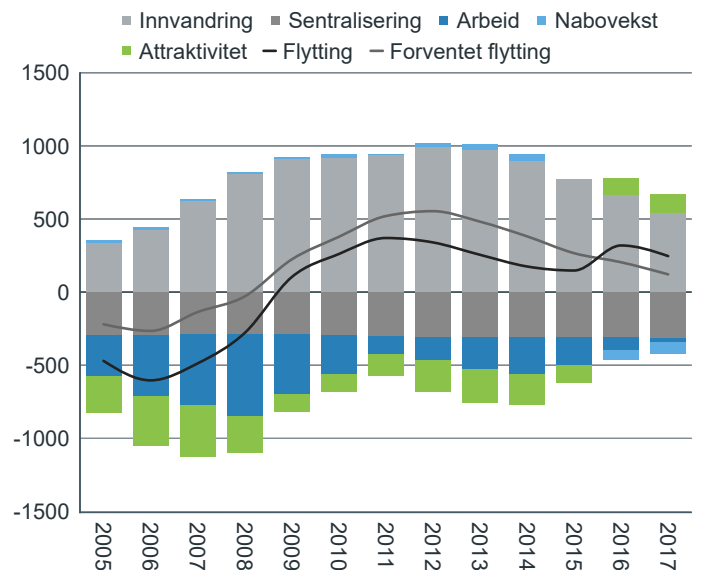
Figur 2.2.4 Betydningen av struktur, fødselsoverskudd, arbeidsplassvekst og bostedsattraktivitet for nettoflytting i perioden 2008-2017

2.2.5 Utvikling i bostedsattraktivitet

I figuren 2.2.5 oppsummerer vi hele analysen av nettoflyttingen til Sogn og Fjordane for årene 2003-2017. Vi kan se hvordan de ulike drivkreftene for flytting har utviklet seg sammen med den faktiske utviklingen. Figuren viser 3-års serier som default, men det er mulig å velge 1-års serier.

Når vi bruker 3-års serier, har bostedsattraktiviteten i Sogn og Fjordane vært negativ mellom 2005 og 2015, for så å bli positiv i de to siste treårsperiodene.

Bytter vi til 1-års serier, kan vi se at fylket hadde positiv bostedsattraktivitet i 2015 og 2016, men at bostedsattraktiviteten ble negativ i 2017.

Figur 2.2.5 Drivkrefter for flytting, forventet flytting, bostedsattraktivitet og faktisk nettoflytting i Sogn og Fjordane.

2.2.6 Oppsummering befolkningsvekst

I figuren oppsummeres befolkningsendringene i Sogn og Fjordane i 2017 i absolutte tall. Det er mulig å velge andre år og perioder i figuren og også andre enheter. Fargene illustrerer om utviklingen i Sogn og Fjordane er positiv i forhold til resten av landet (blå) eller om den prosentvise utviklingen er relativ dårlig (rød).

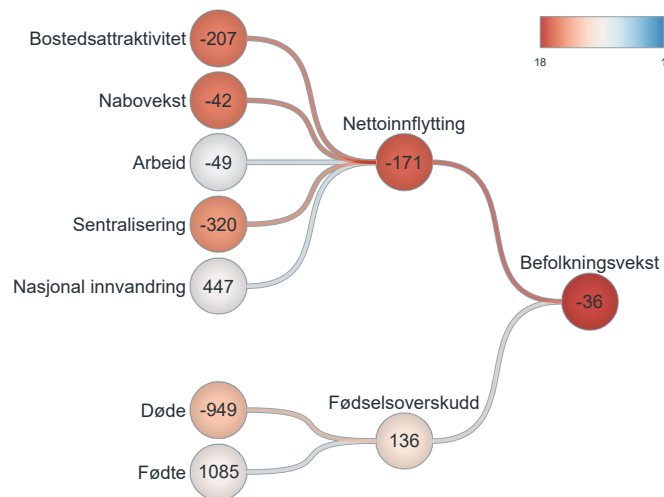
Sogn og Fjordane fikk nedgang i folketallet i 2017 på 36 innbyggere. Fylket hadde et fødselsoverskudd på 136 personer.

Nedgangen skyldes en netto utflytting (inkludert innvandring) fra fylket på 171 personer.

Dersom Sogn og Fjordane hadde fått sin relative andel av nettoinnvandringen til Norge, ville det gitt en netto innflytting på 447 personer i 2017. Store deler av Sogn og Fjordane har lav sentralitet. Dette reduserer innflyttingen med 320 personer årlig.

Arbeidsplassutviklingen både i Sogn og Fjordane og steder befolkningen pendler til har vært under gjennomsnittet de siste tre årene. Det reduserte flyttetallene med 91 personer til sammen i 2017.

Forventet nettoflytting for Sogn og Fjordane i 2017 var +36 personer. Når fasiten ble -171 personer, var dette 207 personer lavere enn forventet. Dette indikerer at Sogn og Fjordane var lite attraktivt som bosted i 2017. Noe av forklaringen til den lave bostedsattraktiviteten kan være at Sogn og Fjordane har bosatt mange flyktninger i 2016 og 2017 og at mange av disse flytter ut av fylket.

Figur 2.2.6 Endringer i antall innbyggere i 2017 i absolutte tall. Fordelt på fødselsbalanse og dekomponert i ulike drivkrefter. Fargene illustrerer utviklingen i prosent i forhold til fylkene i landet. Det er mulig å vise utviklingen i andre perioder, eller skifte enhet i figuren.

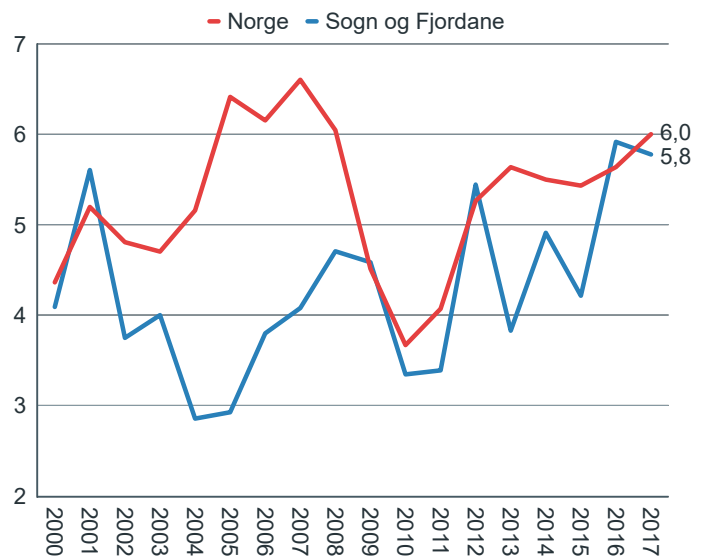
Boligbygging

Variasjoner i bostedsattraktivitet kan som tidligere omtalt være et resultat av mange ulike faktorer. Boligbyggingen er kanskje den viktigste av disse. Vi skal derfor undersøke boligbyggingen i Sogn og Fjordane og se denne i sammenheng med bostedsattraktiviteten.

2.3.1 Utvikling i boligbygging

I figuren ser vi hvordan boligbyggingen i Sogn og Fjordane har vært i forhold til landsgjennomsnittet. Vi ser da på antall fullførte boliger per 1000 innbyggere.

I Sogn og Fjordane ble det bygget flere nye boliger per 1000 innbyggere enn gjennomsnittet for landet i 2001, 2009, 2012 og 2016. I de andre årene har det blitt bygget færre. Boligbyggingen de siste to årene har vært omtrent som landsgjennomsnittet.

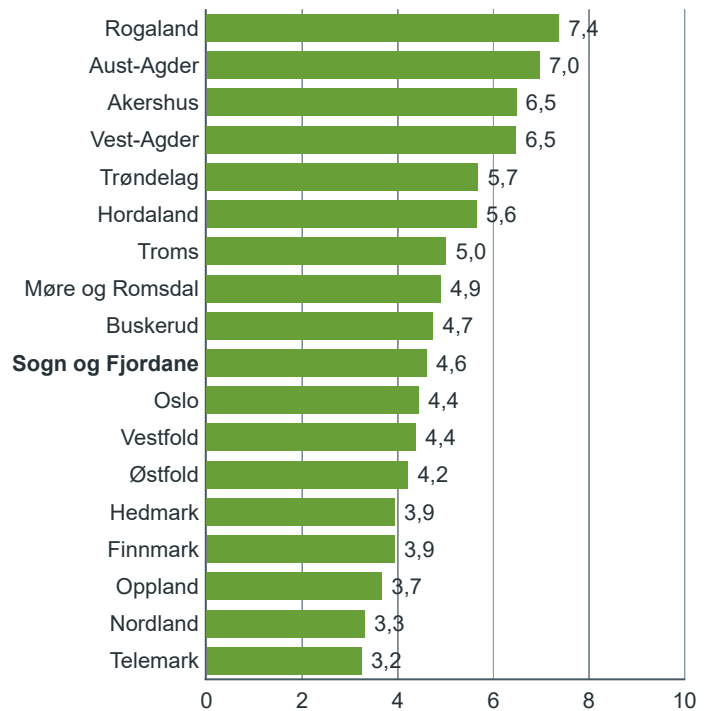
Figur 2.3.1 Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere.

2.3.2 Boligbygging i fylkene

I de siste ti årene, fra 2008 til og med 2017, ble det bygget i snitt 5,2 nye boliger per 1000 innbyggere i Norge per år. I figur 2.3.2 kan vi se hvordan boligbyggingen per innbygger varierte mellom fylkene.

Rogaland og Aust-Agder og Akershus hadde mest boligbygging i forhold til folketallet. Vest-Agder, Trøndelag og Hordaland og er også blant de fylkene som hadde mer boligbygging enn landsgjennomsnittet. Telemark, Nordland og Oppland hadde minst boligbygging.

Boligbyggingen i Sogn og Fjordane har vært omtrent som middels av fylkene de ti siste årene. Egentlig har boligbyggingen i Sogn og Fjordane vært overraskene høy, tatt i betraktning at befolkningsveksten har vært blant de laveste av fylkene.

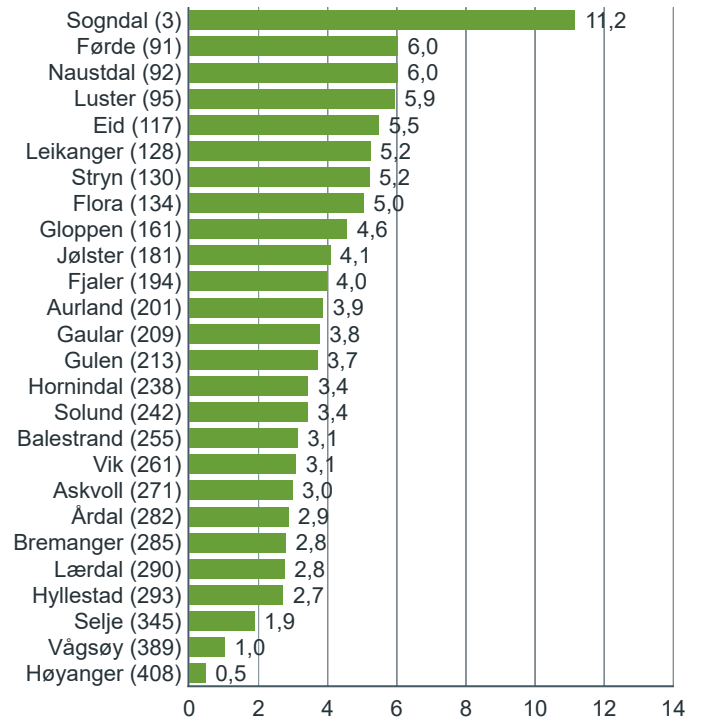
Figur 2.3.2 Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere, gjennomsnitt for perioden 2008-2017

2.3.3 Boligbygging i kommunene

I figuren ser vi gjennomsnittlig antall nye boliger per 1000 innbyggere i kommunene i Sogn og Fjordane de siste ti årene.

Sogndal har hatt spesielt mye boligbygging de ti siste årene. Det er faktisk bare to kommuner i landet med mer boligbygging per innbygger i denne perioden. Også kommuner som Førde, Naustdal, Luster og Eid har ganske mye boligbygging.

Høyanger, Vågsøy og Selje skiller seg ut med svært lite boligbygging i denne perioden.

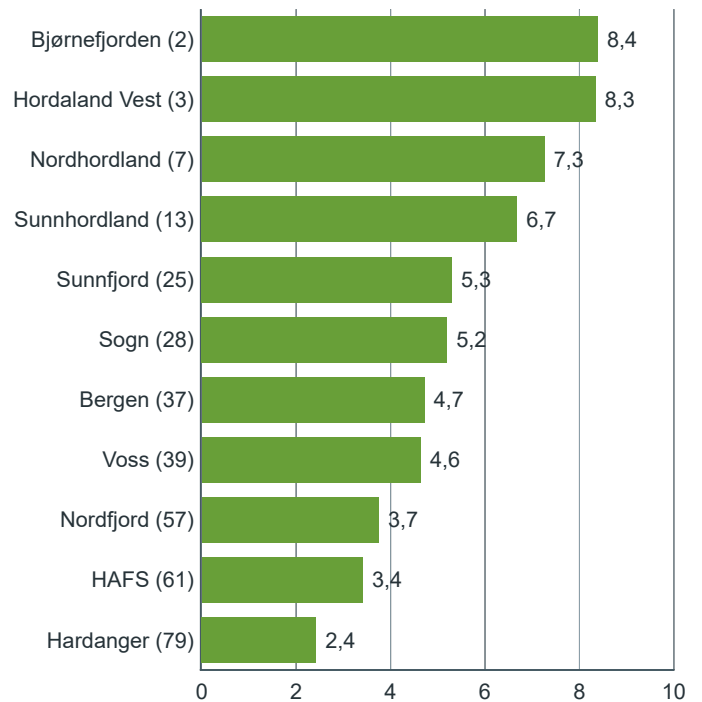
Figur 2.3.3 Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere, gjennomsnitt for perioden 2008-2017

2.3.4 Boligbygging i regionene

I figuren ser vi boligbyggingen i regionene.

Både Sunnfjord og Sogn har hatt ganske mye boligbygging.

Nordfjord og HAFS har hatt forholdsvis lite.

Figur 2.3.4 Antall nye fullførte boliger per 1000 innbyggere, gjennomsnitt for perioden 2008-2017

Samlet attraktivitet

Det er to måter et sted kan skape ekstra vekst på. For det første kan stedet skape kvaliteter som øker innflytting og reduserer utflytting; bostedsattraktivitet. For det andre kan stedet skape næringsattraktivitet som fører til ekstra vekst i antall arbeidsplasser. Når vi måler den samlede attraktiviteten, ser vi på bidraget til befolkningsveksten som er skapt av kombinasjonen av bostedsattraktivitet og næringsattraktivitet. Samlet attraktivitet betyr da: Hvor mye ekstra befolkningsvekst stedet har fått i forhold til forventet vekst.

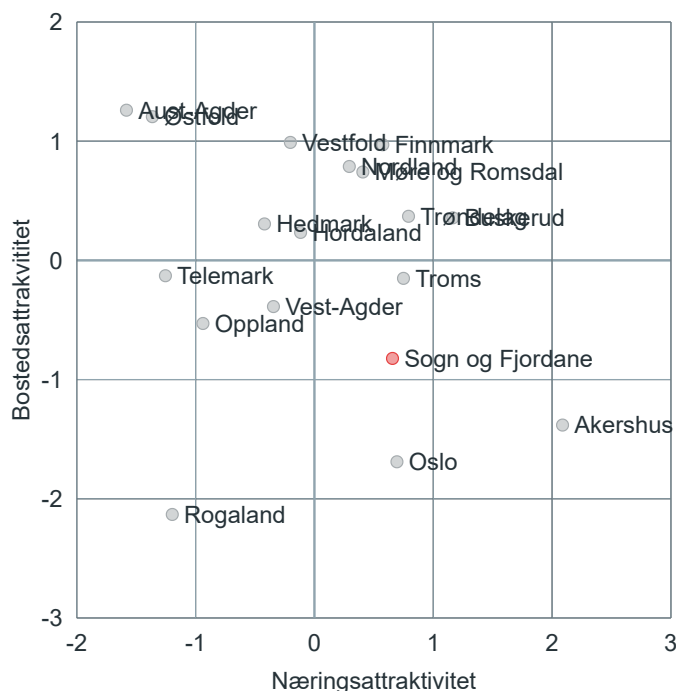
3.1.1 Bosteds- og næringsattraktivitet

I figuren viser vi hvor attraktive fylkene i Norge har vært for henholdsvis bosetting og næringsliv de ti siste årene. Aksene viser bosteds- og næringsattraktiviteten og skalaen er antall standardavvik fra gjennomsnittet.

Noen fylker har klart å øke veksten både i befolkning og arbeidsplasser i næringslivet gjennom å være attraktive. Finnmark, Buskerud, Trøndelag, Møre og Romsdal og Nordland er eksempler på fylker som har vært attraktive for både næringsliv og befolkning. Rogaland, Oppland og Telemark har imidlertid hatt lite gunstige strukturelle betingelser for vekst.

Sogn og Fjordane har hatt god næringsattraktivitet de siste ti årene, men lav bostedsattraktivitet.

Velger vi enkeltåret 2017, kan vi se at dette var et dårlig år for Sogn og Fjordane. Da var både bosteds- og næringsattraktiviteten nest dårligst av fylkene. Vi har sett at Sogn og Fjordane ikke har de beste strukturelle betingelsene for vekst. Da må fylket være attraktivt for å unngå nedgang i befolkning og arbeidsplasser.

Figur 3.1.1 Normalisert bosteds- og næringsattraktivitet i perioden 2008-2017

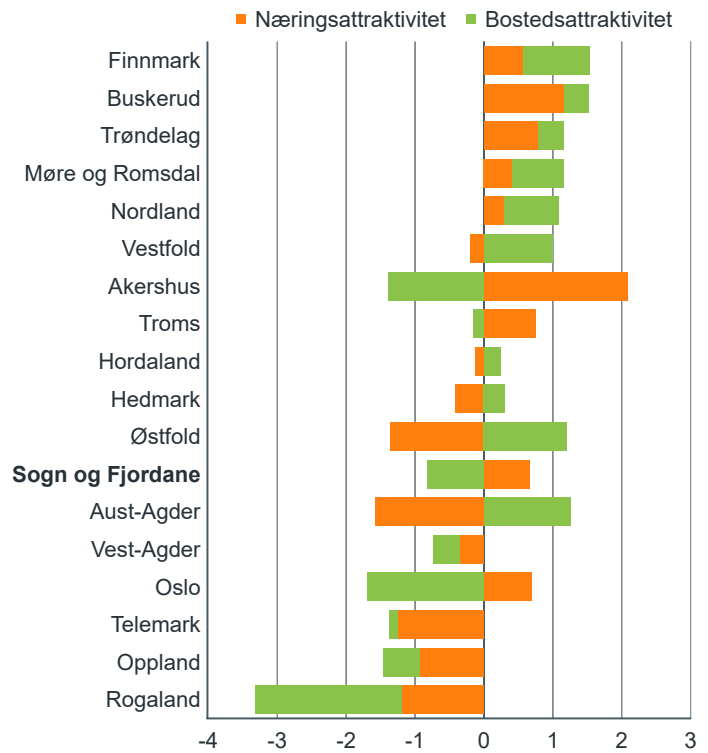
3.1.2 Samlet attraktivitet i fylkene

I figur 3.1.2 viser vi de samme tallene som i figur 3.1.1, men ordnet slik at de rangerer fylkene etter samlet attraktivitet.

Fylkene Finnmark, Buskerud og Trøndelag er de fylkene som har hatt høyest samlet attraktivitet i de siste ti årene. Disse fylkene har hatt en høyere vekst i folketall og arbeidsplasser enn forventet.

Rogaland, Oppland og Telemark har hatt lavest samlet attraktivitet.

I de siste ti årene har Sogn og Fjordane vært litt under middels når det gjelder samlet attraktivitet. Enkeltåret 2017 var som nevnt et svakt år.

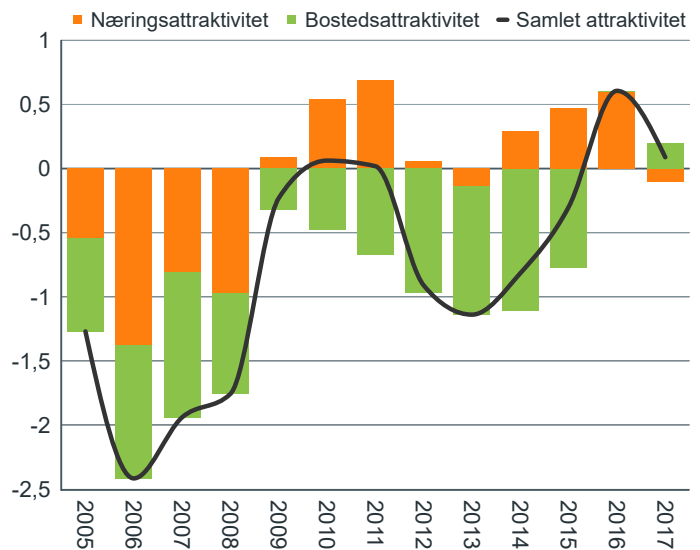
Figur 3.1.2 Samlet attraktivitet i perioden 2008-2017

3.1.3 Utvikling i samlet attraktivitet

I figuren til høyre er utviklingen i den samlede attraktiviteten til Sogn og Fjordane vist. Figuren viser utviklingen i 3-års serier, men det er også mulig å se utviklingen år for år hvis en velger 1-års serier.

Trenden i den samlede attraktiviteten i Sogn og Fjordane var positiv fra 2013 til 2016. I 2017 gikk den samlede attraktiviteten tilbake.

Velger vi 1-års serier kan vi se at 2016 var et spesielt godt år for Sogn og Fjordane. Da hadde Sogn og Fjordane den høyeste samlede attraktiviteten av alle fylker. Desverre ble 2017 et tilsvarende negativt år. Da fikk Sogn og Fjordane den laveste samlede attraktiviteten av alle fylker i landet.

Figur 3.1.3 Utvikling i samlet attraktivitet i Sogn og Fjordane.

Scenarier for Norge

Hittil i denne rapporten har vi beskrevet og analysert utviklingen i befolkning og arbeidsplasser fra 2000 til og med 2017. Nå skal vi rette blikket mot mulige utviklingsscenarier for de neste årene. Vi skal lage scenarier for den demografiske utviklingen i Sogn og Fjordane og scenarier for arbeidsplassutviklingen. SSB lager også framskrivninger av den demografiske utviklingen. Vår modell er bygget opp på en annen måte og gir noe ulike resultater.

Vi skal først i dette kapitlet se på noen nasjonale utviklingstrekk som vil få stor betydning for utviklingen. Her følger vi SSBs framskrivninger av innvandring til Norge, samt framskrivningen av fruktbarhet og dødelighet. Vi har altså de samme forutsetninger for Norge som ligger inne i SSBs framskrivninger av henholdsvis lav vekst, høy vekst og hovedalternativet.

I neste kapittel skal vi lage ulike scenarier for Sogn og Fjordane basert på hvilken attraktivitet Sogn og Fjordane vil lykkes å skape for bosetting og attraktivitet.

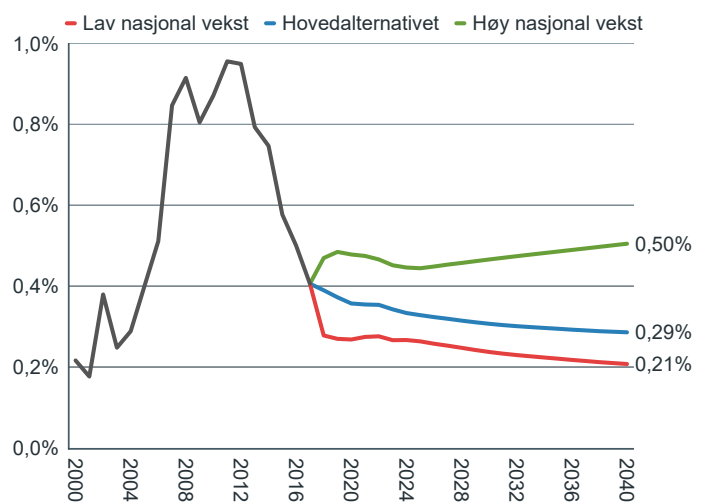
4.1.1 Innvandringen til Norge

Innvandringen til Norge har stor betydning for befolkningsutviklingen. Innvandringen økte svært mye fram 2012, for deretter å gå raskt ned. I 2012 bidro innvandring til en vekst på nesten en prosent av folketallet. I 2017 tilsvarte innvandringen til Norge 0,4 prosent av folketallet.

Det er stor usikkerhet om hvordan innvandringen til Norge vil utvikle seg de neste årene. SSB har laget nye framskrivninger for folketallet i juni 2018. I disse framskrivingene er det tre alternativer for innvandringen: lav, middels og høy. I figuren har vi vist disse tre alternativene. Vi vil bruke disse tre alternativene i scenariene for de enkelte stedene.

I høy-alternativet skal innvandringen øke fra 2017 til 2018. Det alternativet virker mest usannsynlig i dag, da det ikke er noen tegn til økt innvandring til Norge så langt i 2018.

Lav-alternativet har en videre nedgang i innvandringen i 2018, for deretter å flate ut. Lav-alternativet ser mest sannsynlig ut nå, og virker ikke spesielt pessimistisk.

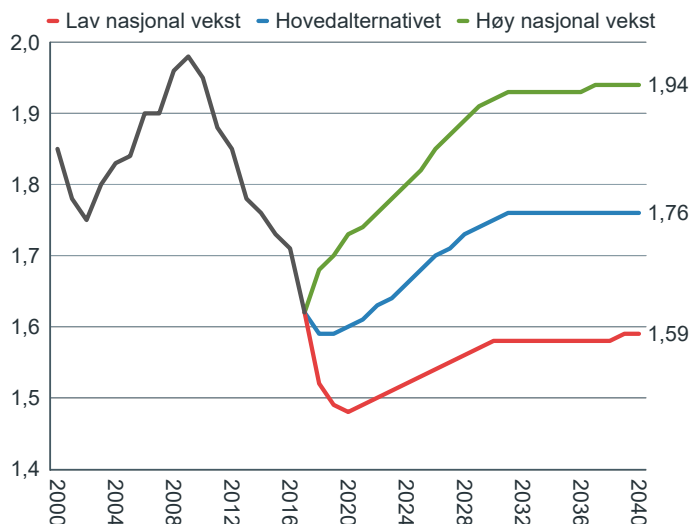
Figur 4.1.1 Historisk og framskrevet nettoinnvandring til Norge.

4.1.2 Fruktbarheten i Norge

Fruktbarheten, målt med hvor mange barn en gjennomsnittskvinne får i løpet av livet, betyr mye for befolkningsutviklingen, spesielt på lang sikt.

I Norge har det vært et kraftig fall i fruktbarhetstallet fra 2009 til 2018. I 2009 fikk norske kvinner i gjennomsnitt 1,98 barn i løpet av livet. I 2017 var dette tallet sunket til 1,62.

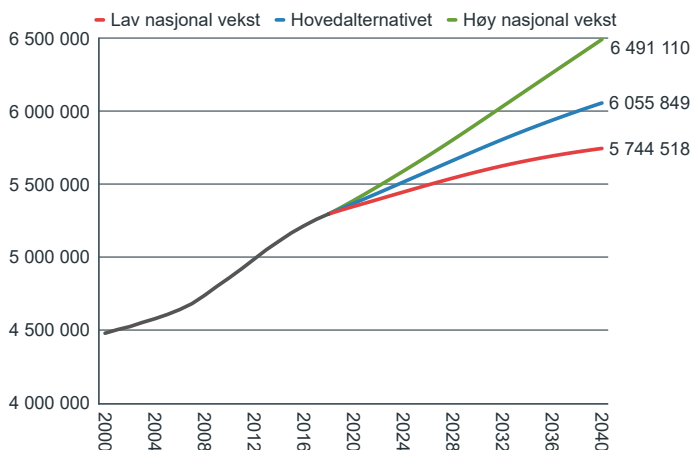
SSB har også her tre alternativer for den framtidige utviklingen. I høy-alternativet skal fruktbarheten øke raskt, allerede i 2018. Middels- og lav-alternativet har en videre nedgang i 2018, men etterhvert en økning i fruktbarheten igjen.

Figur 4.1.2 Historisk og framskrevet fruktbarhet for Norge

4.1.3 Befolkningsveksten i Norge

De tre hovedalternativene for innvandring, fruktbarhet og dødelighet som SSB har lagt til grunn gir ganske store forskjeller i befolkningsveksten i Norge. I høy-alternativet blir folketallet i Norge 6,5 mill i 2040. I lav-alternativet øker folketallet bare til 5,7 mill. Befolkningsveksten fram til 2040 vil da variere fra ca 400 000 med lav vekst til 1,2 mill i høy-alternativet.

Figur 4.1.3 Historisk og framskrevet befolkning i Norge, i alderen 0 til 105 år

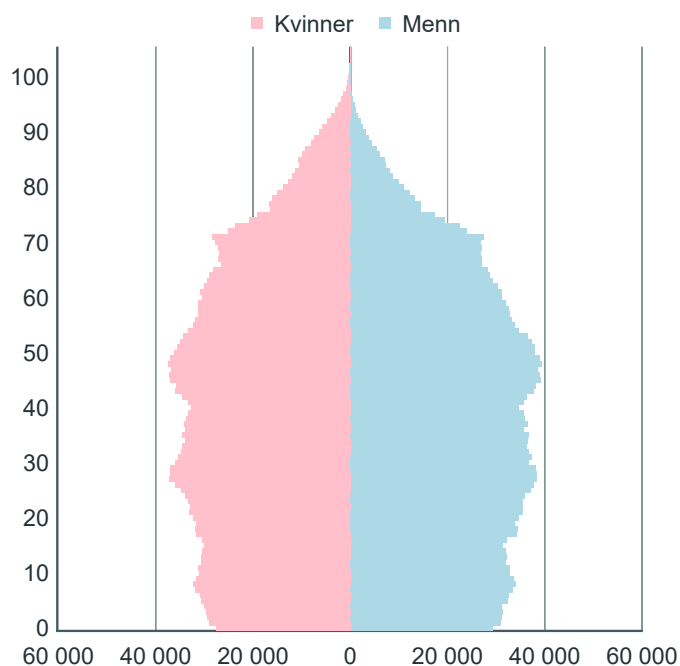
4.1.4 Demografi Norge

I figuren viser vi i utgangspunktet alderspyramiden i Norge slik den ser ut i 2018.

Hvis vi drar slideren tilbake til 2000, kan vi se at det da var relativt få personer i alderen fra 60 og oppover, men mange som var 54. 54-åringene i 2000 var det store årskullet som ble født i 1946.

Drar vi slideren til 2040, kan vi se at det blir en sterk vekst i antall eldre.

Vi kan også bytte mellom de tre alternativene for nasjonal vekst. Med lav nasjonal vekst vil det bli langt færre barn og ungdom i 2040. Det kommer av at fruktbarheten og innvandringen er lavere i dette alternativet. I alternativet for høy nasjonal vekst blir barnekullene vesentlig større i 2040.

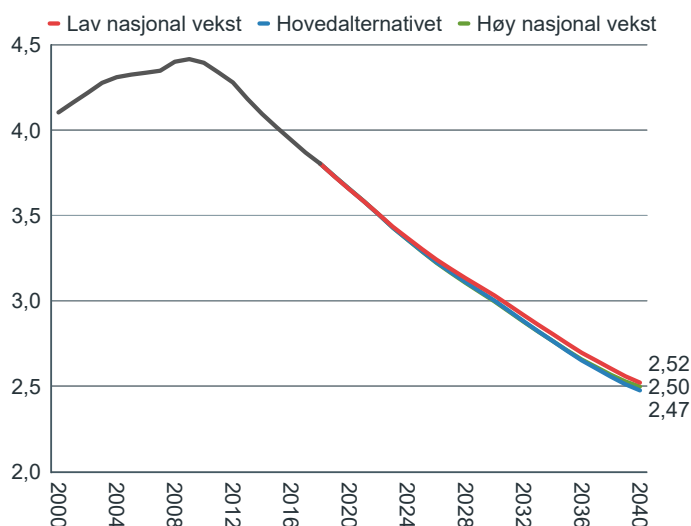

Figur 4.1.4 Historisk befolkningspyramide for Norge i år 2018.

4.1.5 Forsørgerbyrden

Forsørgerbyrden sier noe om hvor mange i arbeidsdyktig alder det er i forhold til antall pensjonister. I figuren viser vi antall personer mellom 20 og 65 år i forhold til antall personer som er 66 eller eldre.

I 2012 var det omtrent 4,4 personer i arbeidsdyktig alder per pensjonist. Dette tallet har sunket en del siden da, og er i 2018 omtrent 3,8. Forsørgerbyrden vil fortsette å øke. I 2040 blir det omtrent 2,5 personer i arbeidsdyktig alder per pensjonist.

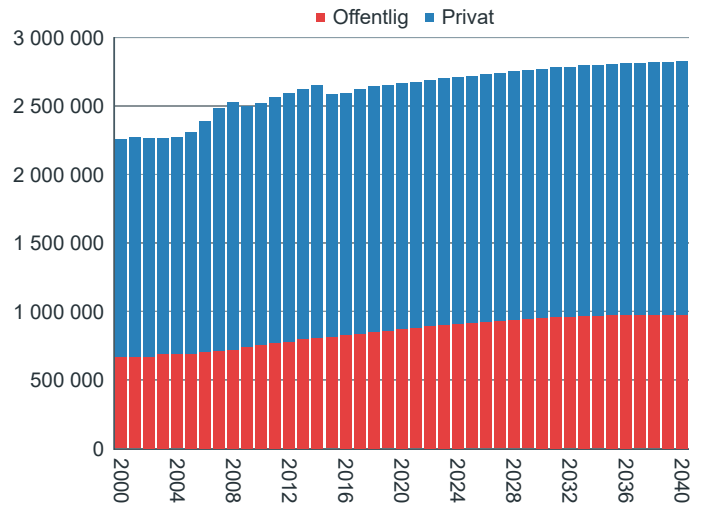
Figur 4.1.5 Forsørgerbyrden, definert som antall personer mellom 20-65 år delt på personer 66+ år.

4.1.6 Antall arbeidsplasser i Norge

Antall arbeidsplasser er beregnet å følge folketallet i arbeidsdyktig alder. I modellen antar vi at sysselsettingsandelen vil holde seg konstant i hvert enkelt årstrinn. Vi vil da få en jevn arbeidsplassvekst i hovedalternativet.

Bytter vi til lav nasjonal vekst i figuren, kan vi se at arbeidsplassveksten etterhvert stopper opp. Det er fordi det ikke blir vekst i befolkningen i arbeidsdyktig alder. I alternativet med lav nasjonal vekst vil antall arbeidsplasser i næringslivet stå omtrent stille, mens all arbeidsplassvekst vil skje i offentlig sektor.

Alternativet med høy nasjonal vekst har omtrent den samme veksten i antall arbeidsplasser fram mot 2040 som vi har hatt i perioden mellom 2000 og 2018.

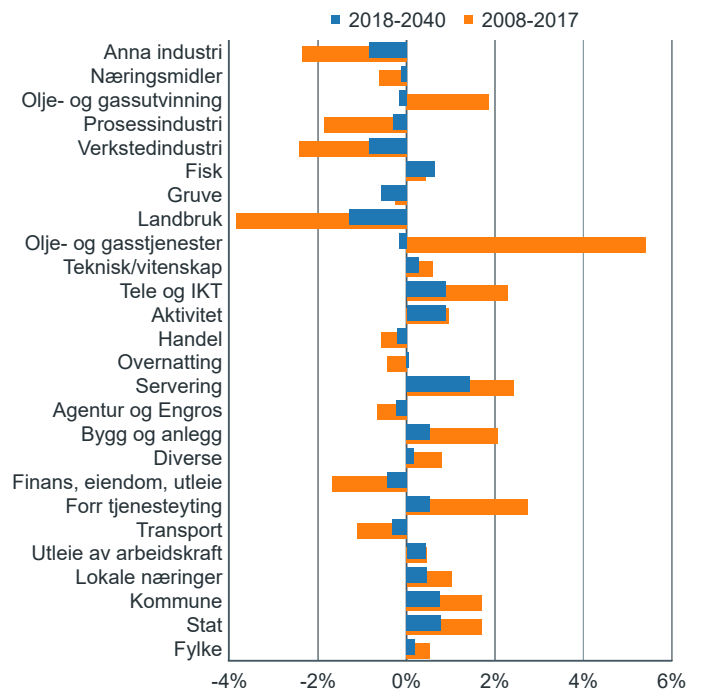

Figur 4.1.6 Historisk og framskrevet antall arbeidsplasser i Norge

4.1.7 Strukturell utvikling i bransjer og sektorer i Norge

Hvilke bransjer vil vokse og hvilke vil synke? Dette spørsmålet vil ha stor betydning for den regionale utviklingen i antall arbeidsplasser.

I scenariene har vi lagt til grunn at mønstrene i den strukturelle utviklingen vil fortsette. Det betyr at vi regner med vekst i de bransjene som har hatt vekst de ti siste årene, og nedgang i de bransjene hvor det har vært nedgang de siste ti årene. Vi har gjort noen unntak. Oljebaserte næringer har fått svakere vekst enn gjennomsnittet for de ti siste årene.

Figur 4.1.7 Årlig gjennomsnitt av arbeidsplassvekst i de ulike bransjene.

Scenarier for Sogn og Fjordane

Vi har nå redegjort for hvilke forutsetninger som ligger til grunn for scenariene, når det gjelder nasjonal vekst og strukturell utvikling i arbeidslivet. Nå skal vi vise scenarier for Sogn og Fjordane.

4.2.1 Framtidig attraktivitet for Sogn og Fjordane

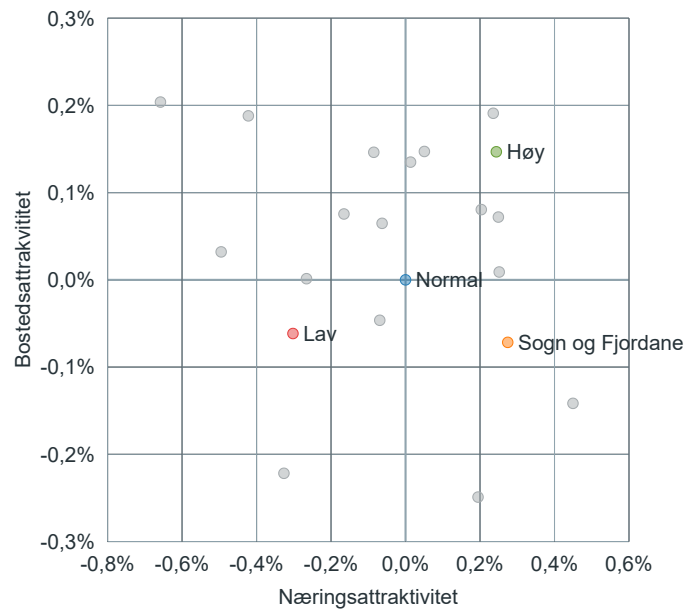
Vi skal lage ulike scenarier for Sogn og Fjordane for ulike verdier av attraktivitet for bosetting og næringsliv. I figuren har vi illustrert hvilke verdier som ligger i de ulike scenariene. Vi har fire alternativer.

Et scenario har høy attraktivitet for både bosetting og attraktivitet. Disse attraktivitetsverdiene er hentet fra analysene av attraktivitet for de ti siste årene og lagt slik at verdien for attraktivitet tilsvarer 0,8-kvantilen, det vil si at attraktivitetsverdiene er bedre enn 80 prosent av alle fylkene.

I scenariet med lav attraktivitet ligger verdien for attraktivitet på 0,2-kvantilen.

Det er også et scenario (historisk attraktivitet) hvor Sogn og Fjordane beholder samme attraktivitetsverdier i framtiden som de hadde de ti siste årene.

Til slutt er det et alternativ med middels attraktivitet (normal) der både bosteds- og næringsattraktiviteten er lik null. Det betyr at både flyttetallene og arbeidsplassveksten i næringslivet er lik forventet verdi.

Figur 4.2.1 Gjennomsnittlig historisk bostedsattraktivitet og næringsattraktivitet i perioden 2008-2017, samt høy, lav og normal alternativene

4.2.2 Befolkningsutvikling

I figuren kan vi se fire scenarier for befolkningsutviklingen i Sogn og Fjordane med ulike verdier av attraktivitet. Vi har også lagt inn SSBs befolkningsframskriving for Sogn og Fjordane i figuren.

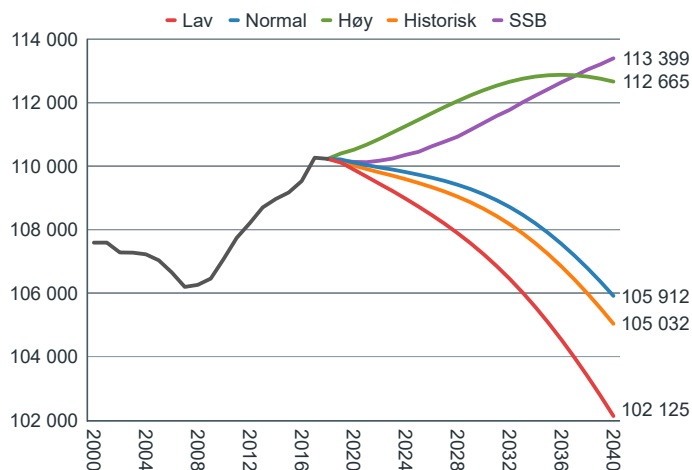
Det går an å velge tre alternativer for nasjonal vekst med knappen øverst.

SSB har i sine framskrivninger en liten nedgang i folketallet i Sogn og Fjordane i neste årene, før folketallet skal begynne å øke igjen og ende opp i 113 000 innbyggere i 2040.

Våre scenarier viser at dette er optimistisk.

Med normal attraktivitet, eller hvis Sogn og Fjordane fortsetter med samme attraktivitet som før, vil folketallet i fylket synke til 105 000 innbyggere i 2040. I verste fall synker folketallet til 102 000, dersom attraktiviteten blir lav.

Det er imidlertid mulig å skape vekst i befolkningen i Sogn og Fjordane. Scenariet med høy attraktivitet har en vekst i folketallet til 112 000 innbyggere i 2040. Det betinger at en lykkes med å skape høy attraktivitet både for næringsliv og bosetting.

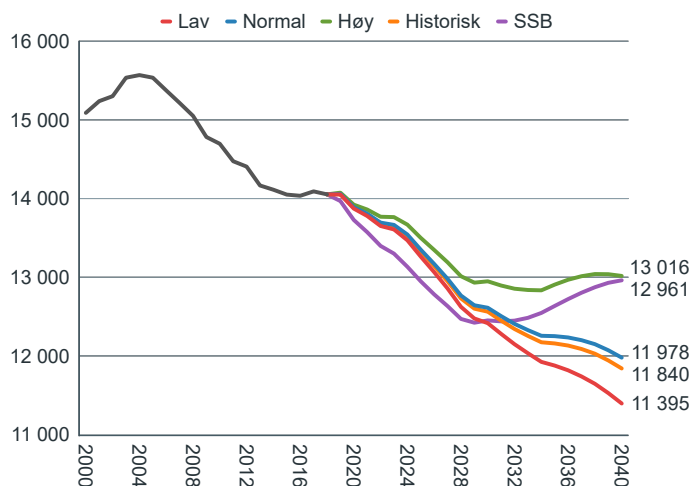

Figur 4.2.2 Befolkningsframskriving for ulike attraktivitetsscenarier

4.2.3 Antall skolebarn

Vi kan også vise scenarier for befolkningsutvikling innenfor ulike alderstrinn. Figuren er innstilt til å vise antall barn mellom 6 og 15, det vil si grunnskolealder. Det er også mulig å vise andre aldre i slideren.

Figuren er i utgangspunktet innstilt på hovedalternativet for nasjonal vekst. Det er mulig å velge lav- og høyalternativet for nasjonal vekst.

Figur 4.2.3 Befolkningsframskrivninger for ulike attraktivitetsscenarier i alderen 6 til 15 år.

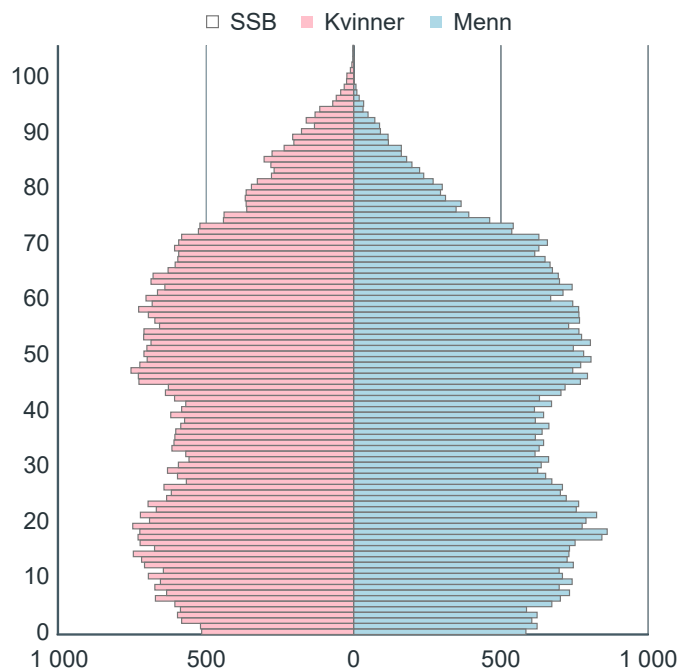
4.2.4 Aldersfordeling

Figuren viser alderspyramiden for Sogn og Fjordane. Den er innstilt på alderspyramiden i 2018.

Hvis vi drar slideren til venstre kan vi se hvordan alderspyramiden i Sogn og Fjordane så ut tidligere.

Drar vi slideren mot høyre, kan vi se hvordan alderspyramiden vil endre seg fram mot 2040.

For de framtidige alderspyramidene kan vi velge både de tre alternativene for nasjonal vekst, samt fire alternativer for attraktiviteten til Sogn og Fjordane.

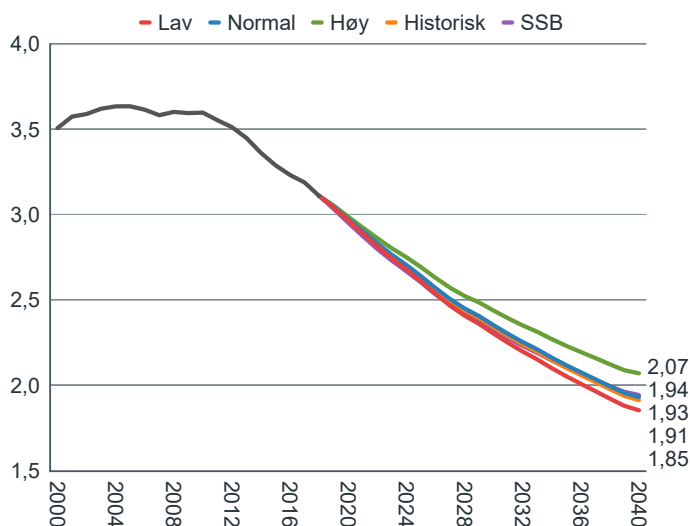

Figur 4.2.4 Historisk befolkningspyramide for Sogn og Fjordane i år 2018

4.2.5 Forsørgerbyrden

Forsørgerbyrden er et uttrykk for antall personer i arbeidsdyktig alder per pensjonist. Det er regnet ut ved å summere antall personer fra 20 til 65 år og dividere på antall personer som er 66 år og eldre.

Denne forsørgerbyrden vil bli større i Norge de neste årene fordi antall pensjonister vil øke langt sterkere enn antall personer i arbeidsdyktig alder.

Figur 4.2.5 Befolkningsframskriving for ulike attraktivitetsscenarier

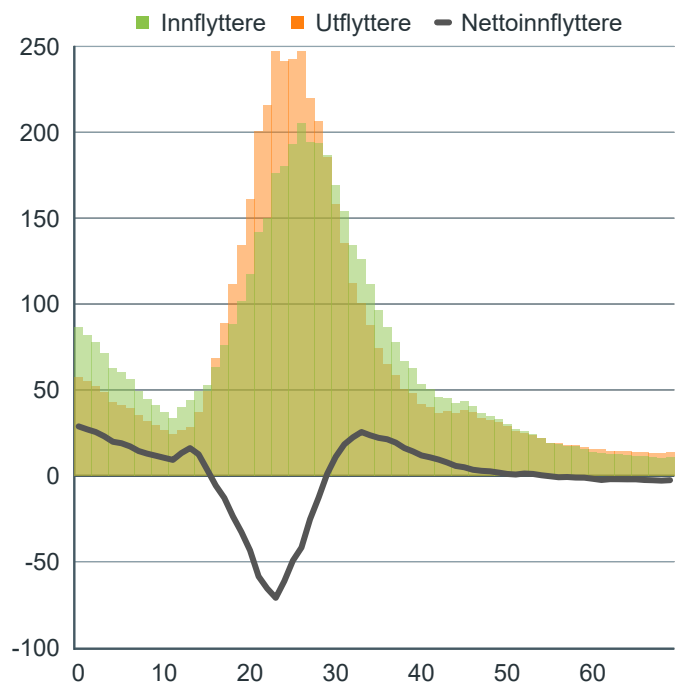
4.2.6 Flytting og alder

I figuren har vi vist inn- og utflytting til og fra Sogn og Fjordane etter alder. Figuren er i utgangspunktet satt til året 2018, der tallene er basert på flyttemønsteret til Sogn og Fjordane de ti siste årene.

Unge folk, mellom 18 og 35, flytter desidert mest. En del av disse har med seg små barn, noe som gjør at også mange barn flytter. Dette gjelder både for flytting inn og ut av Sogn og Fjordane og generelt for flytting mellom kommuner i Norge.

Den svarte streken viser nettoflytting etter alder. Denne flytteprofilen kan være ganske forskjellig fra sted til sted. De fleste steder har netto utflytting av unge mellom 18 og 25 år. De største byene og steder med høyskoler og universitet har innflytting i denne gruppen.

I beregningene til scenariene har vi lagt til grunn at steder beholder sin flytteprofil.

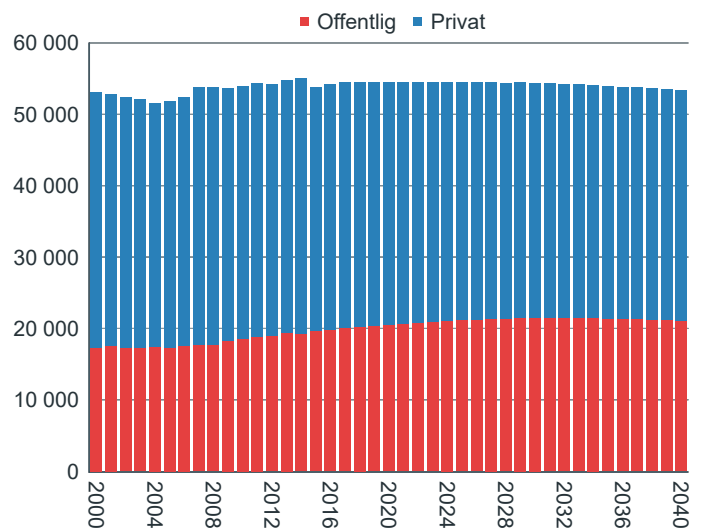

Figur 4.2.6 Antall flyttere per ett-åring alder i år 2018

4.2.7 Arbeidsplasser

Figuren viser hvordan antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane har utviklet seg fra slutten av 2000 til slutten av 2017, samt hvordan utviklingen blir i scenariet med hovedalternativet for nasjonal vekst og normal attraktivitet.

Det er mulig å velge tre alternativer for nasjonal vekst og fire alternativer for attraktiviteten til Sogn og Fjordane.

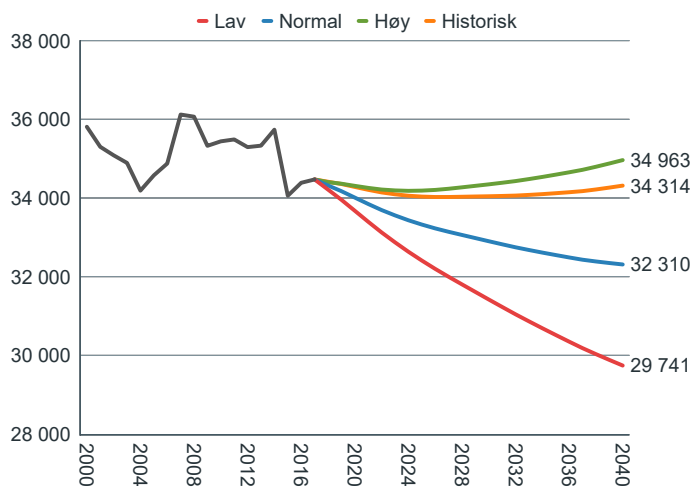

Figur 4.2.7 Historisk og framskrevet antall arbeidsplasser i Sogn og Fjordane

4.2.8 Private arbeidsplasser

I figuren vil vi synliggjøre hvordan utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet blir i de ulike scenariene.

En kan merke seg at det er store sprik mellom de ulike scenariene alt ettersom hvilken attraktivitet det blir i Sogn og Fjordane. Det er en konsekvens av at utviklingen faktisk er svært usikker. Det er ikke mulig å predikere arbeidsplassveksten i næringslivet særlig nøyaktig.

Figur 4.2.8 Private arbeidsplasser for ulike attraktivitetsscenarier

Utdanning blant sysselsatte

I dette kapitlet skal vi se på det formelle utdanningsnivået i befolkningen i Sogn og Fjordane.

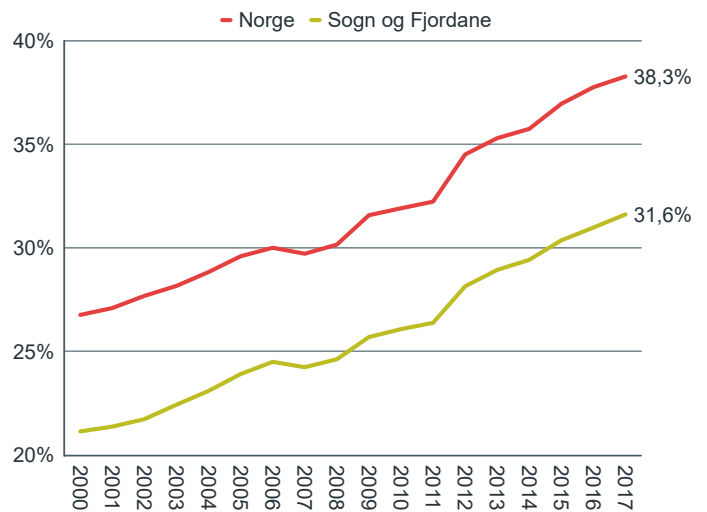
5.1.1 Utdanningsnivå blant sysselsatte

Utdanningsnivået i Norge øker stadig. De som går inn i arbeidslivet har langt høyere utdanningsnivå enn de som går ut av arbeidslivet.

I figuren ser vi hvordan andelen av de sysselsatte har utviklet seg i Sogn og Fjordane og Norge fra 2000 til 2017. Det er utdanningsnivået til den sysselsatte befolkningen som er målt.

Andelen av de sysselsatte i Sogn og Fjordane som har høyere utdanning har økt siden 2000, men har i hele perioden vært lavere enn landsgjennomsnittet. Det er heller ingen tegn til at utdanningsnivået i Østfold holder på å ta igjen landsgjennomsnittet.

I 2017 hadde 31,6 prosent av de sysselsatte i Sogn og Fjordane høyere utdanning, mens tilsvarende andel på landsbasis var 38,3 prosent.

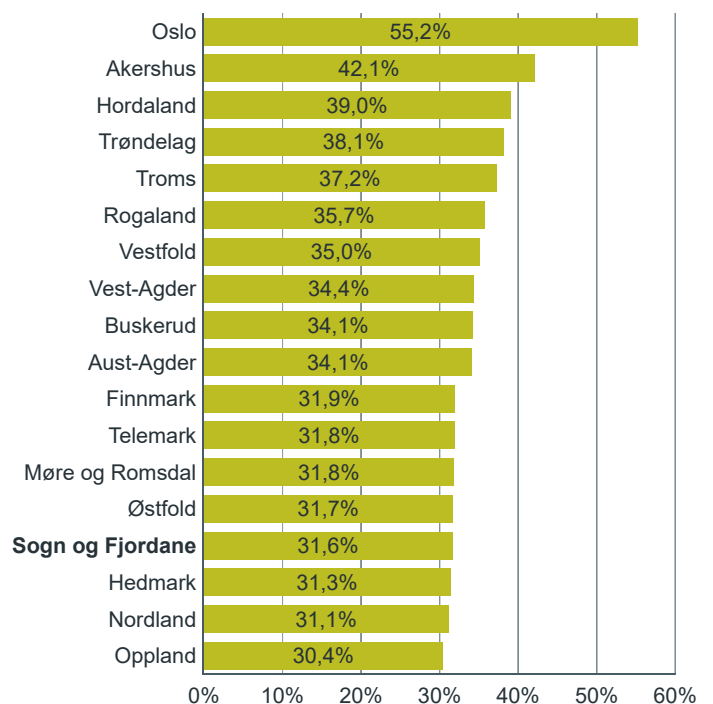

Figur 5.1.1 Prosentvis andel av den sysselsatte befolkningen med minst tre års utdanning på høyskole og universitet, 2000-2017.

5.1.2 Utdanningsnivå i fylkene

Utdanningsnivået til befolkningen (den sysselsatte befolkningen) i fylkene er vist i figuren. Oslo har klart høyest utdanningsnivå av alle fylkene i 2017.

I Sogn og Fjordane har 31,6 prosent av den sysselsatte befolkningen høyere utdanning i 2017. Kun Hedmark, Nordland og Oppland har lavere andel av befolkningen med høyere utdanning.

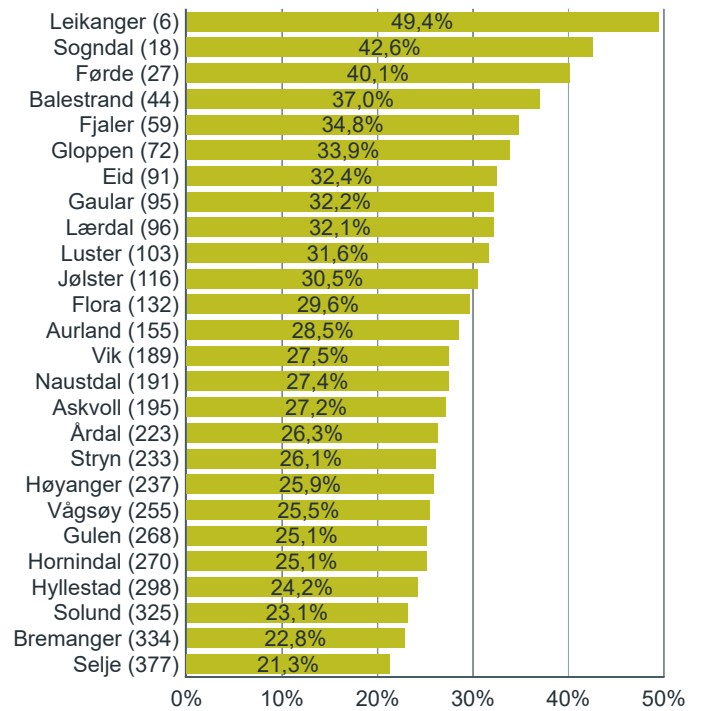
Figur 5.1.2 Høyere utdanning blant sysselsatte i 2017

5.1.3 Utdanningsnivå i kommunene

I figuren ser vi utdanningsnivået blant de sysselsatte i kommunene i Sogn og Fjordane.

Leikanger den sjettede kommunen i landet med høyest andel av den sysselsatte befolkningen med høyere utdanning. Sogndal og Førde har også en større andel enn landsgjennomsnittet på 38,3 prosent.

Selje, Bremanger og Solund skiller seg ut som kommuner med lav andel sysselsatte med høyere utdanning.

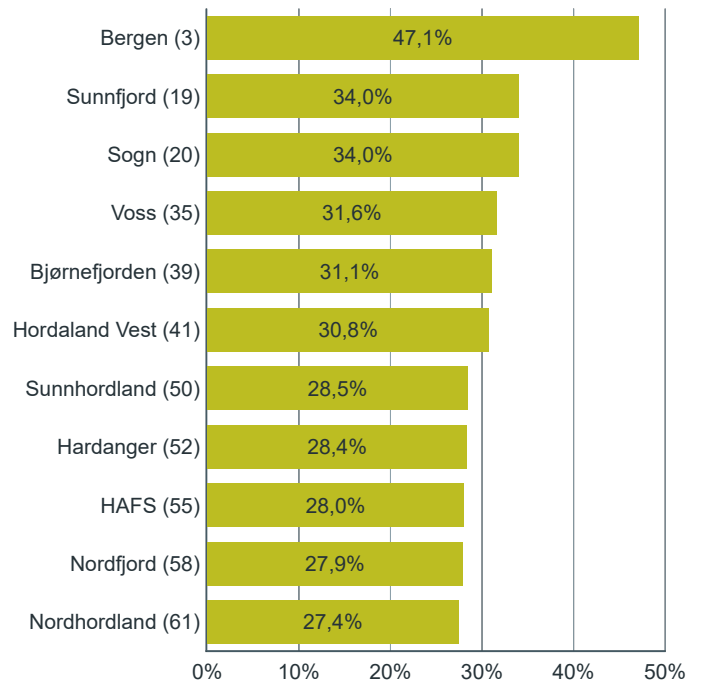
Figur 5.1.3 Høyere utdanning blant sysselsatte i 2017

5.1.4 Utdanningsnivå i regionene

Utdanningsnivået til den sysselsatte befolkningen i regionene er vist i figuren til høyre.

Sunnfjord og Sogn har en over middels høy andel av de sysselsatte med høyere utdanning, sammenlignet med de andre regionene i landet.

HAFS og Nordfjord er derimot under middels, rangert som henholdsvis nummer 55 og 58 av de 85 regionene.

Figur 5.1.4 Høyere utdanning blant sysselsatte i 2017

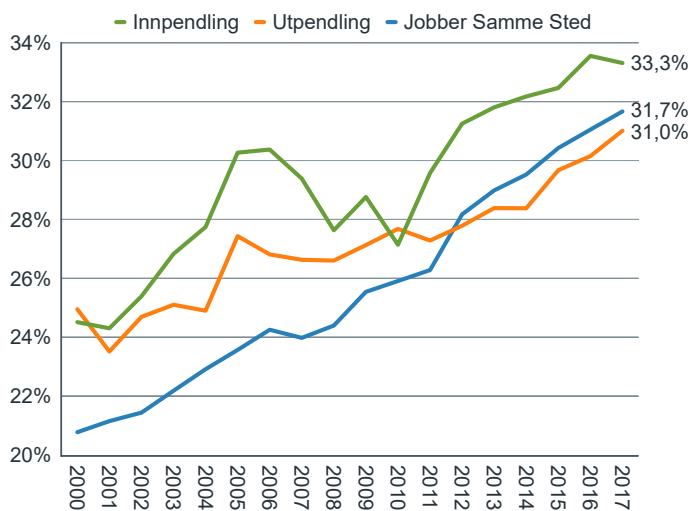
5.1.5 Utdanningsnivå blant pendlere

Vi skal nå se på utdanningsnivået blant pendlere i Sogn og Fjordane. Det kan si noe om hvor attraktivt fylket er som bosted for høyt utdannede. Tanken er at steder som er attraktivt som bosted for de med høy utdanning vil ha en tendens til at de som pendler ut har høyere utdanningsnivå enn de som pendler inn.

Utdanningsnivået til de som pendler inn til fylket har variert mye i denne perioden, men har likevel økt kraftig fra 2010 til 2016. Det har også utdanningsnivået til de som både bor og arbeider i Sogn og Fjordane.

Utdanningsnivået til de som pendler ut av Østfold har også økt, men noe saktere og med mer variasjon.

En større andel av de som pendler inn til fylket har høyere utdanning enn de som pendler ut eller bor og jobber på samme sted. Dette kan tyde på at Sogn og Fjordane ikke er spesielt attraktivt som bosted for de med høy utdanning. Dermed kan stillinger som krever høyere utdanning oftere bli tatt av personer som foretrækker å bo utenfor fylket. Differansen er likevel ikke så stor som i andre fylker, for eksempel Østfold.

Figur 5.1.5 Prosentvis andel i Sogn og Fjordane med høyere utdanning.

5.1.6 Utdanningsnivå blant pendlere i kommunene

I tabellen til høyre sammenligner vi differansen mellom utdanningsandelen til utpendlere og innpendlere i 2017 i kommunene i Sogn og Fjordane. Den fjerde kolonnen viser differansen mellom utdanningsnivå. Når differansen er positiv, har kommunen høyere utdanningsnivå blant utpendlerne enn innpendlerne. Det tyder på at kommunen er attraktiv som bosted for personer med høy utdanning.

Åtte av 26 kommuner i Sogn og Fjordane har et høyere utdanningsnivå hos utpendlere enn innpendlere. Disse kommunene synes å være populære som bosted for de med høy utdanning. Gaular og Sogndal synes å være de mest attraktive av disse.

I de fleste kommunene, som Solund, Aurland, Leikanger og Hornindal, er det imidlertid motsatt. I disse kommunene er det høyest utdanningsnivå hos de som pendler inn. Stillinger med høyt kompetansenivå blir dermed ofte tatt av personer som bor i en annen kommune og pendler inn.

	Inn	Ut	Diff	Samme
Gaular	17,4	35,8	18,3	27,2
Sogndal	37,1	55,1	18,1	37,8
Gulen	15,4	23,9	8,4	25,6
Årdal	22,7	30,7	8,0	25,8
Flora	25,5	33,4	8,0	28,7
Askvoll	26,8	34,2	7,4	24,0
Gloppen	34,6	40,0	5,4	32,3
Stryn	29,9	33,0	3,1	24,8
Vågsøy	31,2	30,6	-0,6	24,6
Førde	36,0	35,1	-0,9	41,2
Jølster	36,3	35,3	-0,9	25,2
Hyllestad	28,2	26,5	-1,7	23,1
Balestrand	40,8	37,9	-2,9	36,5
Selje	32,5	28,0	-4,5	18,4
Vik	35,8	31,3	-4,5	26,7
Fjaler	41,1	36,1	-5,0	34,3
Bremanger	29,1	22,7	-6,4	22,8
Høyanger	33,6	27,0	-6,6	25,5
Luster	43,5	36,1	-7,4	29,2
Lærdal	44,1	35,2	-8,9	30,8
Naustdal	38,9	29,2	-9,7	24,0
Eid	46,5	33,7	-12,7	32,0
Hornindal	47,6	30,8	-16,7	20,0
Leikanger	58,4	41,3	-17,0	53,3
Aurland	48,5	28,4	-20,0	28,6
Solund	46,7	21,1	-25,5	23,6

Tabell 5.1.6 Prosentvis andel med minst tre års utdanning på høyskole og universitet.

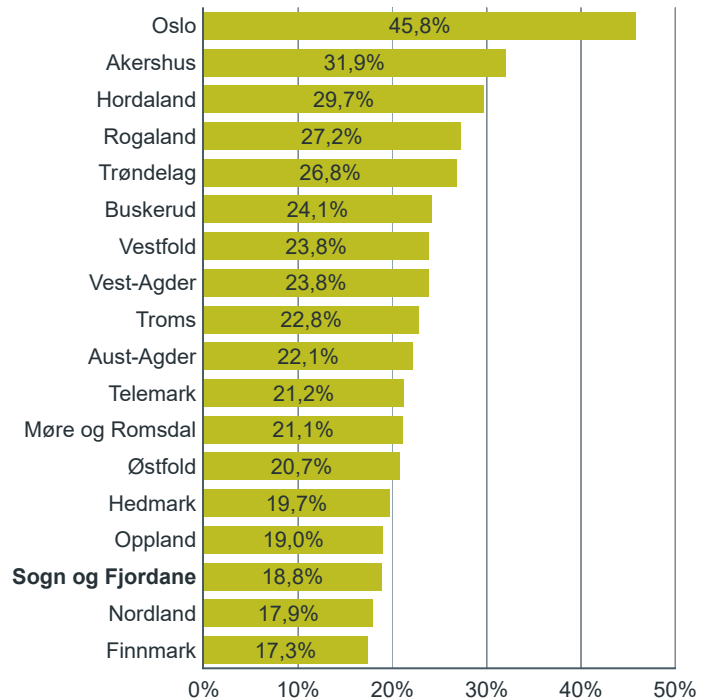
Utdanning i næringslivet

I forrige kapittel så vi på utdanningsnivået i befolkningen i Sogn og Fjordane. I dette kapitlet skal vi se nærmere på utdanningsnivået blant de ansatte i næringslivet. Her vil de ansatte kunne være innbyggere eller personer som pendler inn.

5.2.1 Utdanning i fylkene

Utdanningsnivået i næringslivet i fylkene er vist til høyre. Oslo har klart høyest utdanningsnivå, med Akershus som nummer to.

18,8 prosent av de sysselsatte i næringslivet i Sogn og Fjordane har høyere utdanning. Bare to fylker har lavere andel.

Figur 5.2.1 Høyere utdanning blant private arbeidstagere i 2017

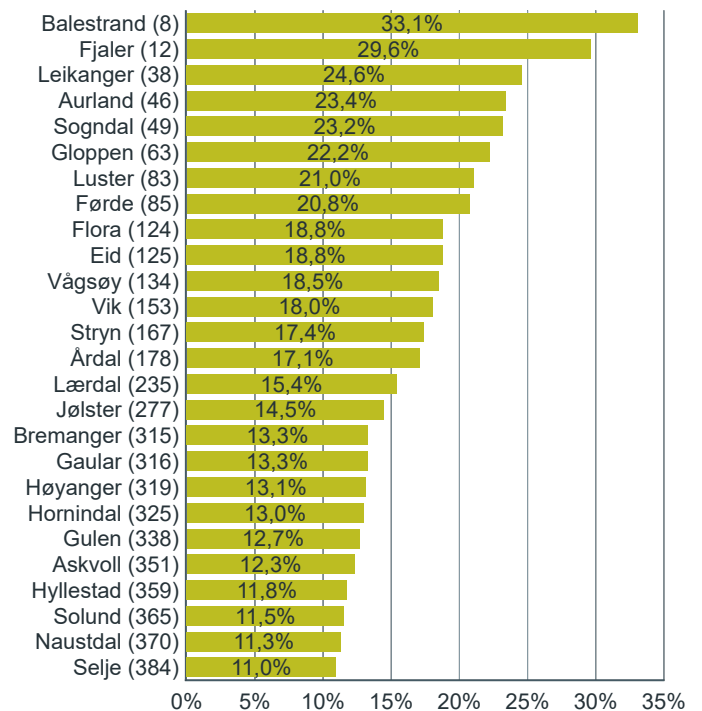
5.2.2 Utdanning i kommunene

Utdanningsnivået i kommunene i Sogn og Fjordane er vist i figuren til høyre.

Balestrand og Fjaler skiller seg ut som kommuner med høy andel av den sysselsatte befolkningen i næringslivet som har høyere utdanning. De er rangert som henholdsvis nummer 8 og 12 av alle 422 kommuner i landet.

Det er flere kommuner i Sogn og Fjordane som er rangert som over middels av kommunene, blant annet Leikanger, Aurland og Sogndal.

Selje, Naustdal og Solund er derimot blant de kommunene i landet med lavest andel med høyere utdanning i næringslivet.

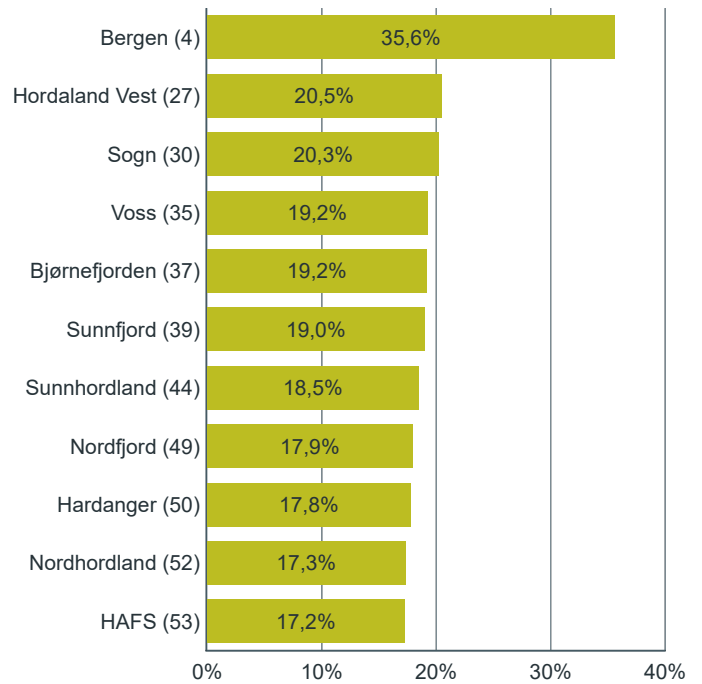

Figur 5.2.2 Høyere utdanning blant private arbeidstagere i 2017

5.2.3 Utdanning i regionene

I figuren ser vi utdanningsnivået i næringslivet i regionene.

Blant regionene er Sogn og Sunnfjord over middels av de 85 regionene, mens både HAFS og Nordfjord er under middels.

Figur 5.2.3 Høyere utdanning blant private arbeidstagere i 2017

5.2.4 Utdanningsnivå i næringslivet bransjevis

Næringslivet har samlet sett langt lavere andel sysselsatte med høyere utdanning enn offentlig sektor. Utdanningsnivået varierer imidlertid ganske kraftig mellom de ulike bransjene i næringslivet.

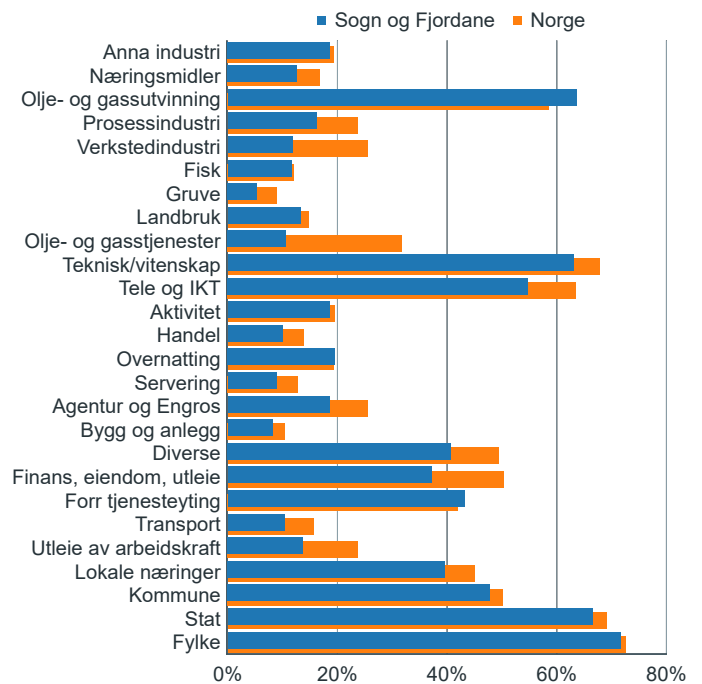
I figuren til høyre kan vi se andelen med høyere utdanning i de enkelte bransjene og sektorene i Sogn og Fjordane sammenliknet med Norge.

Vi kan se at utdanningsnivået er spesielt høyt i fylkeskommunal og statlig sektor. Noen bransjer i næringslivet, som tele og IKT og teknisk/vitenskapelige tjenester har like høyt utdanningsnivå. Andre bransjer i næringslivet har ganske liten andel med høyt utdannede, som handel, servering, gruvedrift og fisk.

Siden utdanningsnivået er svært ulikt i ulike bransjer og sektorer, vil bransjestrukturen få svært mye å si for utdanningsnivået. Steder med en konsentrasjon av næringslivet i bransjer med lavt utdanningsnivå, får naturlig et lavt utdanningsnivå. Andre steder med en konsentrasjon i bransjer med høyt utdanningsnivå, får automatisk et høyt utdanningsnivå. Vi må derfor se utdanningsnivået i næringslivet i sammenheng med bransjestrukturen.

I figuren kan vi se at utdanningsnivået i den enkelte bransje og sektor i Sogn og Fjordane er noe lavere enn det tilsvarende på landsbasis. Bransjer som skiller seg ut er olje- og gasstjenester, verkstedindustri og finans, eiendom, utleie.

For olje- og gassutvinning derimot, er nivået i Sogn og Fjordane noe høyere enn det for landet.

Figur 5.2.4 Andel med høyere utdanning i 2017 i ulike bransjer.

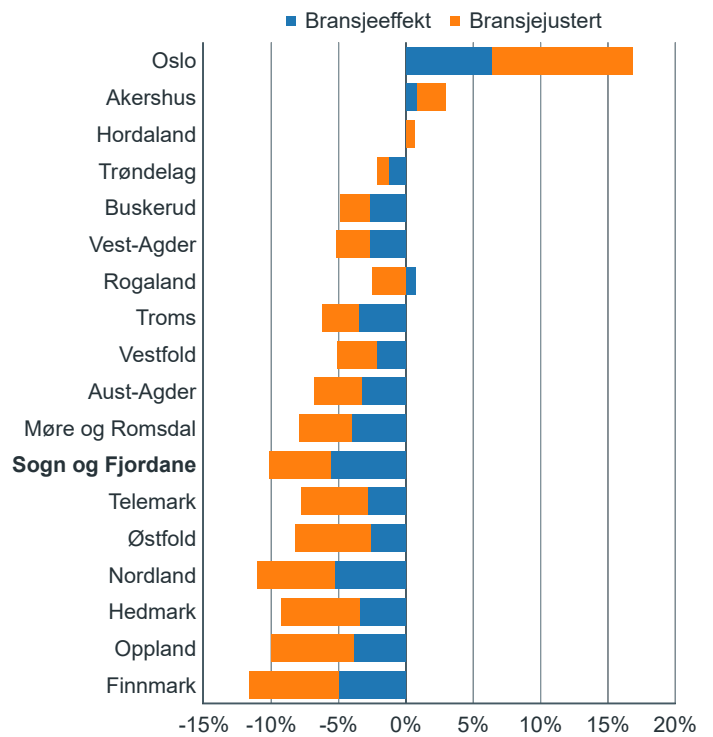
5.2.5 Bransjejustert utdanningsnivå

I figuren til høyre vises avvik i utdanningsnivået fra landets gjennomsnittlige utdanningsnivå. Dette avviket er dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert utdanningsnivå.

Bransjeeffekten viser den delen som skyldes bransjesammensettingen på stedet. Bransjejustert utdanningsnivå er utdanningsnivået etter at det er blitt korrigert for bransjesammensettingen på stedet.

Oslo og Akershus skiller seg ut gjennom sitt høye utdanningsnivå i næringslivet. Vi kan se av figuren at det høye utdanningsnivået kun til en viss grad skyldes bransjestrukturen. Andelen med høy utdanning i næringslivet i Oslo er 6,5 prosentpoeng høyere enn det ville vært med gjennomsnittlig utdanningsnivå i hver enkelt bransje. Det bransjejusterte utdanningsnivået er på 10,4 prosentpoeng.

I næringslivet i Sogn og Fjordane var andelen ansatte med høyere utdanning 10,15 prosentpoeng under landsgjennomsnittet i 2017. Hele 5,6 prosentpoeng av dette skyldes bransjestrukturen i Sogn og Fjordane.

Figur 5.2.5 Prosentpoeng avvik mellom utdanningsnivået i næringslivet i Norge og i stedet, dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert utdanningsnivå i 2017.

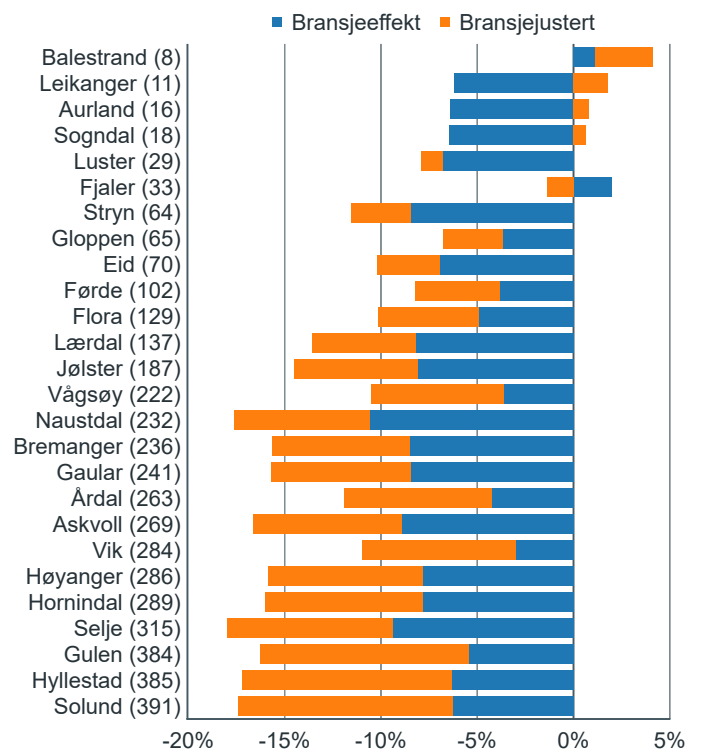
5.2.6 Bransjejustert utdanningsnivå i kommunene

I figuren ser vi hvordan kommunene i Sogn og Fjordane kommer ut når det gjelder bransjejustert utdanningsnivå.

Balestrand, Leikanger, Aurland og Sogndal har alle et positivt bransjejustert utdanningsnivå. Bare Fjaler og Balestrand har en positiv bransjeeffekt i 2017.

Selv om det bransjejusterte utdanningsnivået er negativt plasserer flere av kommunene i Sogn og Fjordane seg over middels av kommunene i landet.

Solund, Hyllestad og Gulen har derimot sterk negativt bransjejustert utdanningsnivå og bransjeeffekt dette året.

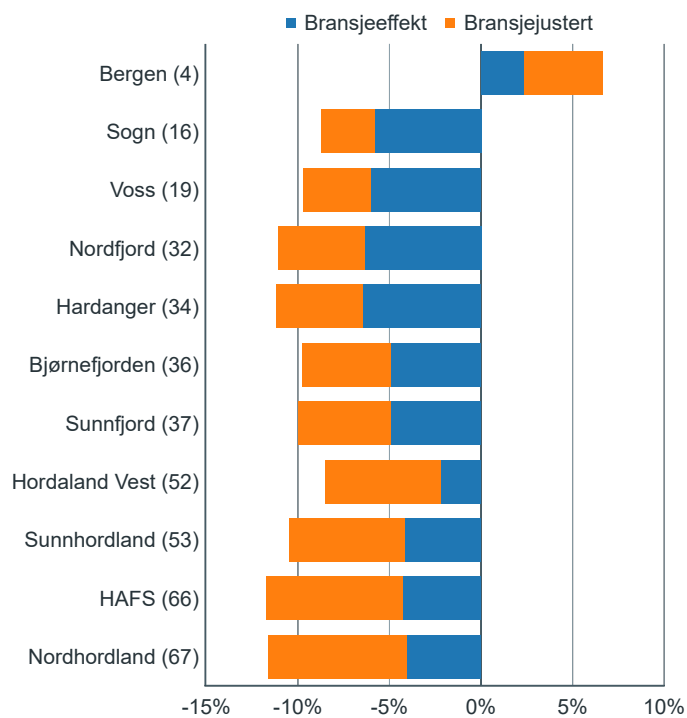
Figur 5.2.6 Prosentpoeng avvik mellom utdanningsnivået i næringslivet i Norge og i stedet, dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert utdanningsnivå i 2017.

5.2.7 Bransjejustert utdanningsnivå i regionene

I figuren ser vi hvordan avviket fra gjennomsnittlig utdanningsnivået i næringslivet kan dekomponeres i en bransjeeffekt og bransjejustert utdanning i regionene.

Alle regionene i Sogn og Fjordane har et negativt bransjejustert utdanningsnivå og negativ bransjeeffekt i 2017. Selv om det bransjejusterte utdanningsnivået er negativt er Sogn rangert som nummer 16 av 85 regioner i Norge.

Nordfjord og Sunnfjord er også rangert som over middels blant regionene i landet, mens HAFS er under middels.

Figur 5.2.7 Prosentpoeng avvik mellom utdanningsnivået i næringslivet i Norge og i stedet, dekomponert i bransjeeffekt og bransjejustert utdanningsnivå i 2017.

Indikatorer og metode

I dette kapitlet skal vi analysere næringsutviklingen i mer detalj. Vi skal se på ulike indikatorer for næringsutvikling: verdiskaping, produktivitet, lønnsomhet, nyetableringer, arbeidsplassvekst og næringslivets størrelse. Til slutt skal vi sette alle disse indikatorene sammen til en næringslivsindeks. Næringslivsindeksen vil gi et samlet uttrykk for hvordan næringslivet gjør det i et område.

6.1.1 Indikatorene

Næringslivsindeksen består av 12 forskjellige indikatorer som er grunnlag for delindekser på fem områder: Produktivitet, lønnsomhet, nyetableringer, arbeidsplassvekst og næringslivets størrelse.

Den første delindeksen omhandler næringslivets produktivitet, det vil si verdiskaping per ansatt. Vi har beregnet verdiskapingen i næringslivet og hvordan denne har utviklet seg. Deretter har vi beregnet produktiviteten, og sett hvordan bransjeutviklingen i Sogn og Fjordane har påvirket denne.

Den andre delindeksen handler om næringslivets lønnsomhet. Næringslivets lønnsomhet er beregnet ved å se på andelen av foretakene som har positivt resultat før skatt. Her har vi også gjort beregninger for hvordan bransjestrukturen påvirker lønnsomheten. Vi har også sett på andelen foretak med positiv egenkapital.

Den tredje delindeksen tar for seg nyetableringer og vekst i antall foretak (nyetableringer fratrukket nedlagte selskap). Her er det fire indikatorer.

Delindeksen for arbeidsplassvekst har to indikatorer. Det er den prosentvise veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet samt den bransjejusterte arbeidsplassveksten.

Til slutt har vi en indikator for næringslivets størrelse, som er antall arbeidsplasser i næringslivet i forhold til folketallet.

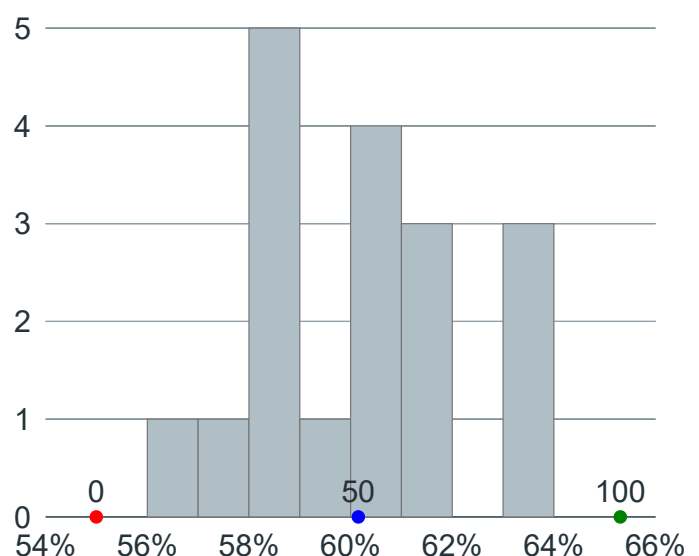
Delindeks	Indikator
Produktivitet	Produktivitet
	Bransjejustert Produktivitet
Lønnsomhet	Andel lønnsomme foretak
	Bransjejustert andel lønnsomme foretak
	Andel foretak med positiv egenkapital
Nyetableringer	Etableringsfrekvens
	Bransjejustert etableringsfrekvens
	Vekst i antall foretak
Arbeidsplassvekst	Arbeidsplassvekst
	Bransjejustert arbeidsplassvekst
Næringslivets størrelse	Næringslivets størrelse

6.1.2 Score

Når vi setter sammen ulike indikatorer til en samlet indeks, må vi sørge for at alle indikatorene blir skalert på en sammenlignbar måte.

Dette har vi gjort gjennom å gi hver indikator en score mellom 0=dårligste fylke og 100=beste fylke. I tillegg har vi tatt hensyn til at fordelingen og spredningen er forskjellig fra indikator til indikator. Vi har satt 0-verdien til 2,5 standardavvik under gjennomsnittet og 100-verdien til 2,5 standardavvik over gjennomsnittet. For noen indikatorer, der ingen av fylkene har verdier som avviker mer enn 2,5 standardavvik fra gjennomsnittet blir det ikke gitt verdier på 0 eller 100.

I figuren kan vi se hvordan dette slår ut for de ulike indikatorene i næringslivsindeksen.

Figur 6.1.2 Histogram for Lønnsomhet for fylker i år 2017, hvor score 0, 50, 100 er henholdsvis -2,5 standaravvik, gjennomsnitt og +2,5 standaravvik

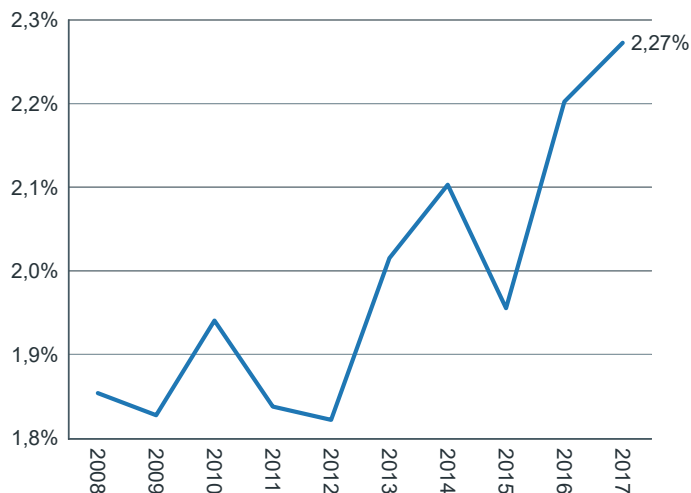
Verdiskaping og produktivitet

Verdiskapingen i en bedrift er salgsinntekter fratrukket innkjøpte varer og tjenester. Vi kan beregne verdiskapingen i næringslivet i et område gjennom å summere verdiskapingen i alle foretakene. Vi fordeler da verdiskapingen i foretak med produksjon i flere kommuner proporsjonalt med antall ansatte på hvert sted. Vi får bare tatt med foretak som er regnskapspliktige. Produktiviteten er verdiskaping per ansatt. Produktiviteten viser hvor stor verdiskaping hver enkelt ansatt skaper.

6.2.1 Verdiskaping

Den samlede verdiskapingen i næringslivet i Sogn og Fjordane er vist i figuren. To bransjer, oljeutvinning og finans, er utelatt i disse beregningene. Vi viser verdiskapingen i Sogn og Fjordane som andel av landets verdiskaping. Verdiskapingen er målt i løpende kroner, slik at verdiskapingens størrelse i kroner endres på grunn av inflasjon. Når vi viser andelen av landets verdiskaping kan vi se hvorvidt verdiskapingen i næringslivet i Sogn og Fjordane utvikler seg i forhold til resten av landet.

Verdiskapingen i næringslivet i Sogn og Fjordane utvikler seg svært positivt. Næringslivet i fylket får en stadig større andel av landets verdiskaping. Det betyr at næringslivet i Sogn og Fjordane har en sterkere vekst i verdiskapingen enn næringslivet ellers i landet.

Figur 6.2.1 Andel av Norges verdiskaping i næringslivet i Sogn og Fjordane, unntatt finans og oljeutvinning.

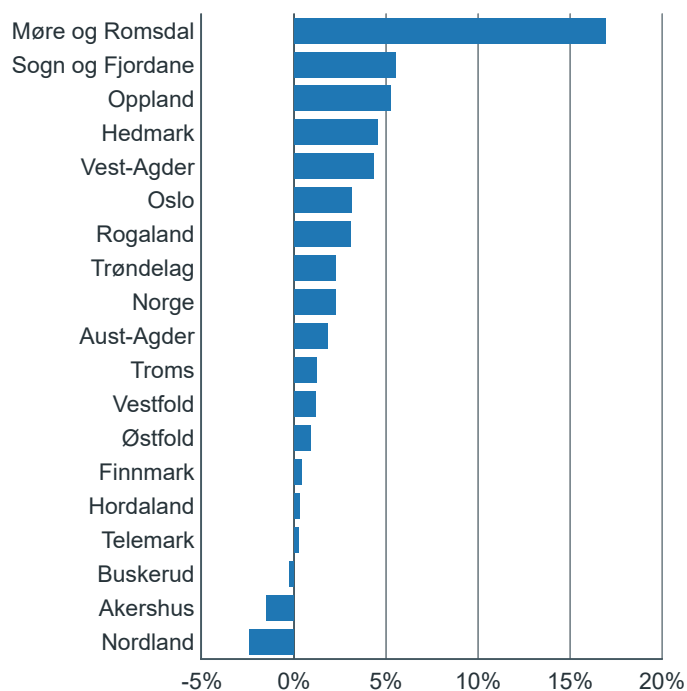
6.2.2 Verdiskaping i fylkene

I figuren kan vi se den prosentvise veksten i verdiskapingen i fylkene. Figuren er innstilt på å vise veksten i enkeltåret 2017, men det er også mulig å velge andre tidsperioder. Det vil bli helt andre resultat dersom en velger andre perioder.

I 2017 var det Møre og Romsdal som hadde klart sterkest vekst i verdiskapingen, men denne veksten må ses på bakgrunn av sterk nedgang i Møre og Romsdal de foregående årene.

Det er også verdt å merke seg at det mest oljeavhengige fylket Rogaland nå har vekst i verdiskapingen over landsgjennomsnittet igjen, etter flere år med nedgang. Effektene av oljekrisen på den regionale utviklingen ser ut til å være over for denne gang.

Sogn og Fjordane fikk den nest sterkeste veksten i verdiskapingen i næringslivet av fylkene i 2017.

Figur 6.2.2 Vekst i verdiskaping

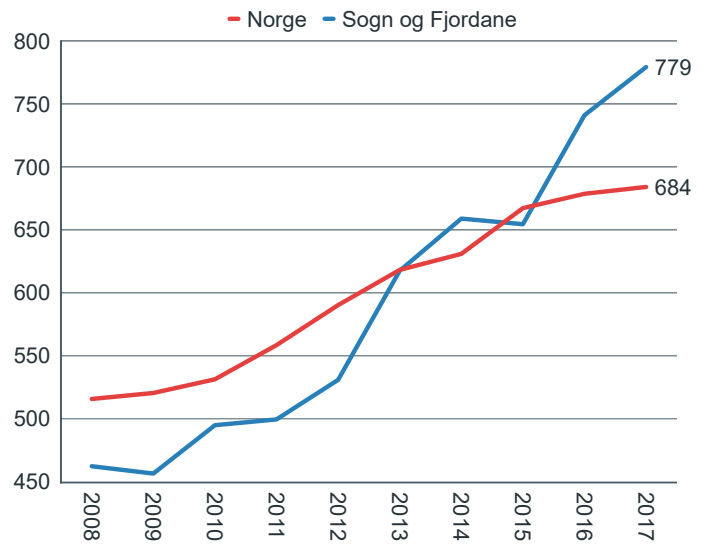
6.2.3 Produktivitet

Produktiviteten måles som verdiskaping per ansatt. I figuren kan vi se hvordan verdiskapingen i næringslivet i Sogn og Fjordane har utviklet seg i forhold til næringslivet i Norge.

Næringslivet i Sogn og Fjordane hadde lavere produktivitet enn næringslivet i Norge fram til 2013.

De to siste årene har produktiviteten i næringslivet i Sogn og Fjordane blitt langt høyere enn landsgjennomsnittet.

I 2017 skapte hver ansatt i næringslivet i Sogn og Fjordane verdier for 779 000 kr. Tilsvarende tall for næringslivet i Norge var 684 000 kr.

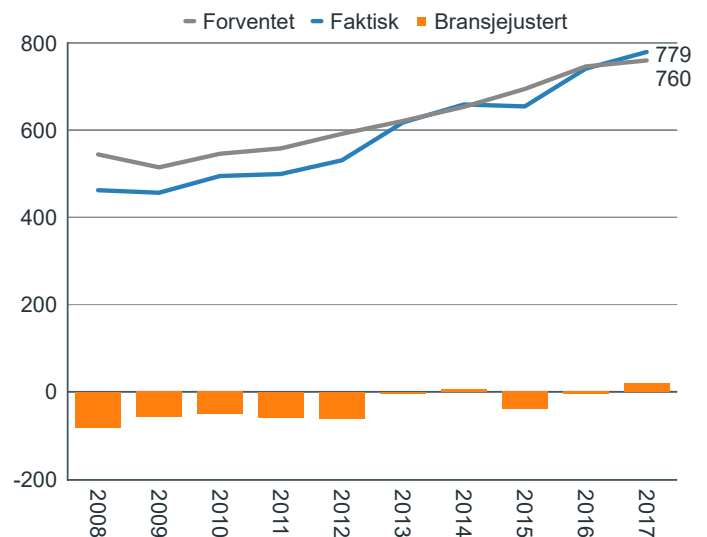
Figur 6.2.3 Produktivitet i næringslivet i Sogn og Fjordane, unntatt finans og oljeutvinning.

6.2.4 Bransjustert produktivitet

Produktiviteten varierer mye mellom ulike bransjer. Derfor kan lav produktivitet i næringslivet i et fylke komme av at mange av bedriftene driver virksomhet i bransjer med generelt lav produktivitet. I figuren til høyre har vi beregnet forventet produktivitet i Sogn og Fjordane hvis produktiviteten er som gjennomsnittet i hver enkelt bransje (den grå linjen). Den blå linjen viser den faktiske produktiviteten. Stolpene viser differansen mellom faktisk og forventet produktivitet. Hvis differansen er positiv, har næringslivet høyere produktivitet bransje for bransje enn ellers i landet.

Ut fra bransjesammensetningen i Sogn og Fjordane skulle det vært en produktivitet på 760 000 kr i 2017. Det er godt over landsgjennomsnittet på 684 000 kr, noe som viser at næringslivet i Sogn og Fjordane er konsentrert til bransjer med høy produktivitet.

Fram til 2013 var den bransjusterte produktiviteten i Sogn og Fjordane negativ. I 2017 var den bransjusterte produktiviteten blitt positiv. Produktiviteten var 19 000 kr høyere i næringslivet i fylket enn bransjestrukturen skulle tilsi.

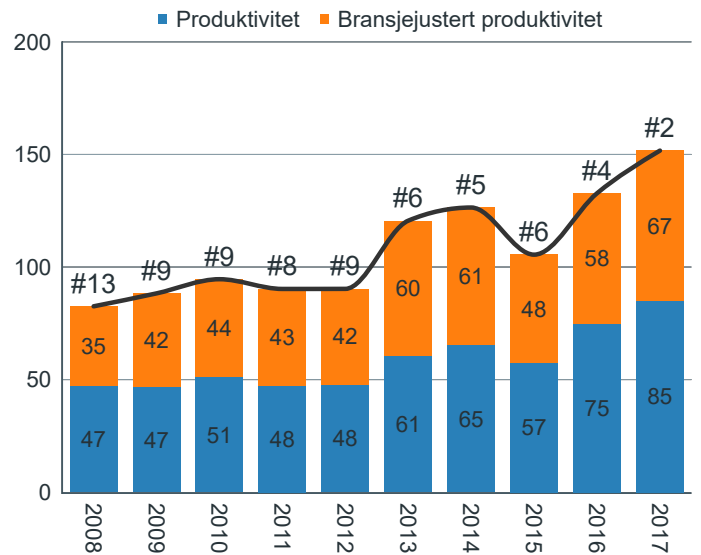
Figur 6.2.4 Forventet produktivitet i næringslivet (unntatt olje og finans) i ut fra bransjestrukturen og faktisk produktivitet. Differansen er et mål for den bransjusterte produktiviteten. Enheten er 1000 kr

6.2.5 Produktivitetsindeksen

Produktivitetsindeksen er et gjennomsnitt av resultatene til Sogn og Fjordane for produktivitet og bransjejustert produktivitet. Det gis en score mellom 0=dårligste fylke til 100=beste fylke. Produktivitetsindeksen vil inngå en av fem delindekser i næringslivsindexen.

Sogn og Fjordane har klatret mange plasseringer på produktivitetsindeksen siden 2008, da fylket ble rangert som nummer 13 av 18 fylker.

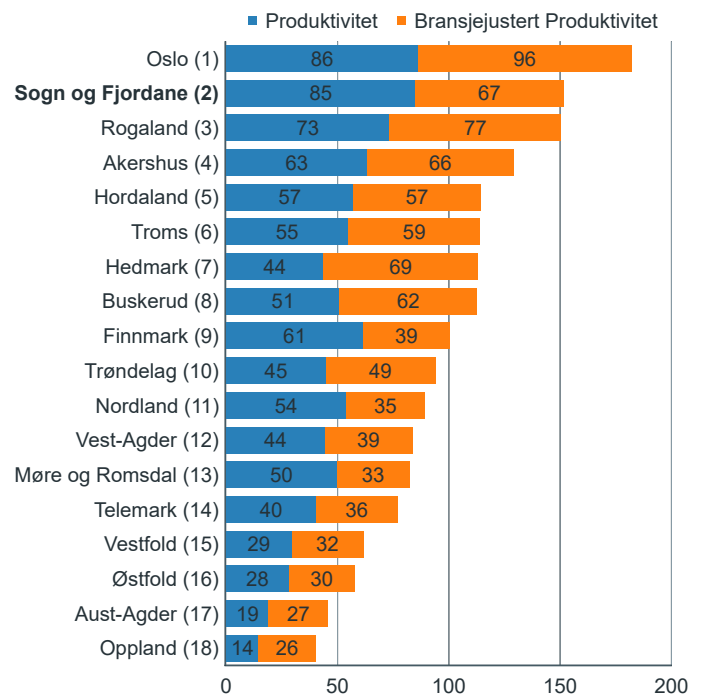
I 2017 var Sogn og Fjordane nummer to av fylkene på denne rangeringen.

Figur 6.2.5 Score for produktivitetsindeksen for Sogn og Fjordane. Tallene over punktene angir rangering.

6.2.6 Produktivitetsindeksen i fylkene

I figuren ser vi hvordan produktiviteten i næringslivet varierer mellom fylkene. Det er gitt en score mellom 0=dårligste fylke til 100=beste fylke. Oslo har klart høyest produktivitet i næringslivet av alle fylkene. Oppland har lavest produktivitet.

Figur 6.2.6 Score for de to indikatorene i produktivitetsindeksen.

Lønnsomhet

Vi har tre indikatorer for lønnsomheten i næringslivet. Den første indikatoren for lønnsomhet er andel bedrifter med positivt resultat før skatt. Med denne indikatoren teller små og store bedrifter likt. Det er erfaringsmessig den mest hensiktsmessige metoden for å måle forskjeller i lønnsomheten mellom ulike steder. For foretak med virksomhet i flere kommuner har vi fordelt disse i de kommunene de har virksomhet. Det er bare regnskapspliktige foretak som er med i målingen av lønnsomhet. Dernest har vi en indikator som måler den bransjejusterte produktiviteten, der vi har justert for effekten som bransjestrukturen har for lønnsomheten. Til slutt har vi en indikator for andel av foretak med positiv egenkapital.

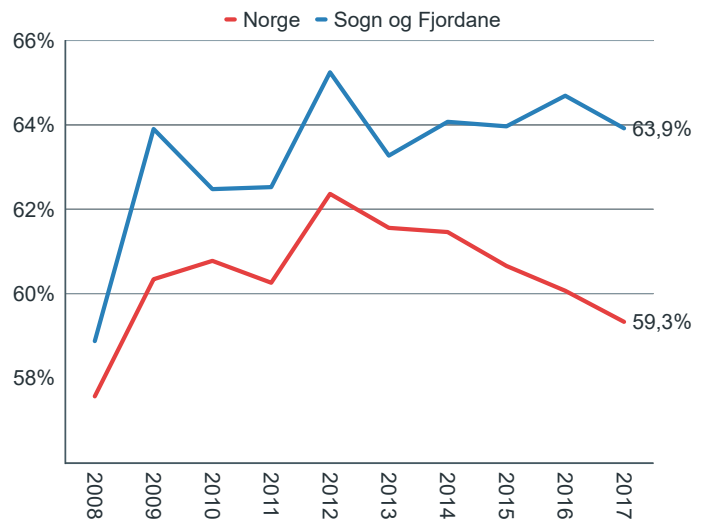
6.3.1 Andel lønnsomme foretak

Den første indikatoren er andel lønnsomme foretak. I figuren ser vi hvordan andelen lønnsomme foretak har utviklet seg i Sogn og Fjordane og for hele landet siden 2009.

Andelen av foretak med positivt resultat før skatt har vært synkende på landsbasis hvert år siden 2012.

Andel lønnsomme foretak har vært høyere i Sogn og Fjordane enn i resten av landet i alle årene etter 2008.

I 2017 hadde 63,9 prosent av foretakene i Sogn og Fjordane positivt resultat før skatt. I landet var andelen 59,3 prosent.

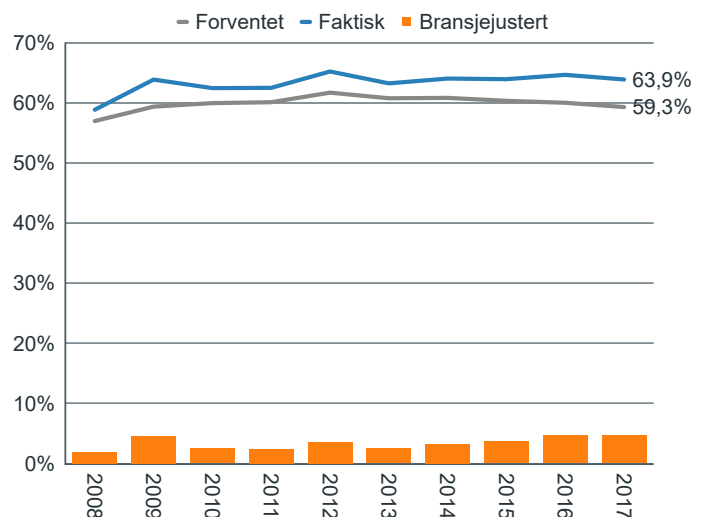
Figur 6.3.1 Prosentvis andel foretak med positivt resultat før skatt

6.3.2 Bransjejustert andel lønnsomme foretak

Lønnsomheten varierer mellom ulike bransjer. Forskjeller i lønnsomhet kan derfor skyldes bransjestrukturen. Dette kan vi korrigere for gjennom å lage en indikator for bransjejustert lønnsomhet. Vi bruker da en shift-share-analyse på samme måte som vi har gjort for andre indikatorer som er bransjejustert.

I figuren ser vi forventet lønnsomhet ut fra bransjestrukturen, der vi beregner andel lønnsomme foretak dersom andel lønnsomme foretak er likt landsgjennomsnittet i alle bransjer. Bransjejustert lønnsomhet vil da være differansen mellom faktisk og forventet andel lønnsomme foretak.

Bransjestrukturen i Sogn og Fjordane påvirker lønnsomheten lite. Det er derfor høy lønnsomhet i næringslivet i fylket også etter at vi har korrigert for bransjesammensetningen.

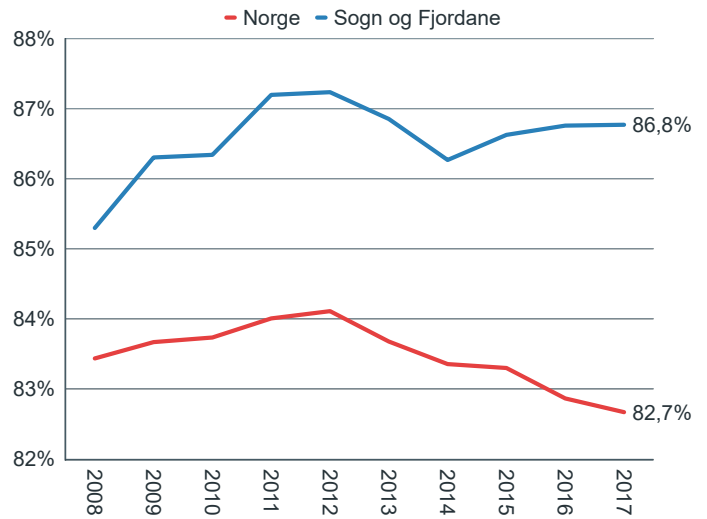

Figur 6.3.2 Forventet andel lønnsomme foretak i næringslivet i ut fra bransjestrukturen og faktisk andel lønnsomme foretak. Differansen er et mål for den bransjejusterte andelen.

6.3.3 Andel foretak med positiv egenkapital

Bedriftenes egenkapital avspeiler lønnsomheten på lang sikt. Bedrifter med underskudd får negativ egenkapital dersom ikke eierne tilfører ny egenkapital. Slike bedrifter står i fare for å gå konkurs. I figuren ser vi hvordan andel bedrifter med positiv egenkapital har utviklet seg i Sogn og Fjordane, fylket og landet. Det har blitt en stadig mindre andel foretak med positiv egenkapital siden 2012.

I Sogn og Fjordane hadde 86,8 prosent av foretakene positivt resultat før skatt. Det er langt over landsgjennomsnittet på 82,7 prosent. Det har vært en høyere andel foretak med positiv egenkapital i Sogn og Fjordane enn ellers i landet i alle årene etter 2008.

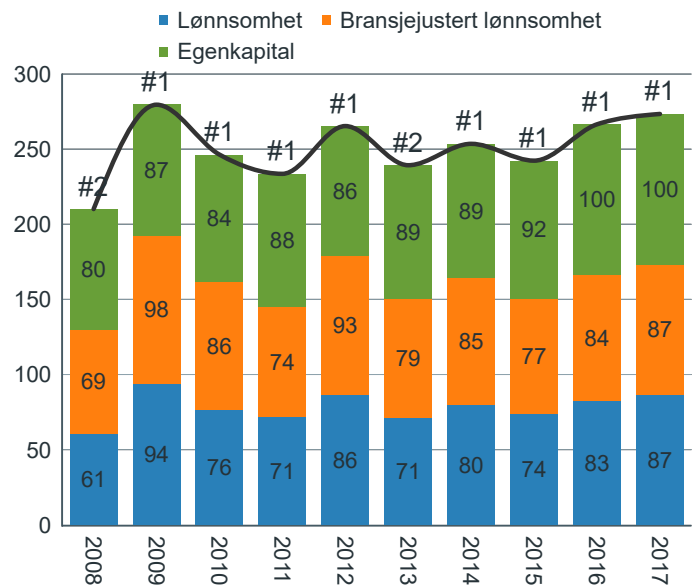
Figur 6.3.3 Prosentvis andel foretak med positiv egenkapital

6.3.4 Lønnsomhetsindeksen

Det er tre indikatorer i lønnsomhetsindeksen: andel lønnsomme foretak, bransjejustert andel lønnsomme foretak og andelen foretak med positiv egenkapital.

I figuren har vi gitt hver av indikatorene en score mellom 0=dårligste fylke til 100=beste fylke.

Sogn og Fjordane har hatt et svært lønnsomt næringsliv i alle årene etter 2008. De har vært rangert som nummer en eller to i hele perioden.

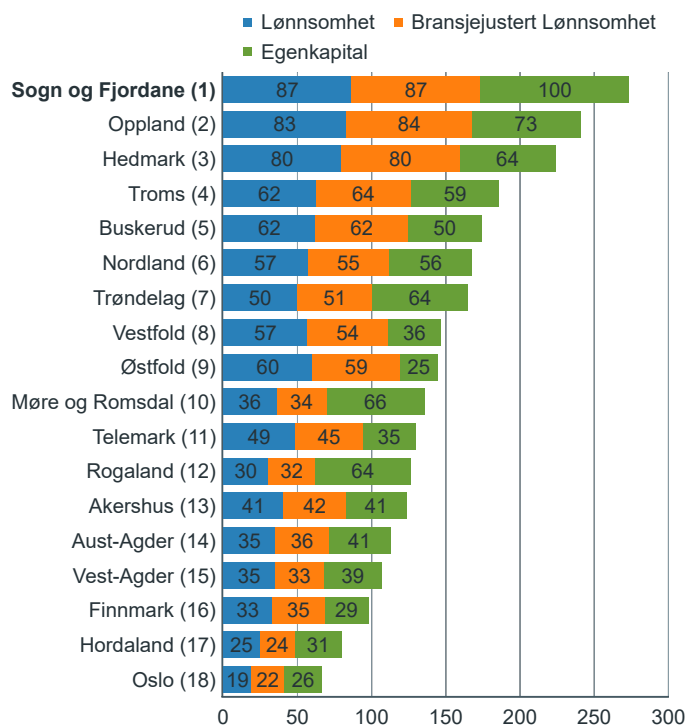

Figur 6.3.4 Score for lønnsomhetsindeksen for Sogn og Fjordane. Tallene over punktene angir rangering.

6.3.5 Lønnsomhetsindeksen i fylkene

I figuren ser vi hvordan Sogn og Fjordane og de andre fylkene kommer ut på lønnsomhetsindeksen.

Sogn og Fjordane har den beste lønnsomheten i næringslivet, mens Oslo har det minst lønnsomme. En kan spekulere på om det er "bra" å ha god lønnsomhet i næringslivet. De fylkene som har best lønnsomhet i næringslivet har lav vekst og få nyetableringer. Kanskje er en høy andel bedrifter med overskudd er et tegn på at det er for lite risikovilje i næringslivet?

Figur 6.3.5 Score for de tre indikatorene i lønnsomhetsindeksen.

Nyetablering

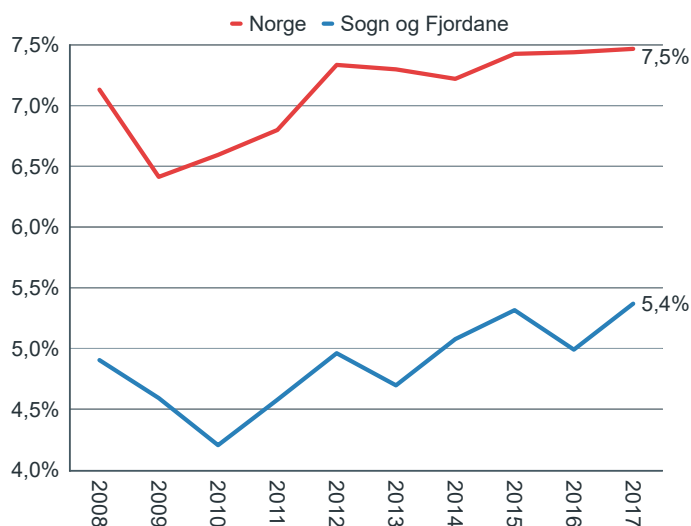
Det er et positivt tegn at det etableres mange nye bedrifter på et sted. Det skaper vekst i antall bedrifter i næringslivet. Det er tre indikatorer for nyetableringer: etableringsfrekvens, bransjejustert etableringsfrekvens og vekst i antall bedrifter. Når vi måler etableringsfrekvensen ser vi på hvor mange nye bedrifter det blir registrert i enhetsregisteret. Da tar vi utgangspunkt i de organisasjonsformene som næringslivet bruker mest (AS, ASA, ENK, DA, BA, NUF og ANS). Vi måler også den bransjejusterte etableringsfrekvensen og vekst i antall bedrifter.

6.4.1 Etableringsfrekvens

Etableringsfrekvensen er antall nyregistrerte foretak i et år i prosent av antall foretak i begynnelsen av året. Høy etableringsfrekvens betyr at det er mange nystartede selskap. I figuren ser vi hvordan etableringsfrekvensen har utviklet seg i Sogn og Fjordane og i Norge.

Sogn og Fjordane har hatt lav etableringsfrekvens i alle år. I 2017 var etableringsfrekvensen i fylket 5,4 prosent mot 7,5 prosent på landsbasis.

Et positivt trekk er at etableringsfrekvensen i Sogn og Fjordane er den høyeste siden 2008.

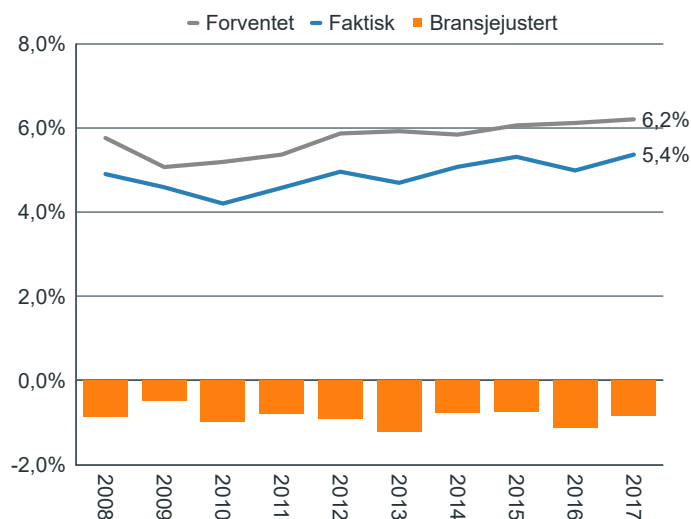
Figur 6.4.1 Etableringsfrekvensen: prosentvis andel av nyetableringer i året i prosent av antall eksisterende foretak i begynnelsen av året.

6.4.2 Bransjejustert etableringsfrekvens

Det er stor forskjell på etableringsfrekvensen mellom ulike bransjer. I noen bransjer etableres det mange nye selskap, i andre bransjer etableres det få. Bransjestrukturen på stedet vil derfor påvirke etableringsfrekvensen i stor grad. Den bransjejusterte etableringsfrekvensen måler om det er høy etableringsfrekvens gitt den bransjestrukturen fylket har.

I figuren har vi først beregnet hvilken etableringsfrekvens det ville blitt dersom det var en etableringsfrekvens som landsgjennomsnittet i hver enkelt bransje. Det er forventet etableringsfrekvens. Dernest har vi sammenliknet den faktiske etableringsfrekvensen med den forventede og vist differansen i stolpene. Der differansen er positiv, er det en positiv bransjejustert etableringsfrekvens.

Ut fra bransjestrukturen i Sogn og Fjordane skulle etableringsfrekvensen vært 6,2 prosent. Det er 1,3 prosentpoeng under landsgjennomsnittet, noe som viser at Sogn og Fjordane har en bransjestruktur som gir lavere etableringsfrekvens. Likevel er den faktiske etableringsfrekvensen 5,4 prosent, noe som viser at det etableres relativt få nye foretak også etter bransjejustering.

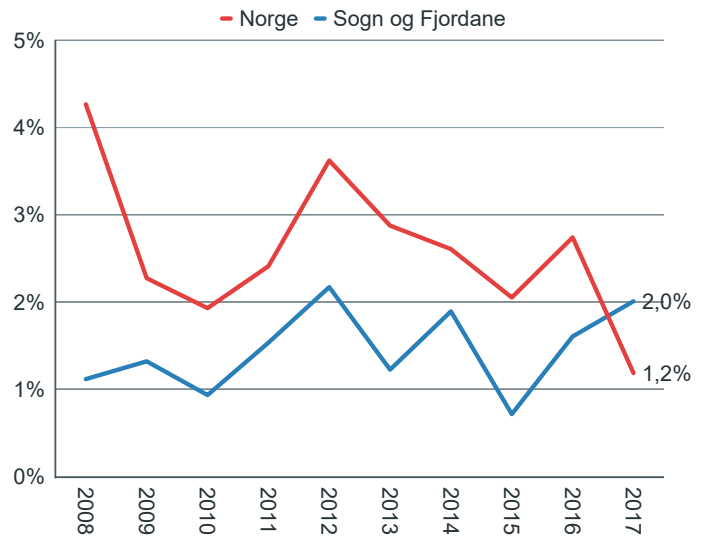

Figur 6.4.2 Forventet etableringsfrekvens i næringslivet i ut fra bransjestrukturen og faktisk etableringsfrekvens. Differansen er et mål for den bransjejusterte etableringsfrekvensen.

6.4.3 Foretaksvekst

Vekst i antall foretak er etableringsfrekvensen fratrukket frekvensen av avregistrerte foretak. Det forteller om nettovæksten i antall registrerte foretak. I figuren har vi vist den prosentvise veksten i antall foretak i Sogn og Fjordane og landet. Det ble en ganske lav vekst i antall foretak på landsbasis i 2017. Det skyldes en sterk nedgang i antall registrerte foretak i Trøndelag.

Sogn og Fjordane hadde en vekst i antall foretak på 2,0 prosent i 2017. Det var over landsgjennomsnittet.

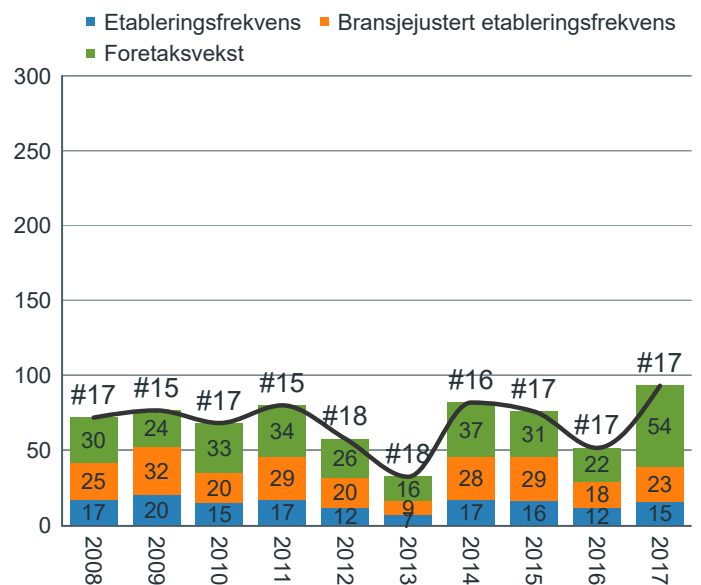
Figur 6.4.3 Prosentvis vekst i antall registrerte foretak

6.4.4 Etableringsindeksen

Etableringsindeksen består av fire indikatorene vi har vist tidligere i dette kapitlet. Vi har gitt hver indikator en score mellom 0=dårligste fylke til 100=beste fylke.

I figuren kan vi se rangeringen til Sogn og Fjordane for den samlede etableringsindeksen.

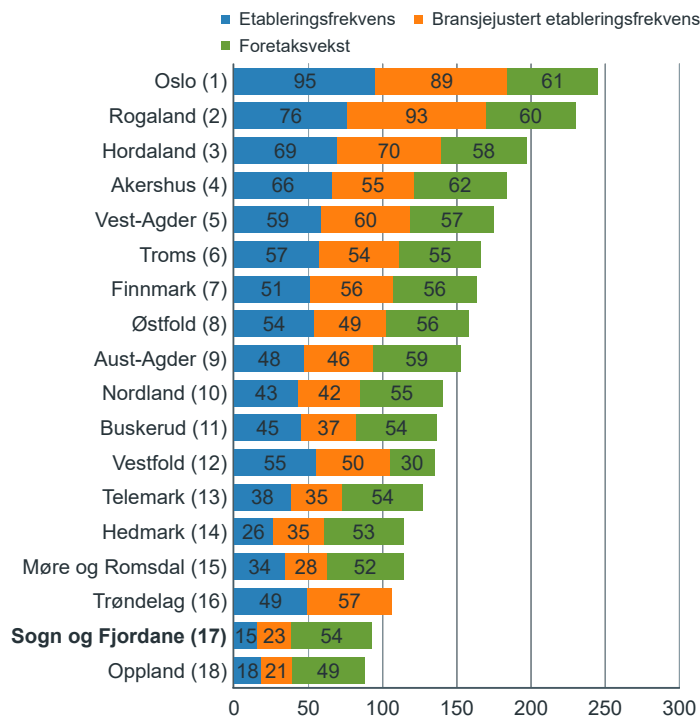
Sogn og Fjordane fikk langt bedre score i 2017 enn i 2016. Men rangeringen ble likevel den samme, 17. plass av 18 fylker.

Figur 6.4.4 Score for etableringsindeksen for Sogn og Fjordane. Tallene over søylene angir rangering.

6.4.5 Etableringsindeksen i fylkene

I figuren kan vi se hvordan fylkene skårer på etableringsindeksen. Oslo har høyest etableringsaktivitet i 2017, mens Oppland har lavest.

Figur 6.4.5 Score for de tre indikatorene i etableringsindeksen.

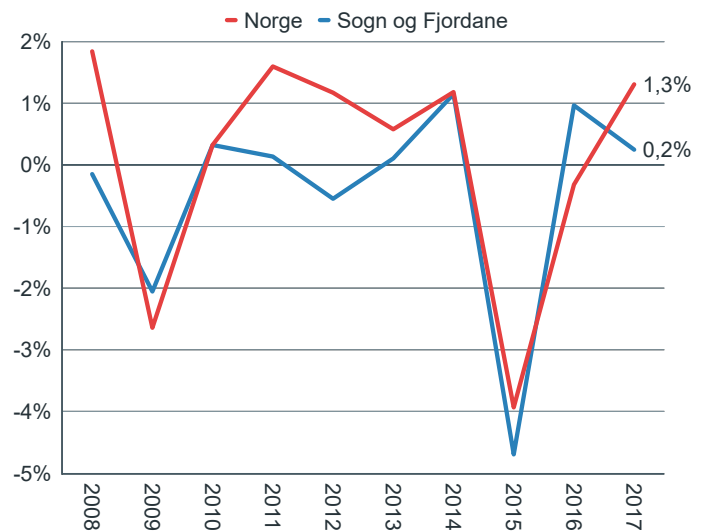
Arbeidsplassvekst

Arbeidsplassveksten i næringslivet er en av delindeksene som inngår i næringslivsindeksen. Vi har viet et kapittel til arbeidsplassveksten tidligere, men gjør her rede for hvordan vi har beregnet indikatoren for arbeidsplassvekst i næringslivsindeksen i dette kapitlet.

6.5.1 Arbeidsplassvekst

Arbeidsplassveksten i næringslivet inngår som en av indikatorene i næringslivsindeksen. Da er det arbeidsplassveksten i Sogn og Fjordane i forhold til andre fylker som teller. I figuren ser vi hvordan arbeidsplassveksten har vært år for år i Sogn og Fjordane og landet. Det var nedgang i 2009 og 2015 på landsbasis. I 2009 var det finanskrisen som slo inn. I 2015 var det oljekrisen, men også en metodeendring i måten SSB teller. Metodeendringen utgjorde omtrent fire prosent nedgang.

Sogn og Fjordane hadde en vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet på 0,2 prosent i 2017. Det var klart under landsgjennomsnittet på 1,3 prosent.

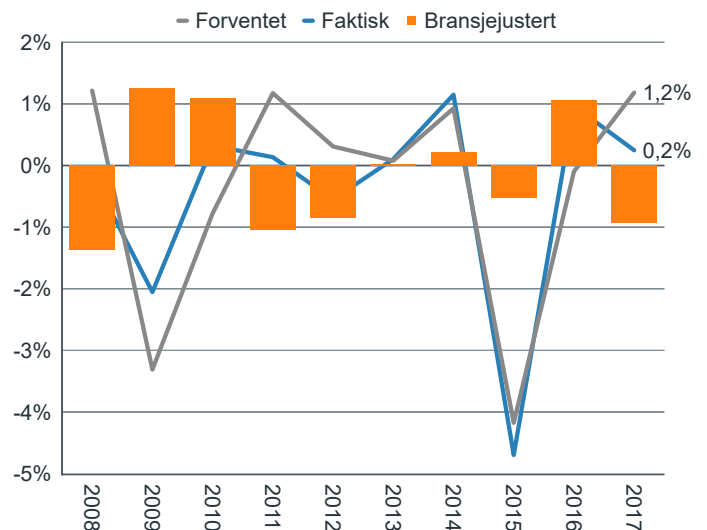

Figur 6.5.1 Arbeidsplassvekst i næringslivet

6.5.2 Bransjejustert arbeidsplassvekst

Ulike bransjer kan ha helt forskjellig utvikling på landsbasis. Bransjestrukturen på et sted vil derfor ha stor betydning for om det blir vekst eller nedgang. I figuren har vi beregnet forventet vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet i Sogn og Fjordane ved å beregne den samlede veksten dersom det er gjennomsnittlig vekst i alle enkeltbransjer. Dernest har vi sett hvordan den faktiske veksten har vært. Differansen mellom faktisk og forventet vekst blir da et mål for den bransjejusterte veksten. Der den bransjejusterte veksten er positiv, har næringslivet sterkere vekst i antall arbeidsplasser enn gjennomsnittet for landet, bransje for bransje.

Den svake arbeidsplassveksten i næringslivet i Sogn og Fjordane kan ikke forklares ut fra bransjestrukturen. Forventet vekst i Sogn og Fjordane var 1,2 prosent, det samme som veksten på landsbasis.

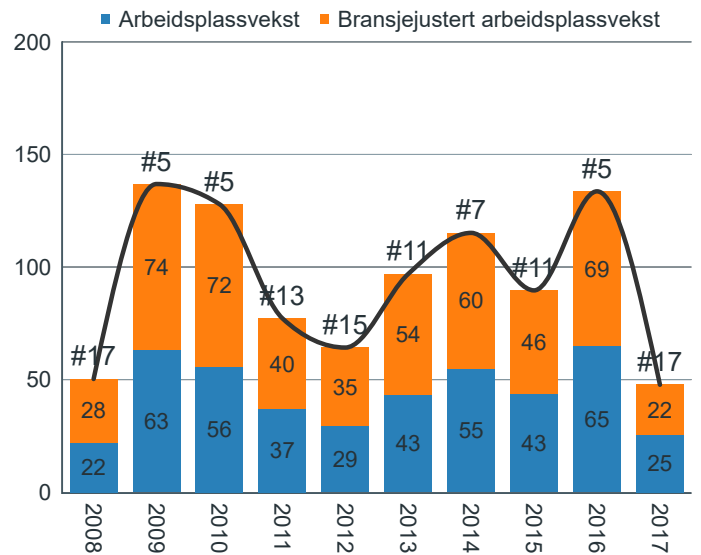

Figur 6.5.2 Forventet arbeidsplassvekst i næringslivet i ut fra bransjestrukturen og faktisk arbeidsplassvekst. Differansen er et mål for den bransjejusterte arbeidsplassveksten.

6.5.3 Arbeidsplassvekstindeksen

Vi har gitt hvert fylke en score for arbeidsplassvekst i næringslivet og bransjejustert vekst mellom 0=dårligste fylke til 100=beste fylke. I figuren ser vi hvordan Sogn og Fjordane har gjort det for hver indikator og rangeringen på arbeidsplassvekstindeksen.

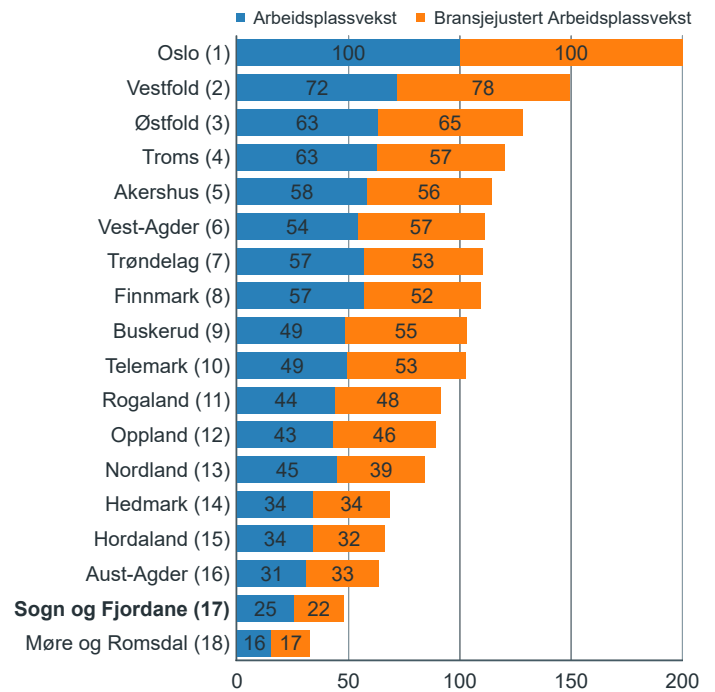
Sogn og Fjordane hadde svak arbeidsplassvekst i næringslivet i 2017, og havnet på 17. plass av 18 fylker.

Figur 6.5.3 Score for arbeidsplassvekstindeksen for Sogn og Fjordane. Tallene over punktene angir rangering.

6.5.4 Arbeidsplassvekstindeksen i fylkene

I figuren kan vi se hvordan Sogn og Fjordane og de andre fylkene har gjort det på arbeidsplassvekst-indeksen. Oslo hadde den klart beste arbeidsplassveksten i 2017, mens Møre og Romsdal hadde den svakeste utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet.

Figur 6.5.4 Score for de to indikatorene i arbeidsplassvekstindeksen.

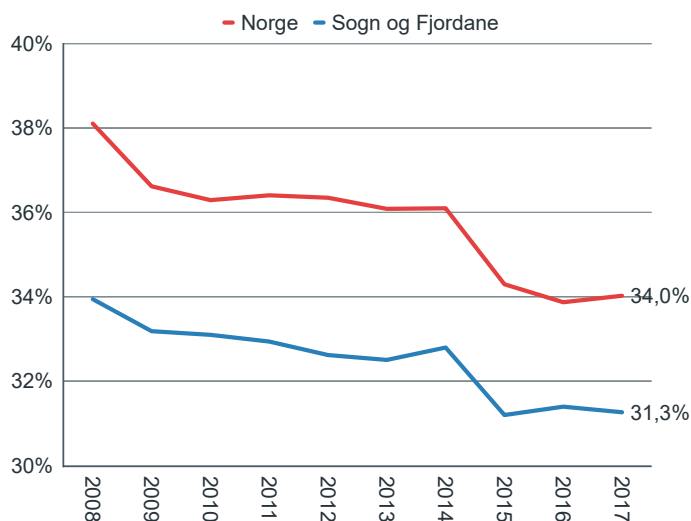
Næringslivets størrelse

Den siste indikatoren i næringslivsindeksen er næringslivets størrelse. Fylker med et stort næringsliv i forhold til befolkningen får en høyere score.

6.6.1 Størrelse

I figuren ser vi hvordan næringslivets relative størrelse har utviklet seg i Sogn og Fjordane og i Norge. Antall arbeidsplasser i næringslivet i Norge har utviklet seg svakere enn antall innbyggere siden 2009. I 2017 ble det litt sterkere vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet enn i folketallet.

Sogn og Fjordane har et relativt lite næringsliv i forhold til folketallet. Antall arbeidsplasser i næringslivet utgjør 31,3 prosent, mot 34 prosent på landsbasis.

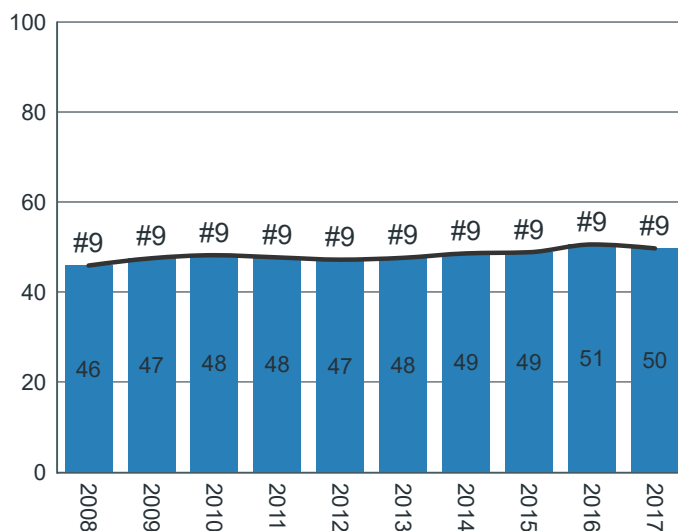

Figur 6.6.1 Næringslivets relative størrelse, målt som antall arbeidsplasser i næringslivet i prosent av folketallet.

6.6.2 Størrelseindeksen

Det er bare en indikator i størrelsesindeksen. I figuren ser vi hvordan Sogn og Fjordane har gjort det på denne indeksen og hvordan rangeringen har utviklet seg.

Det er ingen endring i rangeringen til Sogn og Fjordane på denne indeksen.

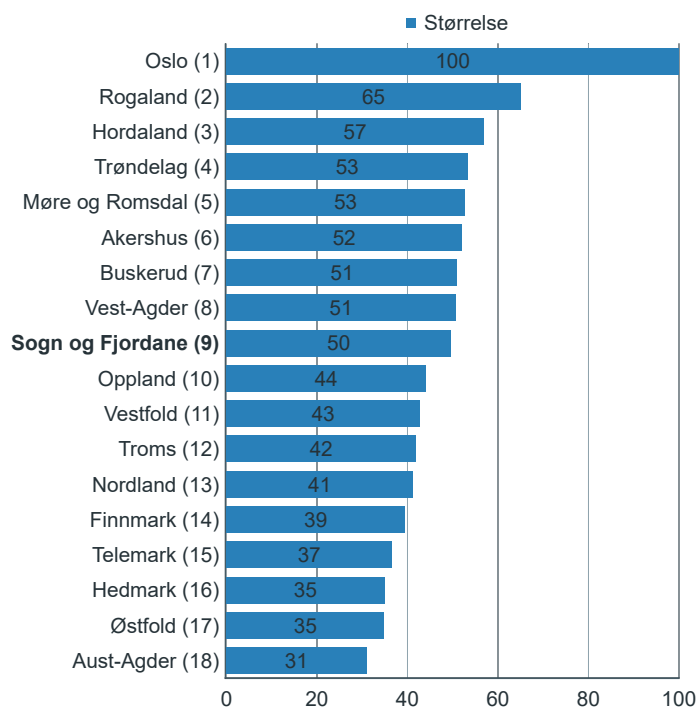

Figur 6.6.2 Score for størrelse for Sogn og Fjordane. Tallene over punktene angir rangering blant de 18 fylkene.

6.6.3 Størrelseindeksen i kommunene

I figuren ser vi hvordan næringslivets størrelse varierer mellom fylkene. Oslo har desidert flest arbeidsplasser i næringslivet i forhold til folketallet av alle fylker i 2017. Rogaland har også mye næringsliv i forhold til folketallet. Aust-Agder har det relativt minste næringslivet.

Sogn og Fjordane er på den øvre halvdel av fylkene på denne indeksen. Det er små forskjeller fra Trøndelag på 4. plass til Sogn og Fjordane på 9. plass.

Figur 6.6.3 Score næringslivets størrelse. Tallet til venstre angir rangering blant de 18 fylkene i Norge.

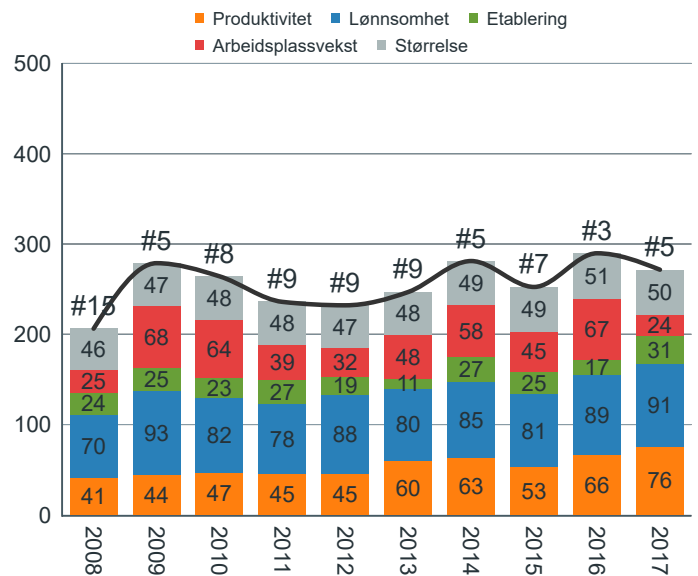
Næringslivsindeksen

Næringslivsindeksen er ment å gi et samlet uttrykk for hvordan næringslivet går i en kommune. Da har vi målt næringsutviklingen gjennom fem delindekser: produktivitet, lønnsomhet, nyetableringer, arbeidsplassvekst og næringslivets relative størrelse.

6.7.1 Næringslivsindeksen

Resultatene for Sogn og Fjordane for næringslivsindeksen er vist i figuren, der vi også kan se hvordan Sogn og Fjordane skårer på de fem delindeksene.

Sogn og Fjordane ble rangert som femte beste fylke på næringslivsindeksen i 2017. Det er høy produktivitet og lønnsomhet som trekker rangeringen opp. Lav etableringsaktivitet og svak arbeidsplassvekst trekker ned.

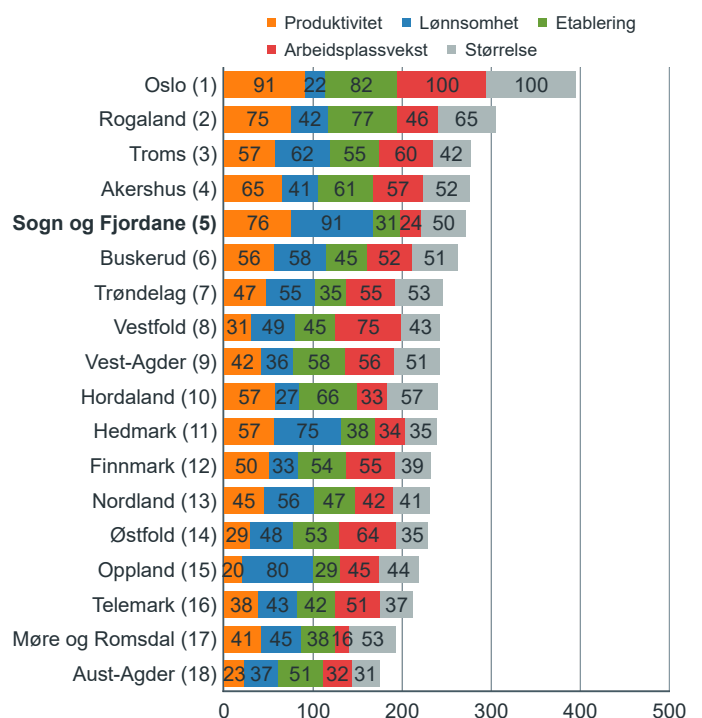

Figur 6.7.1 Score på næringslivsindeksen og rangering i Sogn og Fjordane.

6.7.2 Næringslivsindeksen i fylkene

I figuren kan vi se hvordan Sogn og Fjordane og de andre fylkene gjør det på næringslivsindeksen.

Oslo har det klart beste resultatet på næringslivsindeksen, til tross for lav lønnsomhet i næringslivet. Rogaland hadde de beste resultatene fram til 2013.

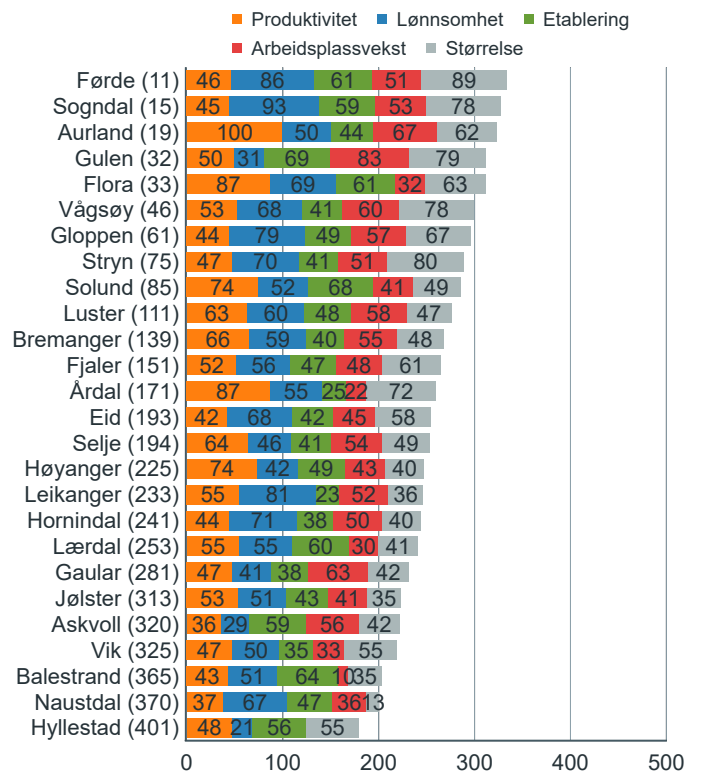
Figur 6.7.2 Score på delindeksene i næringslivsindeksen.

6.7.3 Næringslivsindeksen i kommunene

I figuren kan vi se hvordan kommunene i Sogn og Fjordane gjør det på næringslivsindeksen.

Førde ble beste kommune i Sogn og Fjordane på næringslivsindeksen i 2017, med sin 11. plass av de 422 kommunene i landet. Førde har tradisjonelt gjort det godt på næringslivsindeksen og er også på 11. plass hvis vi ser de ti siste årene under ett.

Sogndal og Aurland ble også med blant de 20 beste kommunene dette året.

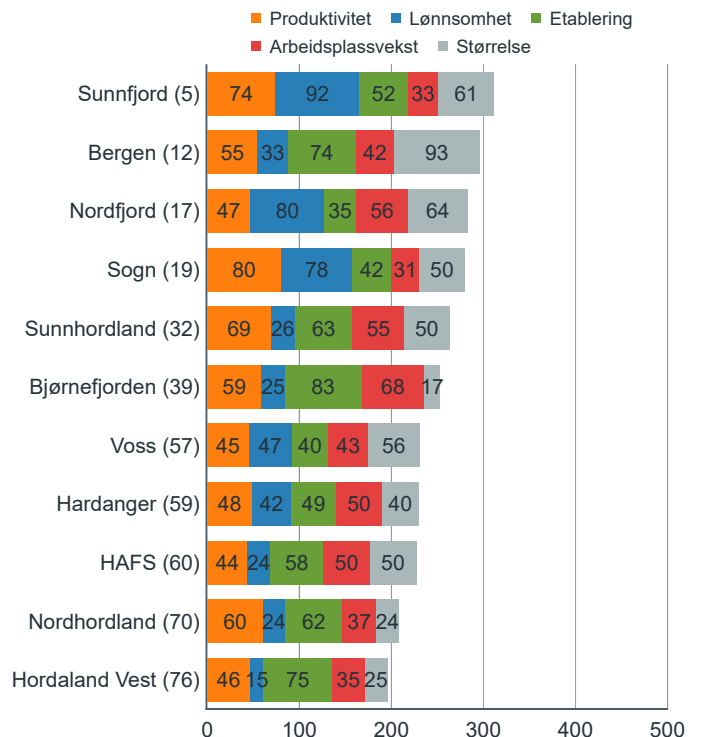
Figur 6.7.3 Score på delindeksene i næringslivsindeksen. Tallet til venstre angir rangering blant de 422 kommunene i Norge.

6.7.4 Næringsindeksen i regionene

Figuren viser resultatene for regionene på næringslivsindeksen.

Sunnfjord er beste region i det nye Vestlandsfylket i 2017. Nordfjord og Sogn har også gode plasseringer som henholdsvis nummer 17 og 19.

HAFS gjorde det relativt svakt dette året.

Figur 6.7.4 Score på delindeksene i næringslivsindeksen. Tallet til venstre angir rangering blant de 85 regionene i Norge.